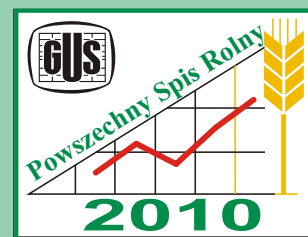

URZĄD STATYSTYCZNY W LUBLINIE

Informacje i opracowania
statystyczne

ROLNICTWO W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM W 2009 R.

Lublin, maj 2010

www.stat.gov.pl

www.spis.gov.pl

Powszechny Spis Rolny odbędzie się w dniach

1 IX – 31 X 2010 r.

(według stanu na dzień 30 czerwca 2010 r. o godz. 24:00)

Powszechny Spis Rolny 2010 to przeprowadzane na terenie całego kraju badanie, pozwalające opisać sytuację społeczną i gospodarczą polskiego rolnictwa.

Spis umożliwi m.in.:

- ✓ zebranie aktualnych informacji o polskim rolnictwie,
- ✓ opisanie zmian, jakie zaszły w polskim rolnictwie od ostatniego spisu rolnego w 2002 r.,
- ✓ wykonanie zobowiązań międzynarodowych.

Dane z PSR 2010 wpłyną na podejmowanie wielu decyzji, w tym oddziałujących bezpośrednio na obszar rolnictwa (polityka rolna, struktura agrarna, programy dotyczące rozwoju obszarów wiejskich).

Podstawą prawną przeprowadzenia PSR 2010 jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady(WE) nr 1166/2008 z 19 listopada 2008 r. oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 571/88 (Dz. U. UE nr L 321 z dnia 1 grudnia 2008 r.) oraz ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o powszechnym spisie rolnym 2010 r. (Dz. U. z 2009 r., Nr 126, poz. 1040).

Dane zbierane będą w następujący sposób:

- przed rozpoczęciem spisu formularze spisowe zostaną zasilone danymi pochodzącymi z systemów informacyjnych,
- samospis internetowy (CAII) w dniach – 1 IX – 17 X,
- wywiad telefoniczny realizowany przez ankieterów statystycznych (CATI) w dniach 8 IX – 31 X,
- wywiad realizowany przez rachmistrza spisowego (CAPI) w dniach 8 IX- 31 X.

We wszystkich metodach zbierania danych wykorzystywany będzie formularz elektroniczny

Wszystkie dane osobowe oraz dane indywidualne, zbierane i gromadzone podczas prac spisowych, są poufne i podlegają szczególnej ochronie w ramach tajemnicy statystycznej

- Podczas trwania spisu będzie uruchomione call center, gdzie pod specjalnie wyodrębnionym numerem telefonu będzie można uzyskać informacje dotyczące spisu.
- Pytania można zadawać na stronie internetowej www.stat.gov.pl, w części „pytania do GUS”.
- Odpowiedzi na pytania dotyczące spisu udziela również Rzecznik Prasowy Prezesa GUS spis@stat.gov.pl ; rzecznik@stat.gov.pl

URZĄD STATYSTYCZNY W LUBLINIE

INFORMACJE I OPRACOWANIA
STATYSTYCZNE

**ROLNICTWO
W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM
W 2009 R.**

ISSN 2080-0517

LUBLIN MAJ 2010

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

PRZEWODNICZĄCY

Krzysztof Markowski

- Członkowie
- Waldemar Dymek,
 - Jerzy Greszta,
 - Zofia Kurlej,
 - Elżbieta Łoś,
 - Andrzej Matacz,
 - Kazimierz Tucki,
 - Paweł Wroński,
- Sekretarz
- Aneta Olszewska-Welman.

Autor opracowania

Sławomir Dziaduch

przy współpracy Wydziału Analiz
i Opracowań Zbiorczych

*Projekt okładki, wykresy i skład komputerowy
Sławomir Dziaduch*

PRZEDMOWA

„Rolnictwo w województwie lubelskim w 2009 r.” zakresem informacji nawiązuje do opracowań wydawanych przez nasz Urząd w poprzednich latach. Publikacja składa się z trzech części, tj. metodycznej, analitycznej i tabelarycznej.

W uwagach metodycznych przybliżono czytelnikom szczegółowe definicje i objaśniono pojęcia występujące w opracowaniu.

Część analityczna podzielona została na działy tematyczne, w których szczegółowo omówiono najważniejsze zjawiska i tendencje występujące w rolnictwie województwa lubelskiego. Ostatni rozdział zawiera pogłębioną analizę zróżnicowania województw pod względem działalności rolniczej.

W części tabelarycznej natomiast zamieszczone zostały dane dotyczące: użytkowania ziemi, produkcji rolniczej, skupu i cen produktów rolnych oraz środków produkcji w rolnictwie. Tablice przeglądowe prezentują dane wojewódzkie w retrospekcji od 2005 r., a szczegółowe ujmują dane za 2009 r. – w niektórych przypadkach, ze względu na dostępność danych, informacje zaprezentowano za 2008 r. W ujęciu miesięcznym opublikowano ceny wolnorynkowe i relacje cen produktów rolnych, co pozwala na śledzenie sezonowych zmian koniunktury w rolnictwie. Wybrane informacje zaprezentowano według sektorów własności.

Uzupełnieniem formy tekstowej i tabelarycznej są wykresy podkreślające specyficzne cechy i zaobserwowane prawidłowości zachodzące w procesie wytwarzania żywności i jej zagospodarowania.

Publikacja zawiera dane najistotniejsze dla scharakteryzowania przedstawionego w tytule tematu. Bardziej szczegółowe informacje dostępne są w Urzędzie Statystycznym w postaci tabulogramów wynikowych oraz w formie elektronicznej.

Mam nadzieję, że trafiające do Państwa rąk opracowanie będzie przydatnym źródłem wiedzy o stanie i kierunkach zmian w rolnictwie w województwie lubelskim.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Lublinie

dr Krzysztof Markowski

Lublin, maj 2010 r.

PREFACE

“Agriculture in lubelskie voivodship in 2009” refers to compilations published by our Office in previous years as to the scope of information. The publication consists of three parts, i.e. methodical and analytical notes as well as statistical tables.

Detailed definitions and concepts put in the publication were explained in methodical notes

Analytical notes was divided into thematic chapters, in which the most important phenomena and trends in agriculture of lubelskie voivodship were discussed in details. The last chapter includes detailed analysis of voivodship diversification in terms of agricultural activity.

In tabular part there are data concerning land use, agricultural production, procurement and procurement prices of agricultural products as well as production facilities in agriculture. Review tables present voivodship data in retrospection from 2005 and detailed tables present data for 2009 –in some cases, due to data availability, information for 2008 was presented. Marketplace prices and relations of agricultural products were presented by months. It allows following seasonal changes in agricultural conjuncture. Selected information was published by sectors of ownership.

The charts are the completion of textual and tabular form. They emphasize specific features and observed regularities occurring in process of production and management of food.

The publication includes the most important data for characterizing the subject presented in the title. More detailed information is available in Statistical Office in the form of result tables as well as in electronic form.

I hope that presented publication will be useful source of knowledge about condition and directions of changes in agriculture in lubelskie voivodship.

*Director
of Statistical Office
in Lublin*

Krzysztof Markowski, Ph.D.

Lublin, May 2010

SPIS TREŚCI

TABLE OF CONTENTS

		Str. <i>Page</i>
Przedmowa.....	<i>Preface</i>	3-4
Uwagi metodyczne.....	<i>Methodical notes</i>	9
Część analityczna.....	<i>Analytical notes</i>	13

		Tabl. <i>Table</i>	Str. <i>Page</i>
TABLICE	TABLES		
WAŻNIEJSZE DANE WOJEWÓDZKIE NA TLE KRAJU	<i>MAJOR DATA ON VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND O THE COUNTRY</i>		
Użytkowanie gruntów.....	<i>Land use</i>	1	45
Produkcja roślinna.....	<i>Crop production</i>	2	45
Pogłowie zwierząt gospodarskich.....	<i>Livestock</i>	3	48
Produkcja żywca rzeźnego i produktów po- chodzenia zwierzęcego.....	<i>Production of animals for slaughter and products of animals origin</i>	4	48
Skup ważniejszych produktów rolnych.....	<i>Procurement of major agricultural prod- ucts</i>	5	49
Ceny skupu ważniejszych produktów rol- nych.....	<i>Procurement prices of major agricultural products</i>	6	51
Środki produkcji w rolnictwie.....	<i>Production facilities in agriculture</i>	7	51
Województwo lubelskie na tle innych woje- wództw w 2009 r.....	<i>Lubelskie voivodship on the background of the other voivodships in 2009</i>	8	52
Lokata województwa lubelskiego na tle in- nych województw w 2009 r.....	<i>Locate of lubelskie voivodship on the background of the other voivodships in 2009</i>	9	56
DANE WOJEWÓDZKIE	<i>VOIVODSHIP DATA</i>		
Struktura produkcji rolniczej w 2008 r.....	<i>Structure of agricultural output in 2008</i>	10	58
Struktura globalnej produkcji rolniczej w 2008 r.....	<i>Structure of gross agricultural output in 2008</i>	11	58
Użytkowanie gruntów w 2009 r.....	<i>Land use in 2009</i>	12	59

	Tabl. <i>Table</i>	Str. <i>Page</i>
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2009 r.	<i>Land use in agricultural farms by area groups of agricultural land in 2009.....</i>	13 60
Gospodarstwa rolne posiadające użytki rolne według grup obszarowych użytków rolnych w 2009 r.	<i>Agricultural farms owning agricultural land by area groups of agricultural land in 2009.....</i>	14 60
Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne według grup obszarowych użytków rolnych w 2009 r.	<i>Average area of agricultural farms owning agricultural land by area groups of agricultural land in 2009.....</i>	15 61
Ceny użytków rolnych w 2009 r.	<i>Price of agricultural land in 2009.....</i>	16 61
Powierzchnia zasiewów podstawowych upraw w 2009 r.	<i>Sown area of main crops in 2009.....</i>	17 62
Plony podstawowych upraw w 2009 r.	<i>Yields of main crops in 2009.....</i>	18 64
Zbiory podstawowych upraw w 2009 r.	<i>Production of main crops in 2009.....</i>	19 65
Powierzchnia, plony i zbiory warzyw gruntowych w 2009 r.	<i>Area, yields and production of ground vegetables in 2009.....</i>	20 66
Powierzchnia uprawy drzew, krzewów owocowych, plantacji jagodowych i leszczyny, plony i zbiory owoców w 2009 r.	<i>Cultivated area of fruit trees, berry plantations and hazelnuts, yields and production of fruit in 2009.....</i>	21 67
Powierzchnia, plony i zbiory siana z łąk trwałych w 2009 r.	<i>Area, yields and production of hay from permanent meadows in 2009.....</i>	22 68
Użytkowanie łąk trwałych w 2009 r.	<i>Use of permanent meadows in 2009.....</i>	23 69
Zbiory zielonek w 2009 r.	<i>Production of feed in 2009.....</i>	24 69
Zbiory pasz dodatkowych w 2009 r.	<i>Production of supplementary feed in 2009 ...</i>	25 69
Pasze soczyste według sposobu skarmiania w 2009 r.	<i>Succulent feed by way of feeding in 2009.....</i>	26 70
Powierzchnia paszowa w 2009 r.	<i>Feed area in 2009.....</i>	27 70
Zwierzęta gospodarskie w 2009 r.	<i>Livestock in 2009.....</i>	28 71
Drób w 2009 r.	<i>Poultry in 2009.....</i>	29 73
Produkcja żywca rzeźnego w 2008 r.	<i>Production of animals for slaughter in 2008.....</i>	30 73
Produkcja mięsa i podrobów w wadze żywej w 2008 r.	<i>Production of meat and pluck in live weight in 2008.....</i>	31 73
Produkcja mięsa i podrobów w wadze bitej ciepłej w 2008 r.	<i>Production of meat and pluck in post-slaughter weight in 2008.....</i>	32 74
Produkcja mleka, jaj i wełny w 2008 r.	<i>Production of milk, eggs and wool in 2008 ..</i>	33 74
Wartość skupu produktów rolnych według sektorów i form własności w 2009 r.	<i>Procurement value of agricultural products by sectors and forms of ownership in 2009.....</i>	34 75

		Tabl. Table	Str. Page
Wartość skupu ważniejszych produktów rolnych w 2009 r.	<i>Procurement value of main agricultural products in 2009</i>	35	75
Skup ważniejszych produktów rolnych w 2009 r.	<i>Procurement of main agricultural products in 2009</i>	36	76
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych w 2009 r.	<i>Average procurement prices of main agricultural products in 2009</i>	37	79
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach według miesięcy w 2009 r.	<i>Average prices received by farmers on marketplaces by months in 2009</i>	38	80
Relacje cen w rolnictwie według miesięcy w 2009 r.	<i>Relations of prices in agriculture by months in 2009</i>	39	80
Ciągniki rolnicze w 2009 r.	<i>Tractors in agriculture in 2009</i>	40	80
Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik według sektorów i form własności w roku gospodarczym 2008/2009	<i>Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient by sectors and forms of ownership in 2008/2009 farming year</i>	41	81
Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych w roku gospodarczym 2008/2009	<i>Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in 2008/2009 farming years</i>	42	81

WYKRESY I KARTOGRAMY	CHARTS AND MAPS	Str. Page
-----------------------------	------------------------	--------------

Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni według województw w 2009 r.	<i>Share of voivodships' agriculture land in total area by voivodship in 2009</i>	15
Użytkowanie gruntów w województwie lubelskim w 2009 r.	<i>Land use in lubelskie voivodship in 2009</i>	16
Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w województwie lubelskim	<i>Quality of agricultural production area index in lubelskie voivodship</i>	17
Zagrożenie użytków rolnych erozją wodną powierzchniową w województwie lubelskim	<i>Danger of surface water erosion in lubelskie voivodship</i>	18
Struktura gospodarstw rolnych i ich powierzchni według grup obszarowych użytków rolnych w 2009 r.	<i>Structure of agricultural farms and their area by area groups of agricultural land in 2009</i>	19
Powierzchnia zasiewów (zasadzeń) wybranych upraw w województwie lubelskim	<i>Sown (planted) area of selected crops in lubelskie voivodship</i>	21
Plony i zbiory zbóż podstawowych w województwie lubelskim	<i>Yields and production of basic cereals in lubelskie voivodship</i>	22

WYKRESY I KARTOGRAMY	CHARTS AND MAPS	Str. Page
Produkcja roślinna według województw w 2009 r.	<i>Agricultural production by voivodship in 2009</i>	26
Struktura zbiorów owoców z krzewów i plantacji jagodowych w 2009 r.	<i>Structure of production of berry plantations in 2009</i>	29
Struktura powierzchni i zbiorów jabłek według wybranych odmian w województwie lubelskim.....	<i>Structure of area and production of apples by selected types in lubelskie voivodship...</i>	30
Struktura produkcji roślinnej w jednostkach zbożowych w województwie lubelskim.....	<i>Structure of crop production in cereal units in lubelskie voivodship</i>	30
Pogłowie zwierząt gospodarskich według województw w 2009 r.	<i>Livestock by voivodship in 2009</i>	32
Pogłowie zwierząt gospodarskich w województwie lubelskim	<i>Livestock in lubelskie voivodship</i>	33
Pogłowie trzody chlewnej, w tym loch w województwie lubelskim w latach 1999-2009.....	<i>Pigs livestock, of which sows in lubelskie voivodship in years 1999-2009</i>	33
Przeciętne ceny skupu i targowiskowe w województwie lubelskim.....	<i>Average procurement and marketplace prices in lubelskie voivodship</i>	36
Udział skupu zbóż w ich ogólnej produkcji w województwie lubelskim.....	<i>Share of cereals procurement in their total production in lubelskie voivodship</i>	36
Ceny skupu wybranych produktów rolnych w województwie lubelskim.....	<i>Procurement prices of selected agricultural products</i>	37
Zużycie nawozów mineralnych według województw w roku gospodarczym 2008/2009	<i>Consumption of fertilizers by voivodship in farming year 2008/2009</i>	38
Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych w latach gospodarczych w województwie lubelskim	<i>Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in farming years in lubelskie voivodship ...</i>	39
Ciągniki rolnicze według województw w 2009 r.	<i>Agricultural tractors by voivodship in 2009</i>	39
Dendrogram wygenerowany za pomocą metody Warda.....	<i>Dendrogram generated by Ward method</i>	42
Zróznicowanie regionalne rolnictwa	<i>Regional diversification of agriculture</i>	42

UWAGI METODYCZNE

Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości, badań reprezentacyjnych i spisów rolniczych oraz szacunków produkcji upraw rolnych i ogrodniczych uzyskanych w oparciu o oceny i ekspertyzy terenowych rzeczoznawców GUS. Ujęto je w dwóch sektorach własności, tj. publicznym i prywatnym.

W **sektorze publicznym** podstawowymi formami własności są: gospodarstwa własności państwowej (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), gospodarstwa będące własnością samorządową (gmin) oraz gospodarstwa stanowiące własność mieszaną, zaś w **sektorze prywatnym**: własność prywatna krajowa (gospodarstwa indywidualne, gospodarstwa spółdzielcze i spółki prywatne), własność zagraniczna i własność mieszana.

Gospodarstwo rolne oznacza grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami i ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeśli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą wraz z prawami i obowiązkami związanymi z jego prowadzeniem.

Gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych od 0,10 ha będące własnością lub znajdujące się w użytkowaniu osoby fizycznej lub grupy osób określa się jako **gospodarstwa indywidualne**. Zalicza się do nich również działki służbowe, działki i ogrody przydomowe oraz właściciele zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych.

Dane o użytkowaniu gruntów przedstawiono **wg granic administracyjnych** – grunty położone w obrębie danej jednostki administracyjnej (gmina, województwo) oraz **wg siedziby użytkownika** – gmina (województwo) zamieszkania użytkownika.

Do ogólnej powierzchni gruntów gospodarstwa zaliczono wszystkie grunty wchodzące w skład gospodarstwa, a więc wszystkie grunty użytkowane rolniczo (grunty orne, sady, łąki i pastwiska), będące w dobrej kulturze rolnej oraz pozostałe użytki rolne, a także wszystkie związane z nimi grunty użytkowane nierolniczo, jak lasy i grunty leśne oraz pozostałe grunty niezależnie od tytułu władania (własne, dzierżawione na zasadzie umowy i bezumownie, użytkowane z innego tytułu).

Do użytków rolnych zalicza się:

– użytki rolne utrzymywane w dobrej kulturze rolnej: grunty orne, sady, łąki trwałe i pastwiska trwałe, będące w dobrej kulturze rolnej;

– użytki rolne pozostałe (bez podziału na rodzaje), tj. użytki rolne obecnie nieużytkowane i nie będące w dobrej kulturze rolnej (uprzednio użytkowane jako tereny rolnicze, a obecnie ze względów ekonomicznych, społecznych i innych niewykorzystywane już rolniczo, ale w razie zmiany decyzji można je przywrócić do produkcji rolniczej przy wykorzystaniu zasobów gospodarstwa).

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej - utrzymywane zgodnie z normami to grunty rolne spełniające wymogi zawarte w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 marca 2007 r. w sprawie minimalnych norm.

Grunty orne to grunty w uprawie, tj. pod zasiewami (z ogrodami przydomowymi) oraz ugory. Za grunty orne w uprawie uważa się grunty zasiane lub zasadzone ziemiopłodami rolnymi lub

ogrodniczymi, plantacje wikliny i chmielu, powierzchnie szklarni, inspektów, tuneli, namiotów foliowych oraz powierzchnię mniejszą od 0,10 ha zasadzoną drzewami lub krzewami owocowymi.

Ugory to powierzchnie gruntów ornych, które w danym roku nie były użytkowane rolniczo, ale utrzymywane były według zasad dobrej kultury rolnej.

Do **sadów** zalicza się grunty o powierzchni nie mniejszej niż 0,10 ha (utrzymane w dobrej kulturze) zasadzone drzewami lub krzewami owocowymi o zwartym nasadzeniu (również maliny, winorośl i leszczyne) oraz szkółkami drzew i krzewów owocowych. Pod pojęciem „zwarte nasadzenie” należy rozumieć obsadę przynajmniej 10 drzew na 10 arach.

Łąki i pastwiska trwale to grunty pokryte trwale trawami, nie zalicza się tu gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

Lasy i grunty leśne obejmują powierzchnie zalesione oraz powierzchnie przejściowo pozabawione drzewostanu.

Dane o powierzchni użytków rolnych ogółem oraz według rodzajów użytków podano z wyłączeniem gruntów niestanowiących gospodarstw.

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty roślinne (zbiory danego roku),
- **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczamy bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych (jednakowych dla wszystkich województw) przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu) z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach oraz dopłat bezpośrednich Agencji Rynku Rolnego do cen skupu pszenicy i żyta prowadzonego w ramach działań interwencyjnych.

Końcowa produkcja rolnicza jest sumą wartości produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu pogłowia zwierząt gospodarskich. Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np.: pasz, materiału siewnego, obornika.

Wielkość produkcji roślinnej obliczono na podstawie:

- wyników czerwcowych badań reprezentacyjnych w zakresie powierzchni zasiewów,
- ocen i ekspertyz gminnych rzeczoznawców rolnych – w zakresie plonów i zbiorów,

- sprawozdań statystycznych z gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek z udziałem mienia sektora publicznego i prywatnego.

Plon – ilość jednostek wagowych (dt) danego ziemiopłodu zebranego z jednostki powierzchni (ha).

W szacunkach plonów obowiązuje zasada obliczania plonów przeciętnych, jako średnich ważonych. Uwzględniane są przy tym powierzchnie, z których uzyskano wysokie, jak też i niskie plony oraz powierzchnie, z których plonów nie zebrano.

Dane o **powierzchni zasiewów** dotyczą poszczególnych ziemiopłodów uprawianych w plonie głównym.

Zboża:

- zboża podstawowe: pszenica, żyto, jęczmień, owies i pszenżyto,
- mieszanki zbożowe na ziarno,
- kukurydza na ziarno,
- gryka, proso i pozostałe zbożowe.

Strączkowe na ziarno:

- jadalne (groch, fasola, bób i inne),
- pastewne (peluszką, wyka, bobik, łubin i inne).

Do **upraw przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepaku, soi, lnu oleistego, słonecznika oraz innych, np. maku i gorczycy na zbiór ziarna), włóknistych (lnu i konopi) i innych przemysłowych (tj. tytoniu, chmielu).

Uprawy **pastewne** obejmują:

- okopowe (buraki, marchew i kapusta pastewna oraz brukiew, rzepa i inne),
- motylkowe drobnonasienne oraz inne pastewne i trawy (koniczyny, lucerny, esparceta, seradela, komonica, nostryk i inne),
- kukurydzę na paszę,
- strączkowe pastewne na paszę.

Pozostałe uprawy to: warzywa, truskawki, uprawy na zielony nawóz, wysadki okopowych oraz inne np. wiklina, zioła.

Dane dotyczące ziemniaków, warzyw gruntowych i truskawek podano łącznie z uprawami w ogrodach przydomowych.

Za **jednostkę zbożową** przyjmuje się przeciętną wartość energetyczną i białkową 100 kg zbóż. Do przeliczeń produkcji na jednostki zbożowe zastosowano następujące współczynniki: zboża – 1,00; strączkowe na ziarno – 1,20; ziemniaki – 0,25; buraki cukrowe – 0,25; rzepak i rzepik – 2,00; len i konopie (słoma nieodziarniona) – 1,00; tytoń – 2,00; chmiel – 6,00; pozostałe przemysłowe – 2,50; okopowe pastewne – 0,12; strączkowe na paszę – 0,10; motylkowe, inne pastewne i trawy na paszę – 0,10; kukurydza na paszę – 0,10; warzywa gruntowe – 0,20; truskawki – 0,35; uprawy na nasiona – 4,00; owoce – 0,35; siano z łąk trwałych – 0,40; zielonka z pastwisk trwałych – 0,10.

Dane o **pogłowiu zwierząt gospodarskich** opracowano na podstawie sprawozdawczości statystycznej z gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek z udziałem sektora publicznego

i prywatnego oraz wyników badań reprezentacyjnych w gospodarstwach indywidualnych przeprowadzonych w przypadku trzody chlewnej w lipcu oraz bydła, owiec i koni w czerwcu.

Sztuka duża jest to wielkość umowna, określająca zwierzę o ciężarze 500 kg. Uśrednione współczynniki przeliczeniowe na 1 sztukę dużą wynoszą: dla bydła 0,80, trzody chlewnej 0,15, owiec 0,08, koni 1,00.

Dane o produkcji **żywca rzeźnego** dotyczą skupu zwierząt rzeźnych (pomniejszonego o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaży targowiskowej oraz uboju z przeznaczeniem na spożycie. Produkcję żywca rzeźnego podaje się:

- „w wadze żywej”, tj. według wagi zwierząt rzeźnych przed ubojem,
- „w wadze bitej ciepłej” (wbc), tj. w przeliczeniu na mięso (masę mięsno-kostną) łącznie z tłuszczami i podrobami za pomocą współczynników określających poubojową wydajność poszczególnych gatunków zwierząt.

Produkcja żywca rzeźnego liczona jest dla roku poprzedzającego rok badany.

Dane o produkcji i skupie **mleka i jaj** dotyczą: mleka krowiego i jaj kurzych konsumpcyjnych i wylęgowych.

Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

Ceny skupu są cenami przeciętnymi obliczonymi jako iloraz wartości i ilości poszczególnych produktów rolnych skupionych w danym okresie przez podmioty gospodarcze prowadzące skup bezpośrednio od producentów.

Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są wyniki badań prowadzonych przez ankietatorów US.

Lata gospodarcze obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2007/2008 oznacza okres od 1 VII 2007 r. do 30 VI 2008 r.).

Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników własnych (stanowiących wyłączną własność użytkownika gospodarstwa lub członka jego rodziny) i wspólnych (będących własnością kilku rolników i użytkowanych przez więcej niż jedno gospodarstwo). Uwzględniono ciągniki sprawne technicznie (nadające się do pracy) oraz chwilowo niesprawne, tj. znajdujące się w remoncie lub przeznaczone do naprawy.

Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

CZĘŚĆ ANALITYCZNA

WSTĘP

Część analityczna publikacji ma na celu próbę wyjaśnienia ważniejszych procesów zachodzących w rolnictwie województwa lubelskiego, wskazania ich przyczyn oraz scharakteryzowanie najważniejszych jego cech na tle kraju. Do kwantyfikacji zmian w działalności rolniczej użyto porównań do lat ubiegłych, do średnich wieloletnich, jak również do wielkości krajowych.

Ważnym elementem analizy są tablice analityczne, w których przedstawiono dynamiki i struktury wybranych zagadnień na przestrzeni kilku ostatnich lat. Istotnym uzupełnieniem opisu zjawisk są wykresy obrazujące najważniejsze tendencje omawianej problematyki oraz kartogramy, które pozwalają umiejscowić województwo lubelskie na tle innych województw.

Komentarz analityczny zawiera rozdziały dotyczące: wartości produkcji rolniczej, produkcji roślinnej i zwierzęcej, skupu i cen produktów rolnych oraz środków produkcji w rolnictwie. Ostatni rozdział jest pogłębioną analizą zróżnicowania rolnictwa między województwami. Przy użyciu analizy skupień, za pomocą odpowiednio dobranych zmiennych statystycznych, dokonano przyporządkowania województw do grup podobnych pod względem uwarunkowań rolniczych oraz przedstawiono charakterystyczne cechy tych skupień.

I. WARTOŚĆ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2008 R.

Globalna produkcja rolnicza w 2008 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 13,2% (w cenach stałych), przy czym produkcja roślinna zwiększyła się o 23,9%, a zwierzęca była mniejsza o 5,0%. O możliwościach produkcyjnych rolnictwa w województwie decydowały gospodarstwa indywidualne, które wytworzyły 97,0% globalnej produkcji rolniczej. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych produkcja globalna zwiększyła się o 12,0%.

Wzrost wartości globalnej produkcji roślinnej spowodowany został lepszym plonowaniem roślin i zwiększeniem powierzchni zasiewów.

W 2008 r. w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano wyższą wartość (w cenach bieżących) produkcji owoców (o 102,4%), zbóż (o 88,6%), warzyw (o 24,9%) i przemysłowych (o 4,9%).

Globalna produkcja żywca rzeźnego zmniejszyła się w odniesieniu do 2007 r. o 3,1% (w cenach bieżących), natomiast wzrosła mleka krowiego o 8,8%.

Końcowa produkcja rolnicza w 2008 r. w porównaniu do 2007 r. (w cenach stałych) zwiększyła się o 9,1%. Produkcja roślinna wzrosła o 21,3%, a zwierzęca zmniejszyła się o 4,4%. Produkcja ta przeliczona na 1 ha użytków rolnych była wyższa o 8,0% od uzyskanej w 2007 r.

Tabl. 1. **Dynamika globalnej produkcji rolniczej^a w województwie lubelskim**
(2005 r. = 100)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2007	2008
	w %		
Ogółem	91,1	101,9	137,8
produkcja roślinna	88,1	107,3	169,2
w tym:			
zboża	54,9	93,4	176,1
przemysłowe	92,8	86,8	91,1
warzywa	124,9	140,4	175,3
owoce	148,7	144,2	291,9
produkcja zwierzęca	94,9	94,9	97,8
w tym:			
żywiec rzeźny	111,8	110,3	106,9
mleko krowie	94,9	93,1	101,3

a Ceny bieżące.

Sprzedż produktów rolnych do skupu i na targowiskach mierzona wartością **towarowej produkcji rolniczej** zwiększyła się w porównaniu do 2007 r. o 8,3%, a przeliczona na 1 ha użytków rolnych była wyższa od uzyskanej rok wcześniej o 7,3%. Gospodarstwa indywidualne sprzedały „na rynek” produkty rolne stanowiące 96,2% towarowej produkcji rolniczej wytworzonej w województwie.

Tabl. 2. **Udział produkcji towarowej w globalnej produkcji rolniczej w województwie lubelskim**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005-2007 ^a	2005	2006	2007	2008
	w %				
Ogółem	63,8	59,4	70,0	62,7	57,1
w tym gospodarstwa indywidualne	63,1	58,7	69,2	62,1	56,7

a Przeciętne roczne.

Udział produkcji towarowej w globalnej produkcji rolniczej w 2008 r. wyniósł 57,1% i zmniejszył się o 5,6 pkt proc. w stosunku do 2007 r. i o 6,7 pkt proc. w porównaniu do przeciętnej z lat 2005-2007.

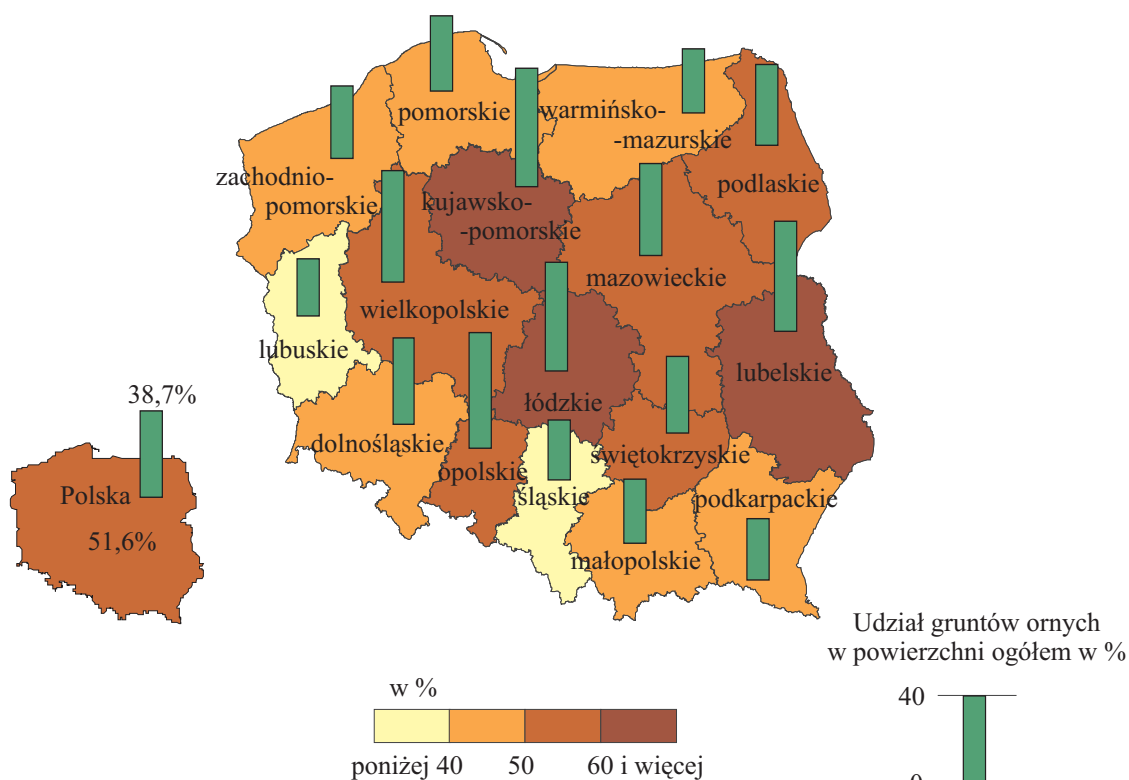
II. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

Województwo lubelskie w 2009 r. według granic administracyjnych zajmowało powierzchnię 2512,2 tys. ha. W obrębie ogólnej powierzchni na użytki rolne przypadało 1587,3 tys. ha, co stanowiło 9,8% areалу krajowego i dawało 3 miejsce w kraju pod tym względem, natomiast udział użytków rolnych w powierzchni ogółem był najwyższy w kraju. Na powierzchnię użytków rolnych składało się:

- 1233,9 tys. ha gruntów ornych, co dawało 3 miejsce wśród województw i 10,2% udziału w areale krajowym,
- 63,8 tys. ha sadów, (2 miejsce oraz udział – 19,2%),
- 228,7 tys. ha łąk trwałych, (3 miejsce oraz udział – 9,3%),
- 28,2 tys. ha pastwisk trwałych, (10 miejsce oraz udział – 3,9%),

Lasy i grunty leśne zajmowały 576,9 tys. ha, co lokowało województwo lubelskie na 10 miejscu w Polsce, a udział w powierzchni lasów w kraju wyniósł 6,2%. Pozostałe grunty zajmowały powierzchnię 348,1 tys. ha, co stanowiło 5,9% wielkości krajowej.

**UDZIAŁ UŻYTKÓW ROLNYCH
W OGÓLNEJ POWIERZCHNI WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R.**

Tabl. 3. **Struktura użytkowania gruntów^a w województwie lubelskim**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia ogólna	Użytki rolne						Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
		razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska	pozostałe		
w %									
OGÓLEM.... 2006-2008^b	100,0	61,6	48,3	2,4	8,7	1,2	1,0	22,9	15,5
2006	100,0	58,9	47,0	2,3	8,4	1,3	-	22,8	18,3
2007	100,0	62,7	48,4	2,5	8,8	1,3	1,6	22,8	14,5
2008	100,0	63,3	49,3	2,5	8,8	1,1	1,5	22,9	13,7
2009	100,0	63,2	49,1	2,5	9,1	1,1	1,3	23,0	13,9

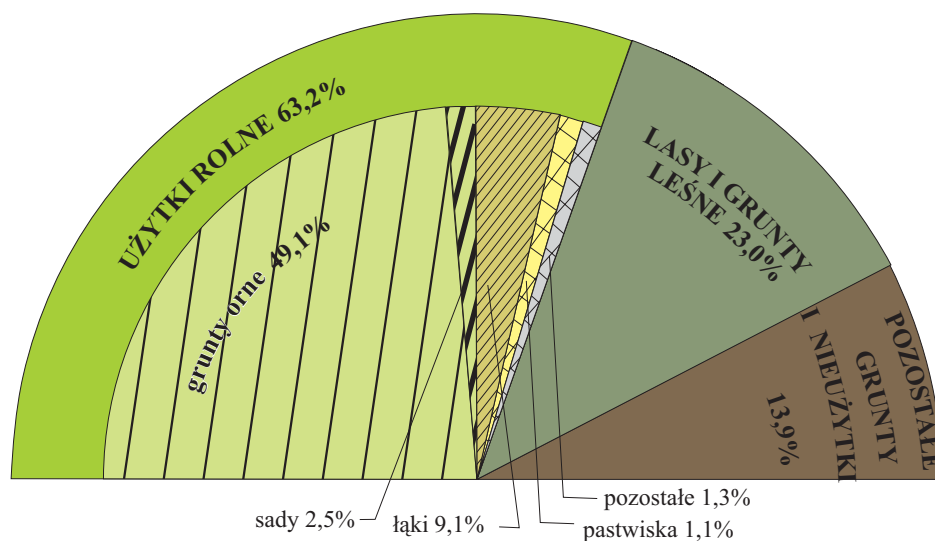
a Według granic administracyjnych. b Przeciętne roczne.

W 2009 r. powierzchnia gospodarstw rolnych w województwie według siedziby użytkownika wyniosła 2508,9 tys. ha. Na sektor prywatny przypadało 1985,9 tys. ha, tj. 79,2% gruntów, z tego:

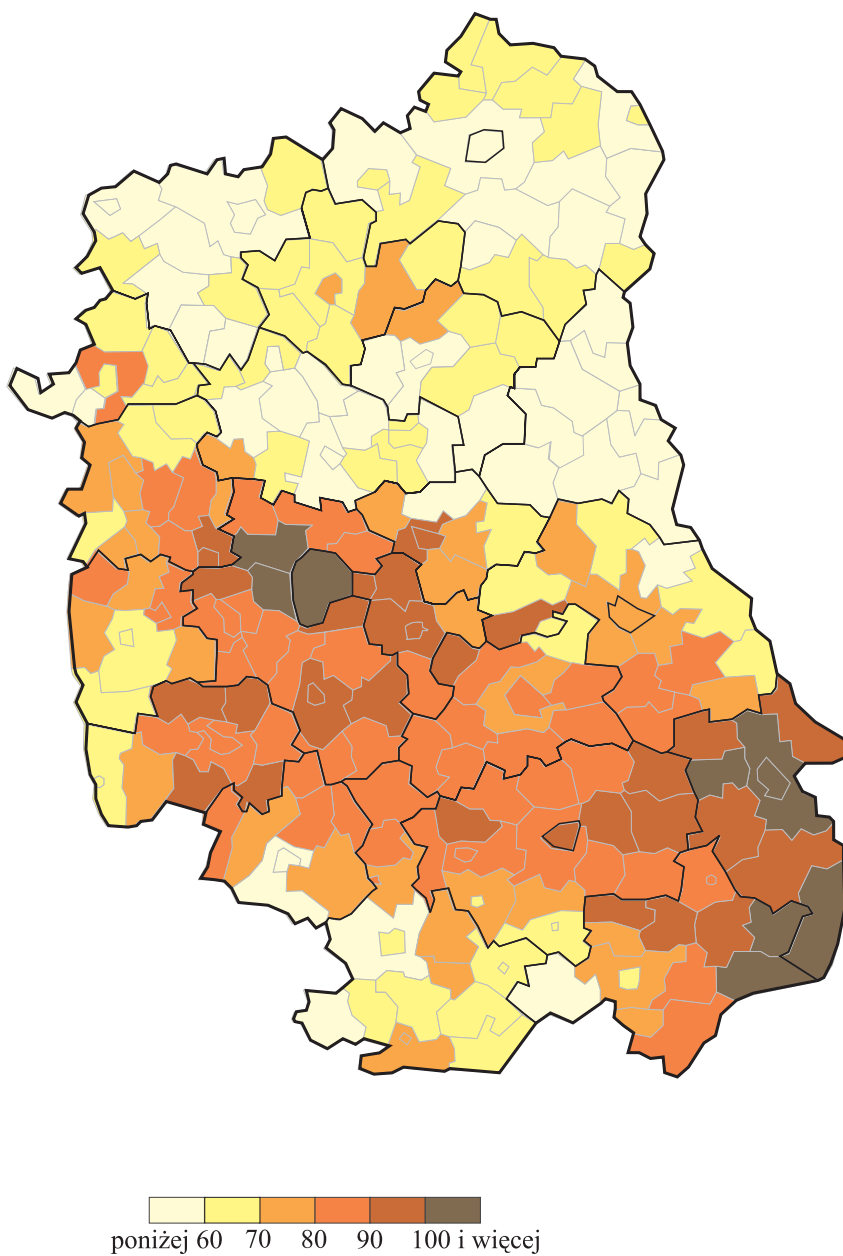
- 98,5% użytków rolnych (96,6% w gospodarstwach indywidualnych),
- 99,6% gruntów ornych (97,6%),
- 99,8% sadów (98,4%),
- 99,3% łąk (97,9%),
- 97,9% pastwisk (93,4%),
- 38,6% lasów (23,3%),
- 58,2% pozostałych gruntów i nieużytków (20,2%).

W sektorze publicznym w 2009 r. było 522,9 tys. ha gruntów, z których 4,5% przypadało na użytki rolne, 67,7% na lasy i grunty leśne i 27,8% na pozostałe grunty i nieużytki.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM W 2009 R.

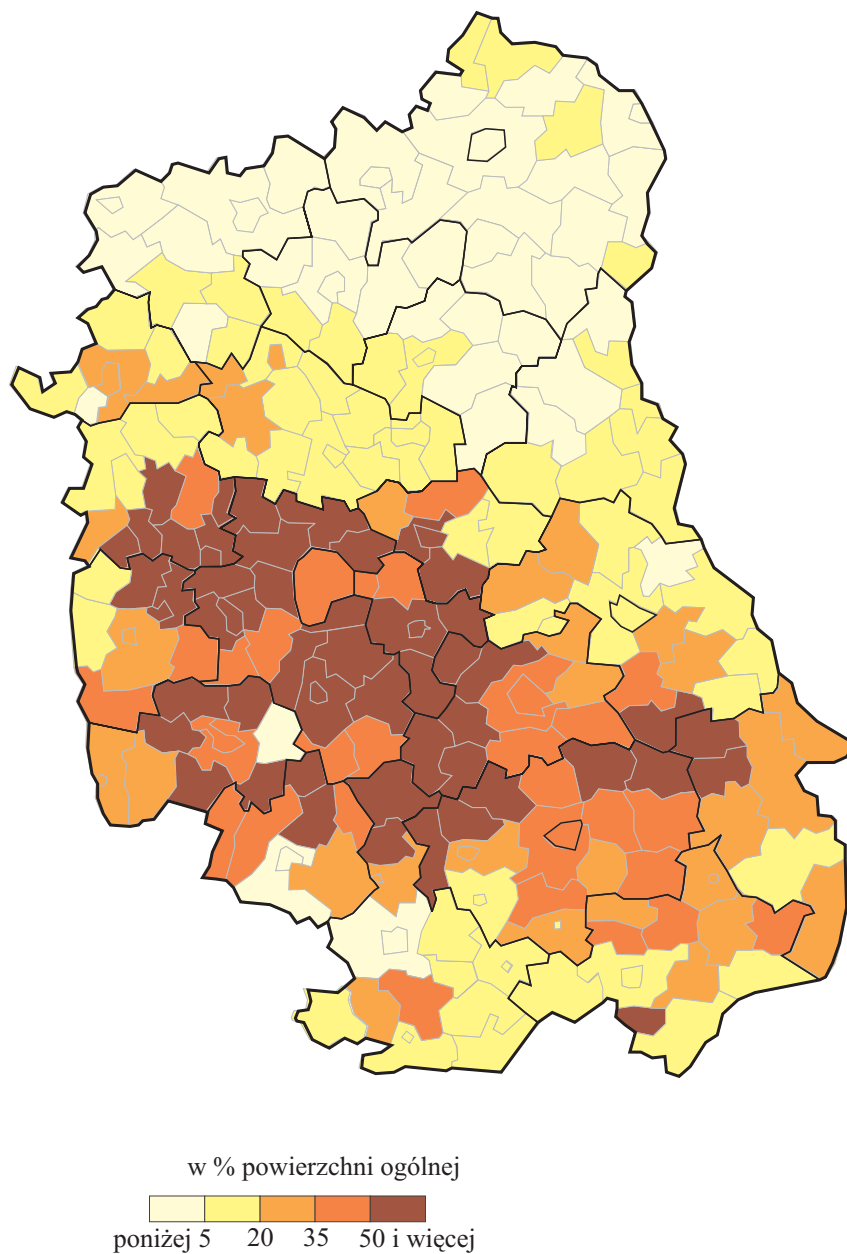

**OGÓLNY WSKAŹNIK JAKOŚCI ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ
W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM**

Źródło: Praca zespołowa pod kierunkiem prof. dr Tadeusza Witka: Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski według gmin, IUNG Puławy, 1993.

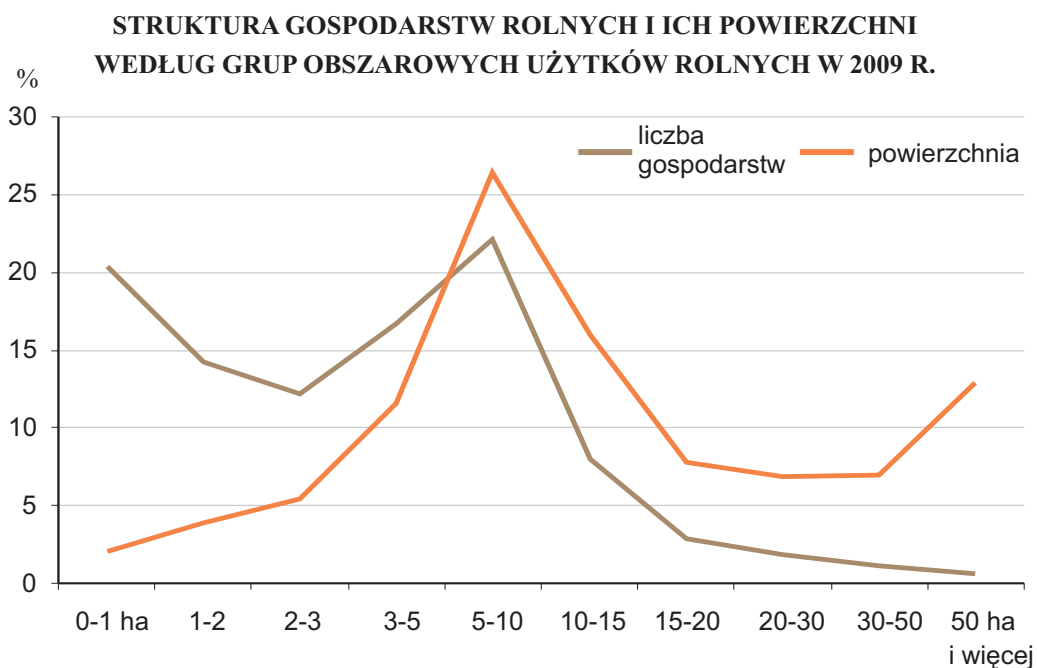
**ZAGROŻENIE UŻYTKÓW ROLNYCH EROZJĄ WODNĄ POWIERZCHNIOWĄ
W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM**

Źródło: Józefaciuk A., Józefaciuk Cz.: Ochrona gruntów przed erozją. IUNG Puławy, 1999.

Potencjał przyrodniczy Lubelszczyzny jest znacznie korzystniejszy w porównaniu do średnich wartości w Polsce. **Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej** w województwie lubelskim wyniósł 74,1 pkt według skali IUNG w Puławach (w kraju 66,6 pkt) i był jednym z najwyższych w Polsce (po województwach opolskim i dolnośląskim). Najlepsze gleby pod względem przydatności dla rolnictwa występują na południowo-wschodnich krańcach województwa (gminy: Dołhobyczów, Hrubieszów, Mircze, Telatyn, Trzeszczany) oraz w okolicach Lublina, Konopnicy i Jastkowa, natomiast najgorsze w północnej części województwa (powiaty: bialski, włodawski, łukowski, lubartowski).

Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych województwa lubelskiego w 2007 r. była jedną z najniższych w Polsce (12 miejsce) i wyniosła 5,42 ha (średnia wielkość użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według Powszechnego Spisu Rolnego 2002 wyniosła 5,14 ha). Omawiana wielkość dla kraju w 2007 r. wyniosła 6,27 ha.

III. PRODUKCJA ROŚLINNA

W 2009 r. **powierzchnia zasiewów** wyniosła 1196,2 tys. ha i była o 1,1% mniejsza niż w 2008 r. Zmniejszenie powierzchni uprawy odnotowano w przypadku zbóż o 0,2%, ziemniaków o 6,7%, roślin przemysłowych o 6,1% i pozostałych upraw o 7,1%, zaś zwiększenie w przypadku strączkowych na ziarno o 2,3% i roślin pastewnych na paszę o 1,6%.

W porównania do struktury zasiewów w kraju, w województwie lubelskim zasiano więcej zbóż, których udział w powierzchni zasiewów wyniósł 79,1%, tj. o 5,2 pkt proc. więcej niż w kraju oraz strączkowych jadalnych. Relatywnie mniejszym zainteresowaniem cieszyły się uprawy ziemniaków, roślin przemysłowych i pastewnych.

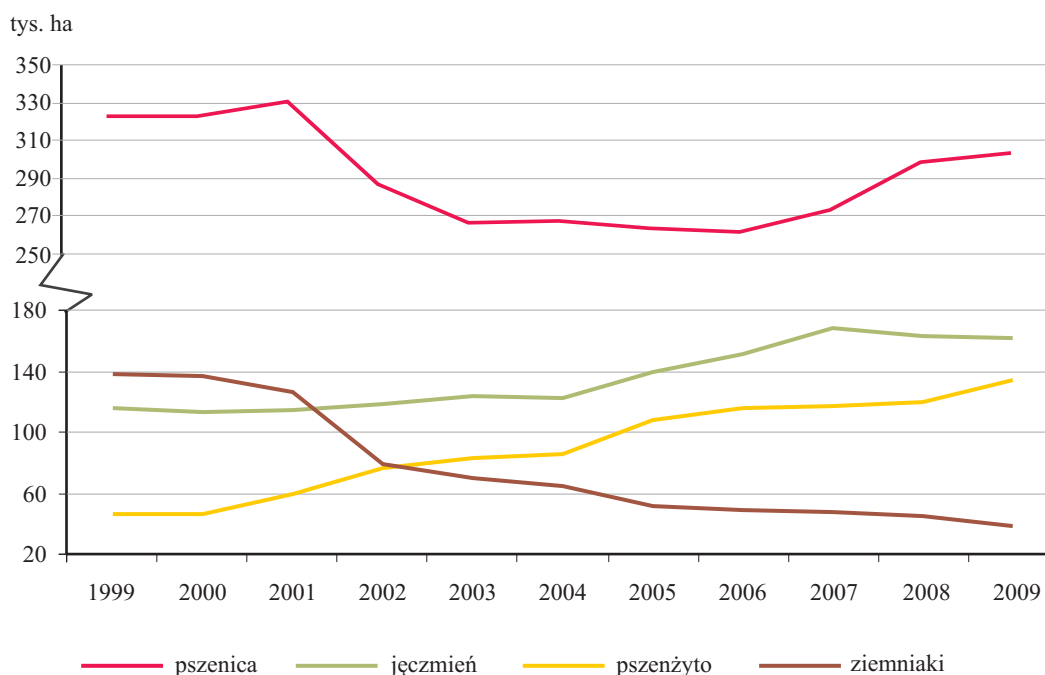
Tabl. 4. **Struktura powierzchni zasiewów w województwie lubelskim**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006-2008 ^a	2006	2007	2008	2009
	w %				
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
zboża	77,1	76,1	76,8	78,4	79,1
strączkowe na ziarno	2,3	2,5	2,4	1,9	2,0
ziemniaki	4,0	4,4	4,0	3,7	3,5
przemysłowe	7,8	7,7	8,4	7,3	6,9
pastewne na paszę	4,2	4,9	4,0	3,9	4,0
pozostałe uprawy	4,6	4,5	4,4	4,9	4,6

a Przeciętne roczne.

Powierzchnia uprawy zbóż w 2009 r. wyniosła 946,0 tys. ha i zmniejszyła się w porównaniu do roku poprzedniego o 0,2% (tyle samo, co w kraju). W strukturze zasiewów zbóż w ostatnim roku odnotowano zwiększenie udziału pszenżyta o 1,4 pkt. proc. (w 2009 r. udział ten wyniósł 14,1%) i pszenicy o 0,5 pkt proc. (32,0%), a zmniejszenie udziału powierzchni m.in. mieszanek zbożowych o 0,6 pkt proc. (16,0%) i kukurydzy na ziarno o 0,5 pkt proc.(1,5%).

**POWIERZCHNIA ZASIEWÓW (ZASADZEŃ) WYBRANYCH UPRAW
W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM**

W porównaniu do krajowej struktury zasiewów zbóż, w województwie lubelskim większy udział miały uprawy zbóż intensywnych wymagających dobrych gleb (pszenicy, jęczmienia i mieszanek zbożowych), natomiast mniejszy zbóż ekstensywnych (żyta i pszenżyta).

W 2009 r. zbożami ozimymi obsiano powierzchnię 481,6 tys. ha, tj. o 3,4% więcej niż w 2008 r., natomiast jarymi – 464,4 tys. ha, tj. o 3,6% mniej.

Tabl. 5. Powierzchnia zasiewów zbóż według okresu siewu w województwie lubelskim

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006-2008 ^a		2006		2007		2008		2009	
	w tys. ha	w odsetkach	w tys. ha	w odsetkach	w tys. ha	w odsetkach	w tys. ha	w odsetkach	w tys. ha	w odsetkach
OZIME										
Ogółem.....	437,8	100,0	414,1	100,0	433,6	100,0	465,7	100,0	481,6	100,0
intensywne ^b	349,6	79,9	332,5	80,3	346,6	79,9	369,8	79,4	388,6	80,7
ekstensywne ^c	88,1	20,1	81,5	19,7	87,0	20,1	95,9	20,6	93,0	19,3
JARE										
Ogółem.....	467,1	100,0	441,7	100,0	477,6	100,0	481,9	100,0	464,4	100,0
intensywne ^d	375,2	80,3	358,2	81,1	379,0	79,3	388,5	80,6	375,1	80,8
ekstensywne ^e	91,9	19,7	83,5	18,9	98,7	20,7	93,4	19,4	89,3	19,2

^a Przeciętne roczne. ^b Zaliczono: pszenicę, jęczmień, pszenżyto, mieszanki zbożowe. ^c Zaliczono żyto. ^d Zaliczono: pszenicę, jęczmień, pszenżyto, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno. ^e Zaliczono: owies, grykę, proso i inne zbożowe.

Na przestrzeni ostatnich 10 lat występuje wyraźna tendencja ograniczania powierzchni zasadzeń ziemniaków (w 1999 r. wynosiła ona ok. 140 tys. ha, natomiast w 2009 r. było to nieco ponad 41 tys. ha), spowodowane jest to między innymi zmianą sposobu karmienia zwierząt gospodarskich.

Na ukształtowanie się wielkości produkcji i plonów większości głównych ziemiopłodów, w tym zbóż w województwie lubelskim w 2009 r. niekorzystny wpływ wywarły:

- niskie temperatury powietrza w połowie maja 2009 r.,
- brak dostatecznej wilgoci w glebie utrudniający wschody i rozwój roślin,
- niskie zużycie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin,
- słabe działanie środków chwastobójczych z powodu przesuszenia wierzchniej warstwy gleby.

W województwie lubelskim te niekorzystne czynniki spowodowały najgłębszy spadek plonów zbóż wśród województw i jeden z największych w przypadku zbiorów.

Wszystkie gatunki zbóż plonowały gorzej niż rok wcześniej, przy czym najbardziej pogorszyła się wydajność z 1 ha kukurydzy na ziarno (o 5,7 dt), pszenżyta (o 5,4 dt) oraz pszenicy (o 3,0 dt). Plony zbóż ozimych wyniosły 31,2 dt z 1 ha (w 2008 r. – 34,8 dt), natomiast jarych 29,5 dt z 1 ha (31,8 dt). Wydajność zbóż intensywnych wyniosła 31,9 dt z 1 ha (w 2008 r. – 35,2 dt), a ekstensywnych 23,9 dt z 1 ha (25,8 dt). W sektorze prywatnym plony zbóż ukształtowały się na poziomie 30,3 dt z 1 ha, natomiast w publicznym wyniosły 39,4 dt z 1 ha i w stosunku do ubiegłego roku zmniejszyły się odpowiednio o 3,0 dt i 4,1 dt.

PLONY I ZBIORY ZBÓŻ PODSTAWOWYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

Zbiory **zbóż** wyniosły 2869,5 tys. t i zmniejszyły się o 9,1% (w kraju wzrost o 7,8%). W strukturze zbiorów zbóż udział pszenicy wzrósł o 1,0 pkt proc. (do 37,0%), jęczmienia o 0,3 pkt proc., pszenżyta o 0,2 pkt proc., a zmniejszył się udział kukurydzy na ziarno o 0,9 pkt proc. i mieszanek zbożowych o 0,3 pkt proc.

Pomimo niekorzystnego kształtowania się zbiorów zbóż w 2009 r. województwo lubelskie pozostaje jednym z największych producentów w kraju. W wartościach bezwzględnych było na 3 miejscu w Polsce pod względem produkcji zbóż po województwach: wielkopolskim i mazowieckim, natomiast w przeliczeniu na 1 mieszkańca zajęło 2 lokatę po województwie opolskim.

W 2009 r. produkcja ziemniaków obniżyła się (o 12,6%) do poziomu 783,5 tys. t., co stanowiło 8,1% zbiorów krajowych i dawało 3 lokatę w kraju w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Zbiory buraków cukrowych wyniosły 1588,1 tys. t i zwiększyły się w omawianym okresie o 16,5% (w kraju o 24,5%). Województwo lubelskie wyprodukowało 14,6% całkowitych zbiorów buraków cukrowych co lokowało je na 3 miejscu w kraju po województwach: wielkopolskim i kujawsko-pomorskim.

Tabl. 6. **Dynamika zbiorów zbóż w województwie lubelskim**
(2006 r. = 100)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009
	w %		
Zboża ogółem	141,1	171,2	155,7
zboża podstawowe	140,0	169,8	156,5
pszenica	132,9	164,8	154,2
żyto	137,8	183,0	161,5
jęczmień	147,4	160,6	148,0
owies	168,3	192,8	171,4
pszenżyto	138,0	179,7	166,5
mieszanki zbożowe	146,6	170,2	151,9
gryka, proso i inne zbożowe	209,7	170,7	173,1
kukurydza na ziarno	129,5	214,7	147,8

Niekorzystne warunki pogodowe w okresie wschodu nasion (niskie temperatury, susza glebowa) oraz obfite opady deszczu na przełomie czerwca i lipca 2009 r. nie miały większego wpływu na plonowanie **warzyw gruntowych**. Późniejsza poprawa warunków agrometeorologicznych pozwoliła na osiągnięcie zbiorów w wysokości 484,7 tys. t. tj. wyższych o 5,6% od ubiegłorocznych (w kraju o 8,6%). W największym stopniu wzrosła produkcja kalafiorów (o 25,6%) i brokułów (o 21,3%). Zbiory kapusty, mającej największy udział w produkcji warzyw, wyniosły 90,5 tys. t i zmniejszyły się o 0,2%.

Udział województwa lubelskiego w zbiorach warzyw gruntowych w kraju wyniósł 10,1%, co umiejscowiło je na 6 miejscu w wartościach bezwzględnych i 3 w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Tabl. 7. **Dynamika zbiorów warzyw gruntowych w województwie lubelskim**
(2006 r. = 100)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009
	w %		
Ogółem	103,7	106,0	112,0
kapusta.....	95,7	89,7	89,5
kalafiory	83,5	82,8	104,0
cebula	100,3	109,8	109,4
marchew jadalna.....	103,7	107,4	106,5
buraki ćwikłowe	113,1	112,9	112,3
ogórki	102,6	105,1	101,9
pomidory	116,1	119,9	124,9
brokuły	200,6	206,8	250,8
pory.....	118,6	117,3	136,1
pietruszka	104,2	124,9	109,5
fasola szparagowa.....	195,6	318,5	380,6
pozostałe ^a	89,7	82,6	108,6

a Selery, rzodkiewka, salata, rabarbar, chrzan, szparagi, koper, groszek zielony, kapusta pekińska i inne.

W 2009 r. zebrano 456,6 tys. t **owoców z drzew**, tj. o 7,3% więcej niż w poprzednim roku (w kraju o 5,7% mniej). Na zwiększenie produkcji owoców wpływ miała łagodna zima 2008/2009, która nie spowodowała uszkodzeń w uprawach sadowniczych. Ponadto, mimo niezbyt korzystnych warunków pogodowych podczas kwitnienia, drzewa i krzewy owocowe obficie zawiązały owoce.

W strukturze produkcji owoców w sadach dominują jabłka (87,1%), ich zbiory wyniosły 397,7 tys. t i zwiększyły się o 5,4%.

Województwo lubelskie jest na 2 miejscu w kraju (po mazowieckim) pod względem zbiorów owoców z drzew i wyprodukowało 18,1% ogólnych zbiorów.

Zbiory **owoców z krzewów i plantacji jagodowych** zwiększyły się w stosunku do ubiegłego roku o 1,3% (w kraju zmniejszyły się o 1,3%) i wyniosły 204,0 tys. t. Spośród plantacji mających znaczący udział w strukturze produkcji z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w największym stopniu wzrosły zbiory truskawek (o 7,4%). Odnotowano również ponad dwukrotny wzrost zbiorów borówki wysokiej.

Województwo lubelskie dominuje w produkcji owoców z krzewów i plantacji jagodowych, w szczególności malin, porzeczek i truskawek. Ich udział w zbiorach krajowych w 2009 r. wyniósł odpowiednio 81,6%, 39,1% i 22,3%.

Tabl. 8. **Dynamika zbiorów owoców z drzew, krzewów owocowych, plantacji jagodowych i leszczyny w województwie lubelskim**
(2006 r. = 100)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009
	w %		
Ogółem	64,3	111,0	116,9
owoce z drzew	56,1	105,7	113,4
jabłonie	55,6	107,1	112,9
grusze	65,2	138,6	204,0
śliwy	51,1	108,6	151,8
wiśnie	61,2	90,4	97,6
czereśnie	51,8	75,4	97,3
brzoskwinie	86,6	113,5	136,8
morele	21,3	87,1	145,5
orzechy włoskie	87,0	68,0	81,7
owoce z krzewów i plantacji jagodowych	84,6	124,0	125,6
leszczyna	116,0	117,3	83,2
agrest	81,0	102,5	99,9
porzeczki	63,0	100,0	106,6
truskawki	112,8	145,9	156,7
maliny	106,9	164,2	167,1
aronia	71,9	96,0	50,8
borówka wysoka	107,9	137,9	283,2
pozostałe jagodowe ^a	143,2	153,8	228,4

a Poziomki, winorośl i inne.

Produkcja roślinna obliczona w jednostkach zbożowych w 2009 r. wyniosła 46,6 mln jednostek zbożowych i była mniejsza niż w 2008 r. o 3,9 mln, tj. o 7,8%, a w stosunku do przeciętnej rocznej z lat 2006-2008 o 23,9%.

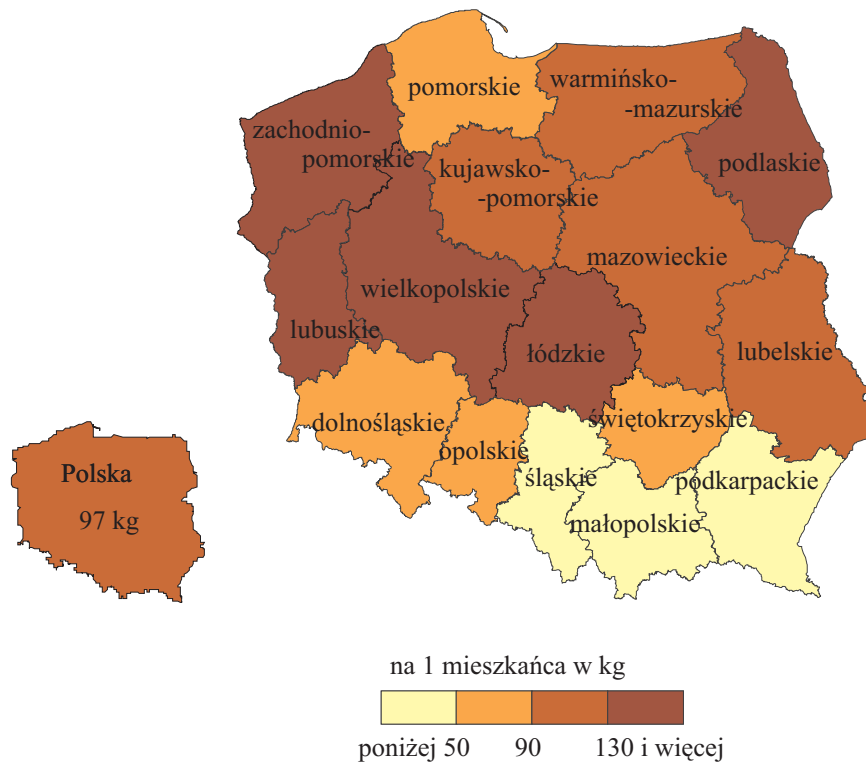
Tabl. 9. **Dynamika produkcji roślinnej w jednostkach zbożowych w województwie lubelskim**
(2006 r. =100)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009
	w %		
Ogółem	127,3	143,2	132,0
zboża	141,1	171,2	155,7
strączkowe na ziarno ^a	131,2	114,6	115,4
ziemniaki	124,3	117,4	102,6
przemysłowe	115,3	99,5	105,5
pastewne polowe na paszę	105,0	97,3	105,1
pozostałe uprawy	86,6	110,7	86,2
owoce w sadach	67,7	116,8	114,8
trwałe użytki zielone	136,5	137,6	112,1

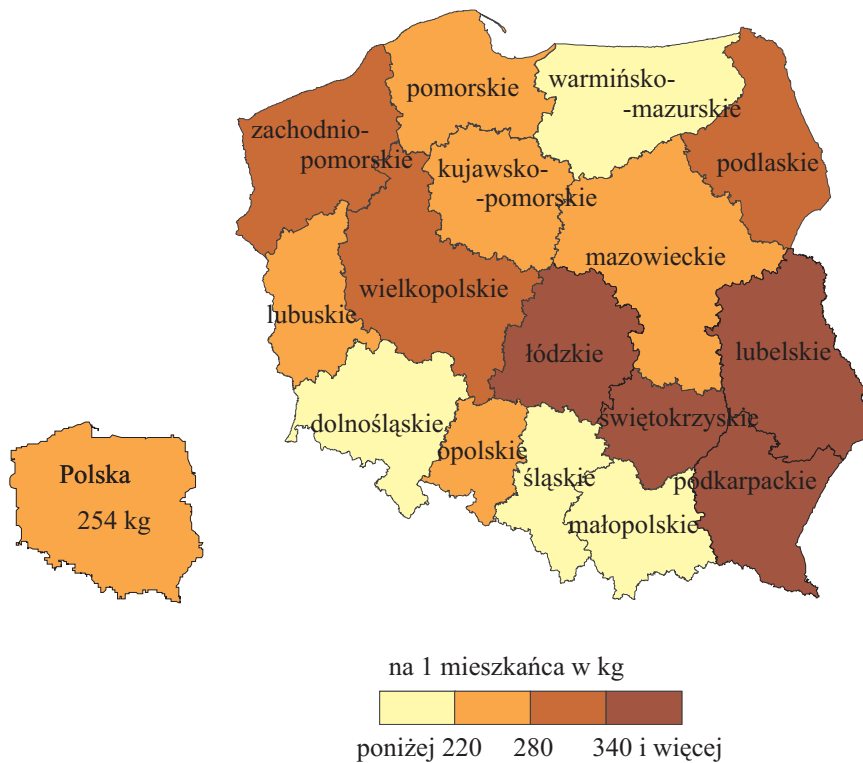
a Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno.

PRODUKCJA ROŚLINNA WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R. (cd.)

ŻYTO

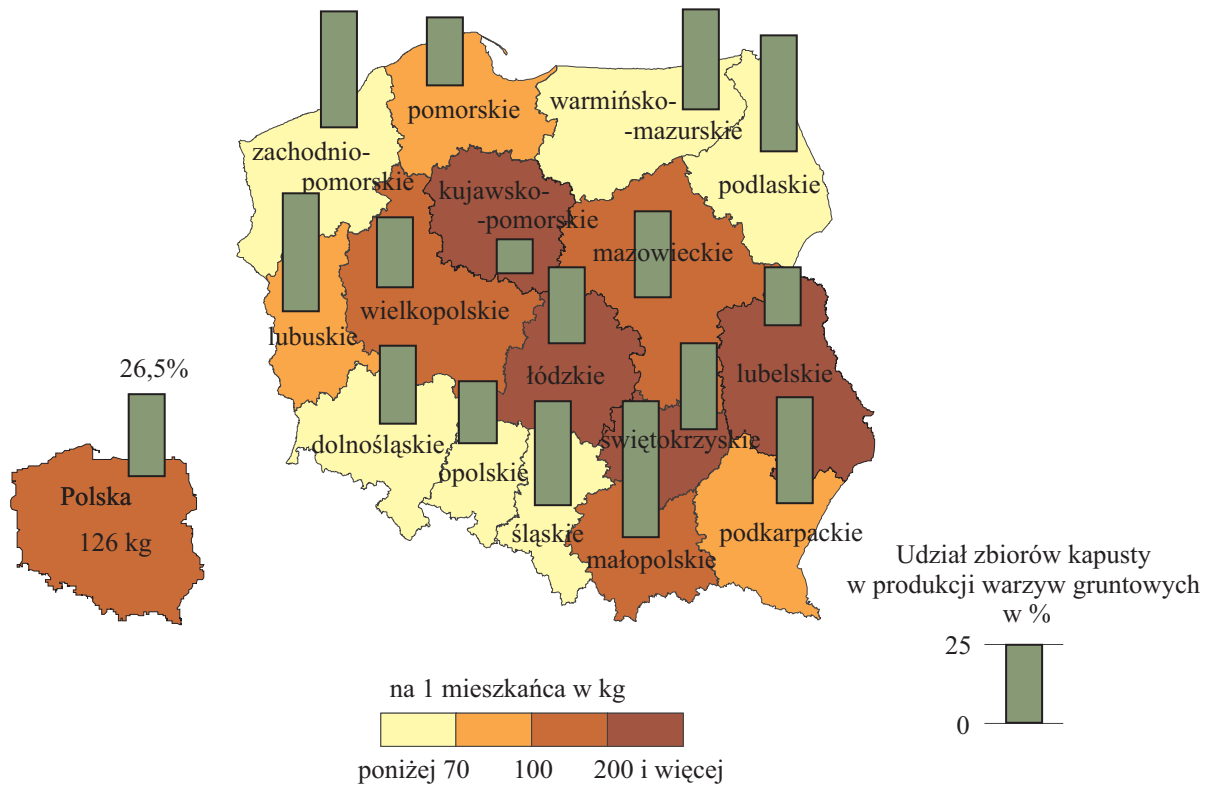

ZIEMNIAKI

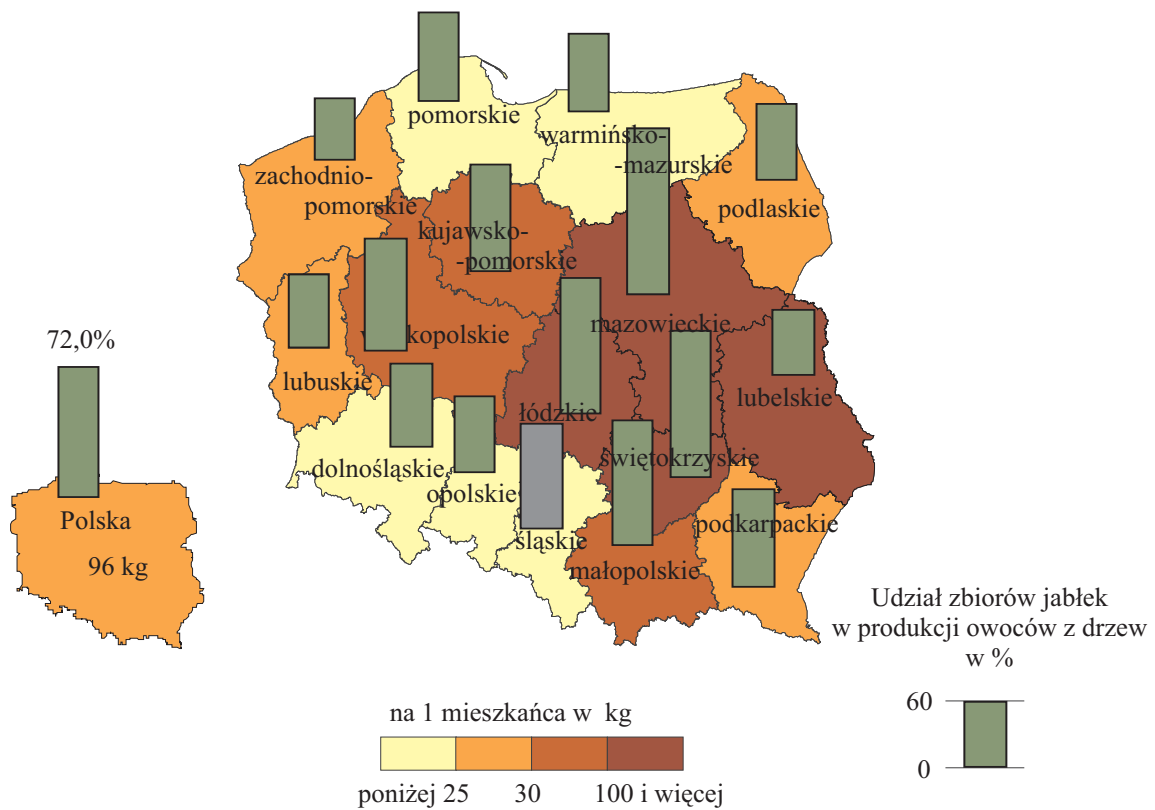

PRODUKCJA ROŚLINNA WEDŁUG WOJEWÓDZTW (cd.)

WARZYWA GRUNTOWE

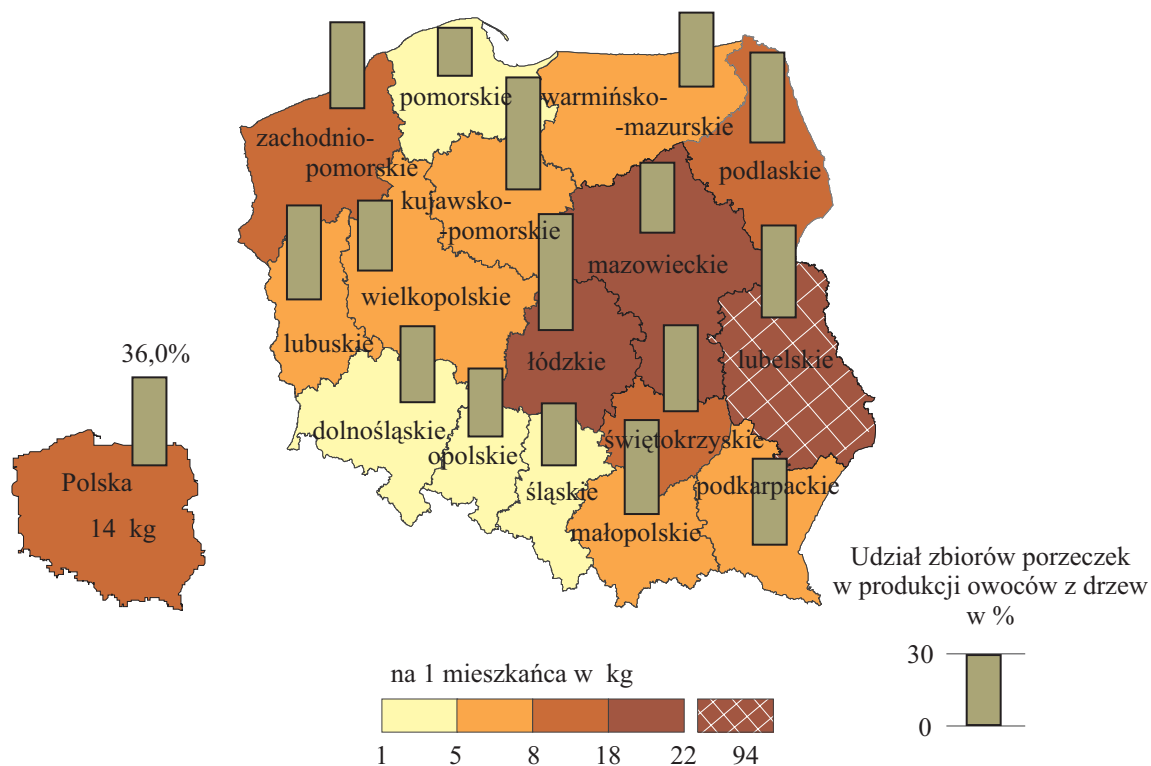

OWOCE Z DRZEW

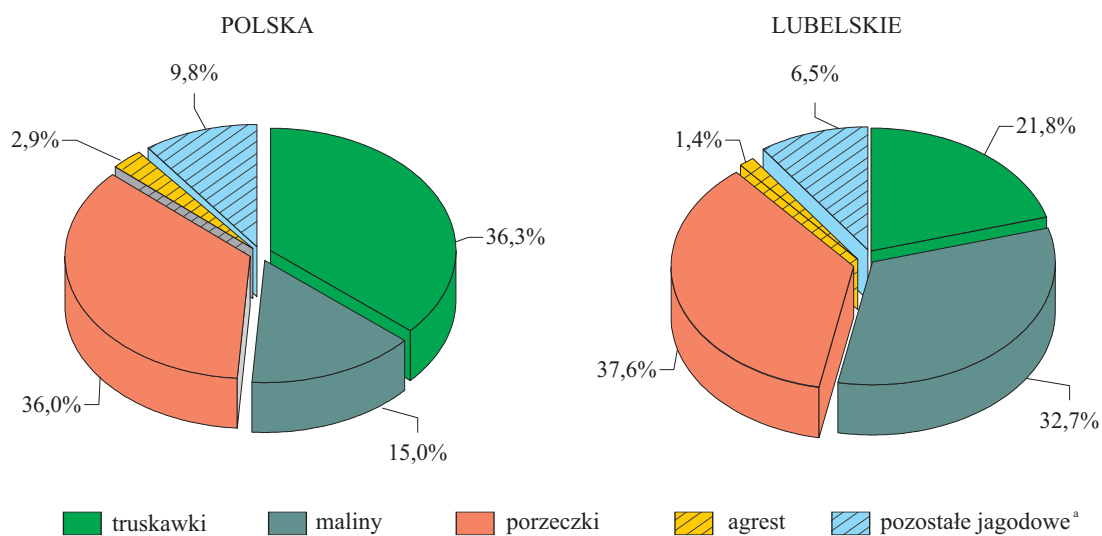

PRODUKCJA ROŚLINNA WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)

OWOCE Z KRZEWÓW I PLANTACJI JAGODOWYCH

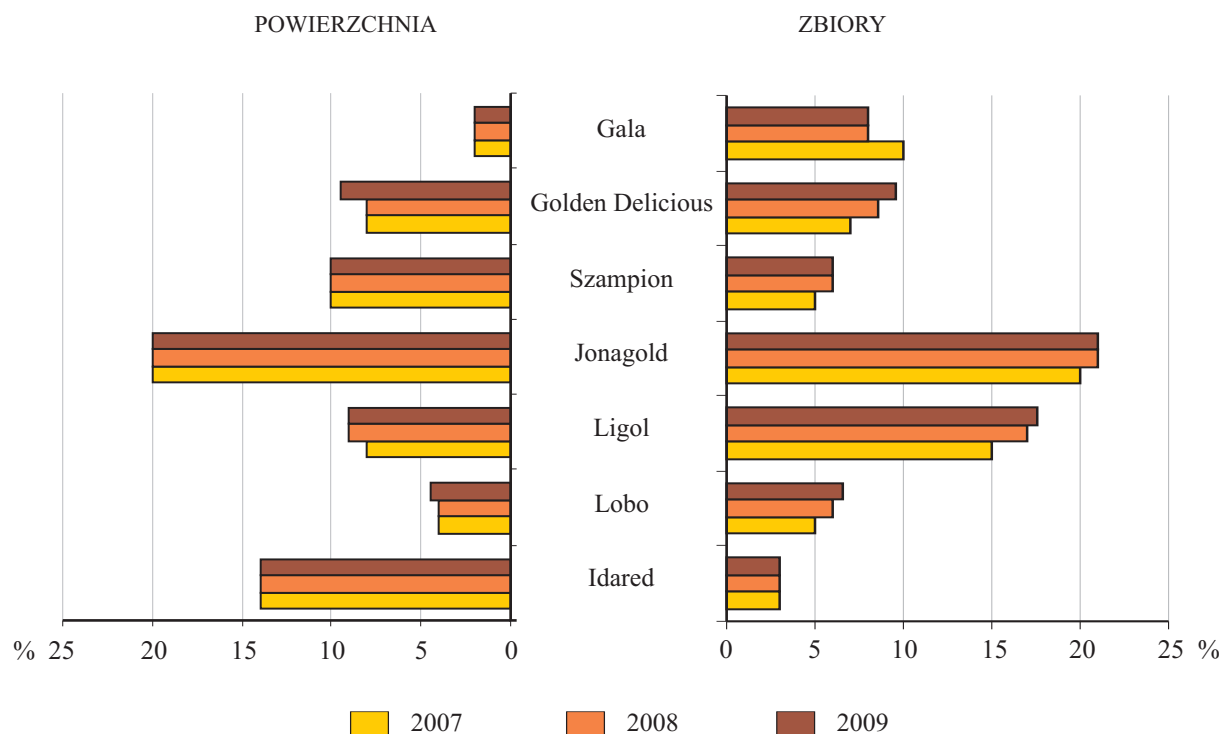

STRUKTURA ZBIORÓW OWOCÓW Z KRZEWÓW I PLANTACJI JAGODOWYCH W 2009 R.

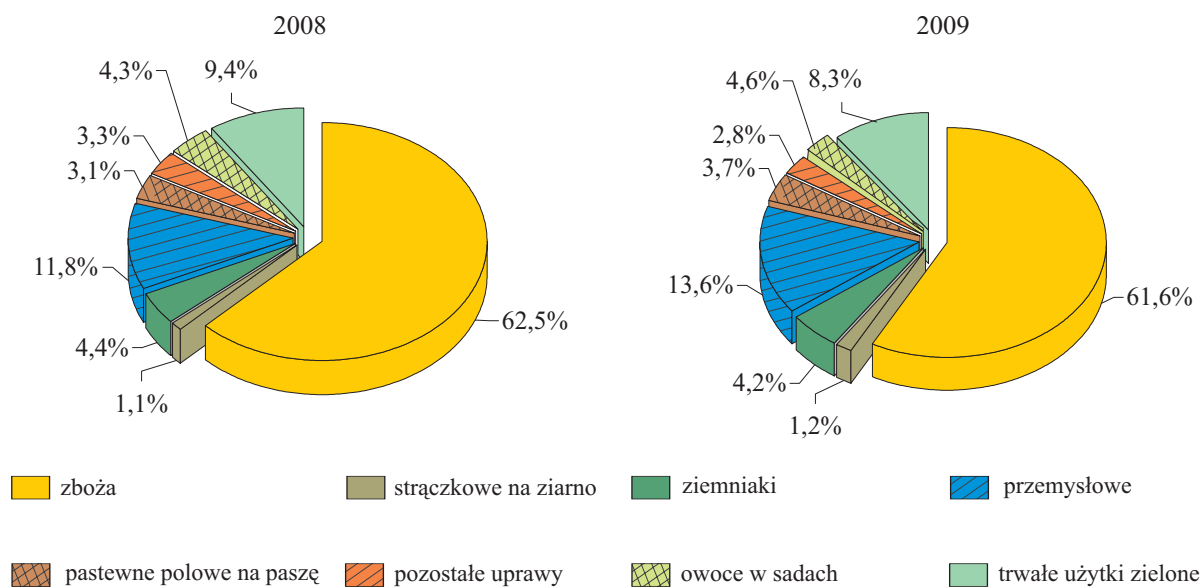

^a Leszczyna, aronia, borówka wysoka i inne.

STRUKTURA POWIERZCHNI I ZBIORÓW JABŁEK WEDŁUG WYBRANYCH ODMIAN W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

STRUKTURA PRODUKCJI ROŚLINNEJ W JEDNOSTKACH ZBOŻOWYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

IV. PRODUKCJA ZWIERZĘCA

Spadek **pogłowia bydła** w czerwcu 2009 r. w stosunku do analogicznego miesiąca ubiegłego roku o 10,7%, do poziomu 364,1 tys. szt potwierdza obserwowany od 10 lat trend ograniczania stada (w 2000 r. liczyło ono niewiele ponad 500 tys. szt). W omawianym okresie pogłowie cieląt i młodego bydła kształtowało się na stosunkowo stabilnym poziomie, natomiast wyraźnie zmniejszała się liczebność bydła w wieku 2 lat i więcej, w tym krów mlecznych, co może świadczyć o redukcji stada krów z powodu niskiej opłacalności produkcji mleka. Pogłowie krów mlecznych w 2009 r. stanowiło 98,1% ogólnej populacji krów. Wskazuje to na ukierunkowanie chowu bydła przede wszystkim na produkcję mleka. Największy spadek pogłowia w 2009 r. w porównaniu do czerwca 2008 r. wystąpił w przypadku cieląt w wieku poniżej 1 roku (o 19,1%) oraz w grupie bydła w wieku 2 lat i więcej (o 11,7%), w tym krów (o 13,5%). Wzrosła natomiast liczebność młodego bydła w wieku 1-2 lat (o 7,1%).

Województwo lubelskie pod względem liczebności stada bydła zajmowało 7 miejsce w Polsce, a udział w pogłowie krajowym wyniósł 6,4%. W porównaniu do struktury krajowej, w województwie lubelskim wyższy był udział bydła w wieku 2 lat i więcej, w tym krów, a mniejszy cieląt do 1 roku i młodego bydła w wieku 2 lat i więcej.

Pogłowie trzody chlewnej w lipcu 2009 r. wykazywało kontynuację trendu spadkowego w tzw. „cyklu świńskim” i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyło się o 8,0% (w kraju o 7,4%). Największy spadek liczebności zanotowano w przypadku zwierząt w grupie wagowej 50 kg i więcej z przeznaczeniem na ubój (o 12,4%) i prosiąt o wadze do 20 kg (o 11,5%), natomiast wzrosło pogłowie zwierząt w grupie wagowej 50 kg i więcej z przeznaczeniem na chów (o 5,9%), w tym loch prośnych (o 8,7%), co może świadczyć o tendencji do odbudowywania stada trzody chlewnej.

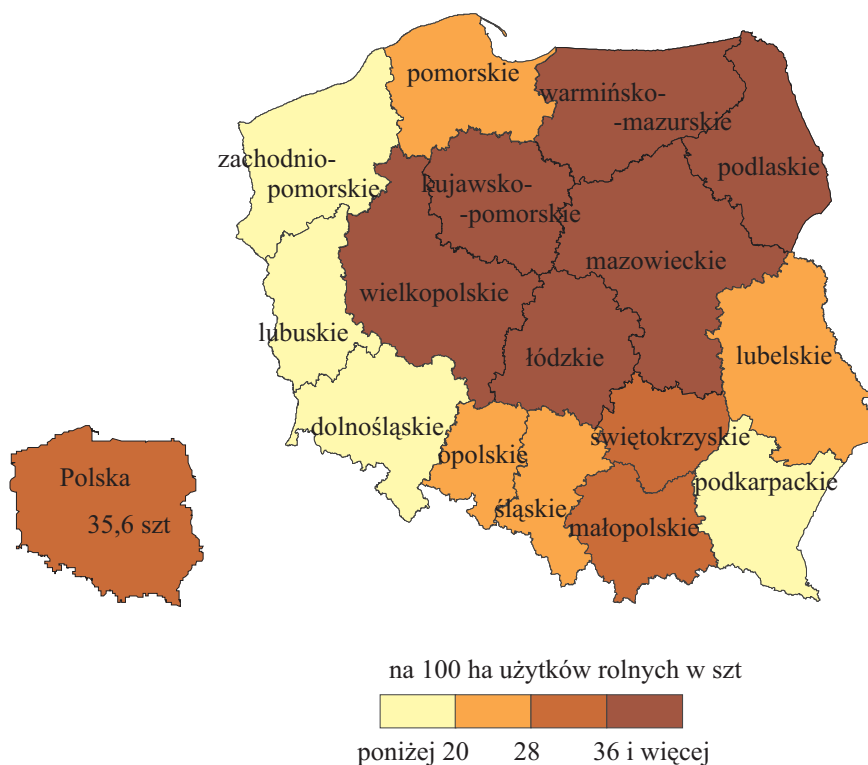
Udział województwa lubelskiego w produkcji trzody chlewnej wyniósł 6,6%, co dawało 5 miejsce w kraju.

Pogłowie drobiu w czerwcu 2009 r. wynosiło 6897,6 tys. szt, tj. o 11,4% mniej niż w czerwcu 2008 r (w kraju o 3,2%). W posiadaniu gospodarstw indywidualnych było 92,2% ogólnej liczby drobiu. Struktura gatunkowa w gospodarstwach indywidualnych przedstawiała się następująco:

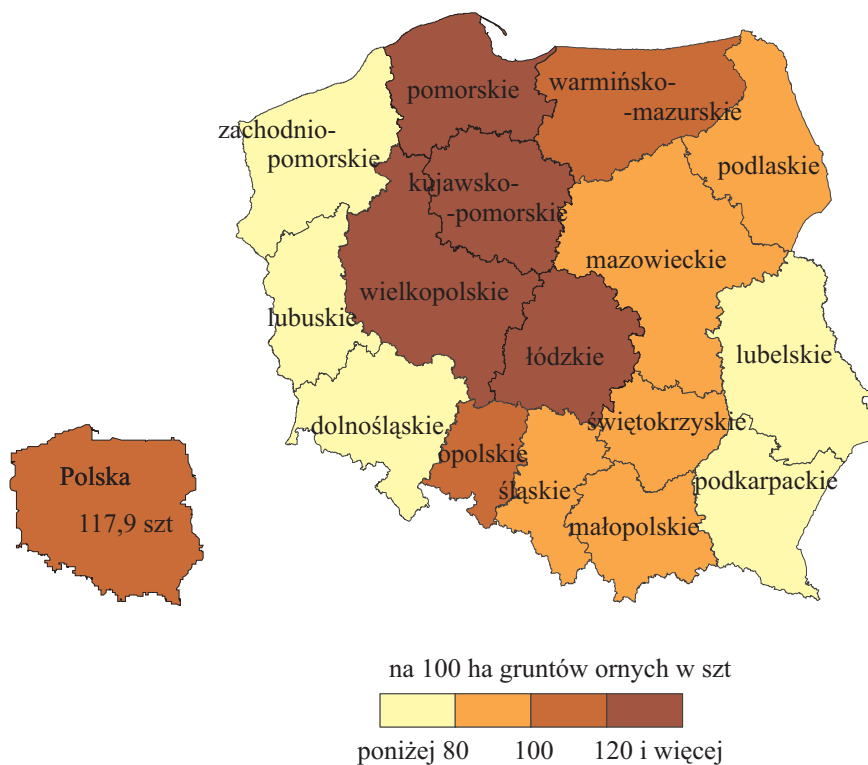
- 83,0% stanowił drób kurzy (w kraju 87,9%),
- 6,0% kaczki i inne (3,7%),
- 4,8% gęsi (3,1%),
- 6,2% indyki (5,3%).

POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R.

BYDŁO

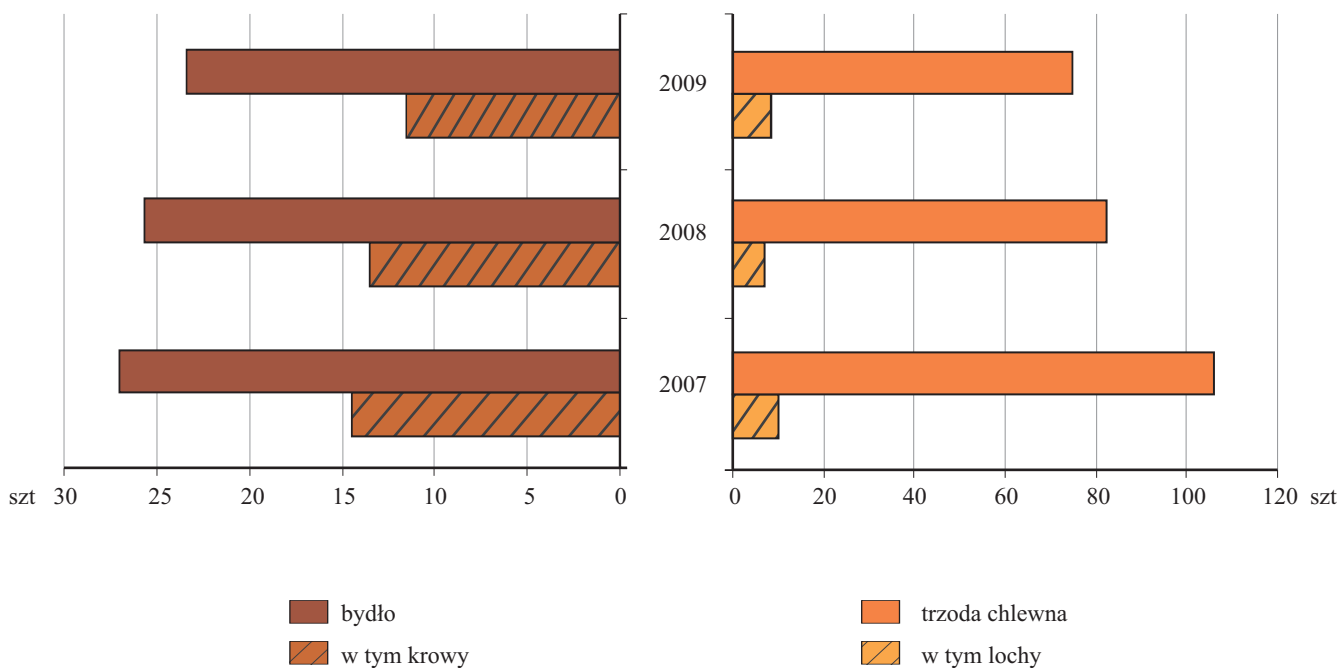
TRZODA CHLEWNA

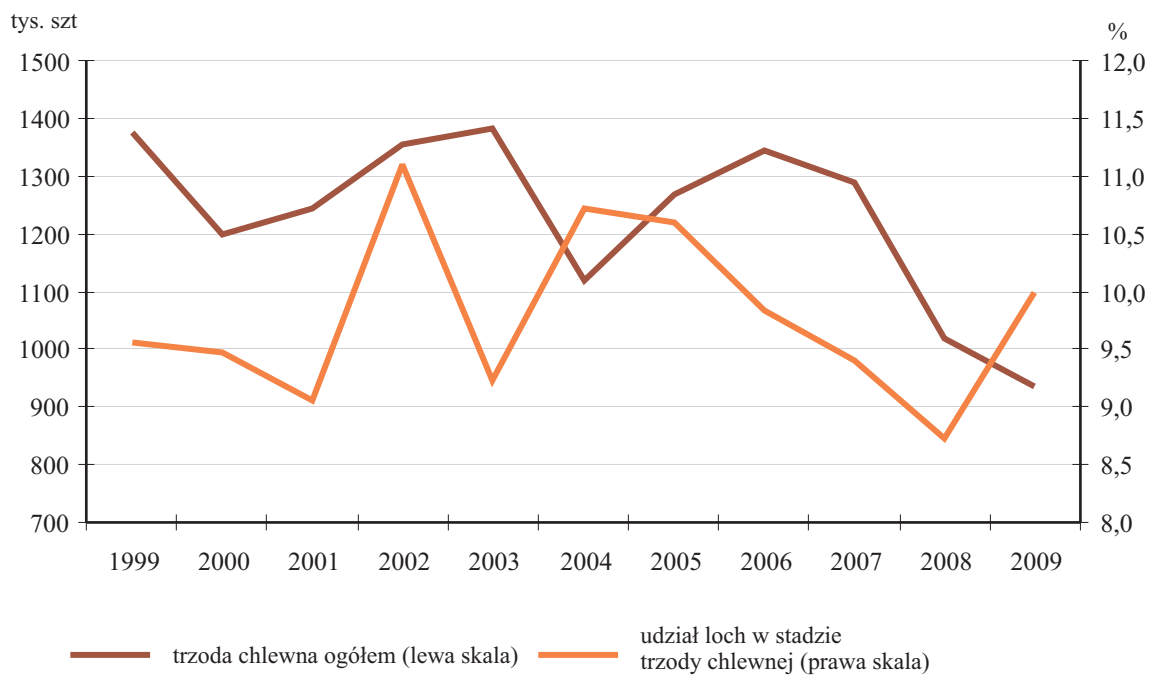
POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

NA 100 HA UŻYTKÓW ROLNYCH

NA 100 HA GRUNTÓW ORNYCH

POGŁOWIE TRZODY CHLEWNEJ W TYM LOCH^a W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM W LATACH 1999-2009

a Stan w końcu lipca.

Tabl. 10. **Dynamika pogłowia zwierząt gospodarskich w województwie lubelskim**
Stan w czerwcu
(2006 r. = 100)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009
	w %		
Bydło.....	100,6	96,7	86,3
cielęta w wieku poniżej 1 roku	101,8	107,6	87,1
młode bydło w wieku 1-2 lat	103,8	107,1	114,7
bydło w wieku 2 lat i więcej	99,3	89,8	79,3
w tym krowy	95,7	89,8	77,6
Trzoda chlewna ^a	96,0	75,7	69,6
prosięta o wadze do 20 kg . warchlaki o wadze od 20 do 50 kg.....	92,6	69,9	61,9
trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej	99,6	74,8	73,3
w tym lochy.....	96,6	81,0	73,9
w tym lochy.....	91,7	67,1	71,0
Owce	87,0	79,0	68,6
w tym maciorki.....	83,8	71,7	65,9
Konie.....	106,6	106,6	78,4
w tym 3-letnie i starsze	112,2	117,2	78,1

a Stan w końcu lipca.

Syntetyczną ocenę pogłowia zwierząt gospodarskich (bydło, trzoda chlewna, owce, konie) umożliwia przeliczenie ich ilości na sztuki duże. Pogłowie zwierząt gospodarskich w 2009 r. wynosiło 465,3 tys. sztuk dużych i zmniejszyło się w stosunku do poprzedniego roku o 11,3%, a w stosunku do przeciętnej rocznej z lat 2006-2008 o 17,2%.

Pogłowie zwierząt gospodarskich w sztukach dużych w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych wyniosło 29,3 szt i zmniejszyło się w stosunku do 2008 r. o 3,7 szt. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wynosiła 23,0 szt (w kraju 35,4 szt) i była mniejsza w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku o 2,7 szt. Pogłowie trzody chlewnej w przeliczeniu na 100 ha gruntów ornych zmniejszyło się w skali roku o 6,2 szt do poziomu 76,0 szt (w kraju 117,9 szt).

W 2008 r. produkcja żywca rzeźnego (wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, króliczego, koziego) w wadze żywej wyniosła 316,6 tys. t. i zmniejszyła się w porównaniu do roku poprzedniego o 4,4%. Żywiec wieprzowy stanowił 54,3% ogólnej produkcji – rok wcześniej 59,8%.

V. SKUP I CENY PRODUKTÓW ROLNYCH

Wartość skupu produktów rolnych w 2009 r. wyniosła 2698,1 mln zł i była większa niż przed rokiem o 0,2%. Wśród skupionych produktów rolnych 53,4% stanowiły produkty zwierzęce, mniej o 3,1 pkt proc. niż przed rokiem.

Skup zbóż wyniósł 714,1 tys. t i był większy niż w 2008 r. o 44,8%. Więcej niż przed rokiem skupiono m. in.: pszenżyta o 103,4%, owsa i mieszanek zbożowych o 78,9% i pszenicy o 52,3%.

Tabl. 11. **Dynamika skupu zbóż w województwie lubelskim**
(2006 r. =100)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2007	2008	2009
	w %		
Zboża	96,2	89,9	130,2
w tym zboża podstawowe	94,0	86,6	130,7
pszenica	93,9	84,5	128,7
żyto	78,9	118,5	144,9
jęczmień	104,3	79,3	113,8
owies i mieszanki zbożowe	125,6	99,4	177,8
pszenżyto	83,5	95,2	193,7

Skup ziemniaków wyniósł 21,4 tys. t i zmniejszył się w stosunku do uzyskanego w roku ubiegłym o 21,2%, a buraków cukrowych wyniósł 1588,1 tys. t i był większy o 16,5% niż w 2008 r. Rze-paku skupiono 81,7 tys. t, tj. o 2,5% więcej niż przed rokiem.

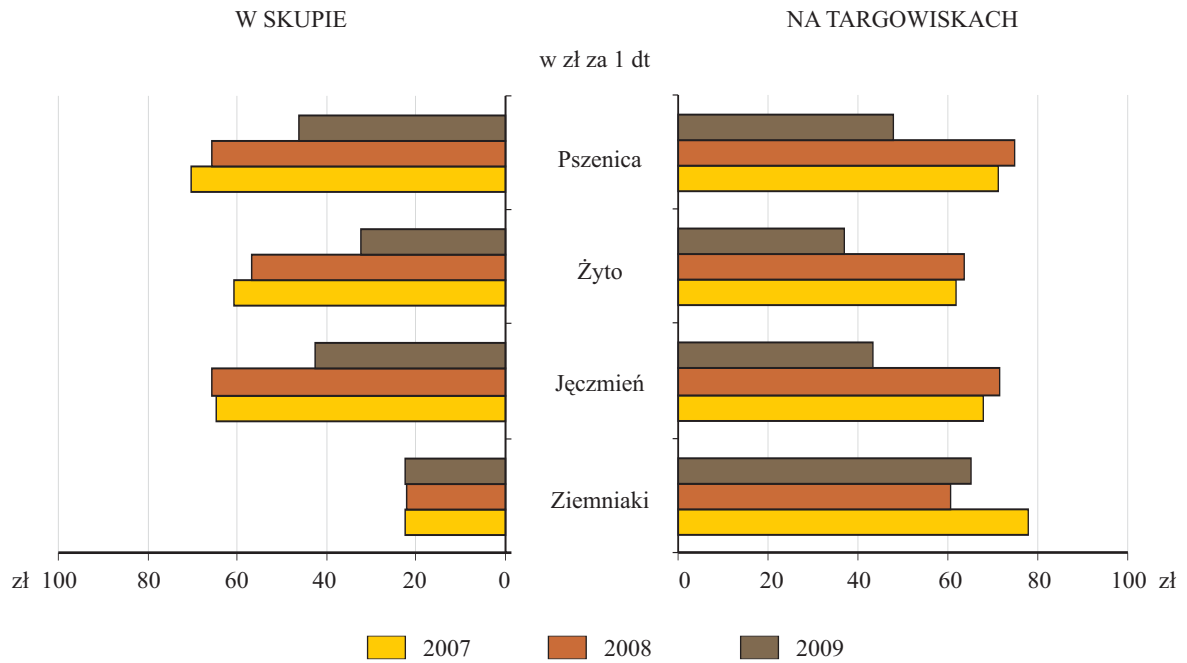
W 2009 r. skupiono 219,0 tys. t żywca rzeźnego w wadze żywej, tj. o 8,1% mniej niż przed rokiem. W ogólnej ilości skupionego żywca rzeźnego:

- 51,2% stanowiła trzoda chlewna (tyle samo, co przed rokiem),
- 27,7% drób (27,2%),
- 18,9% bydło bez cieląt (19,8%).

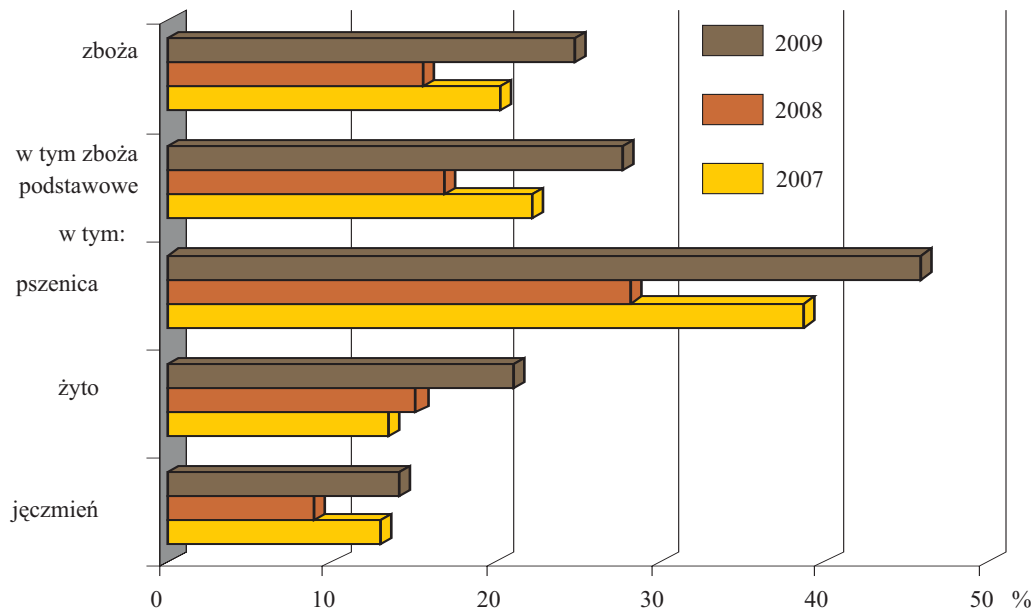
Skup mleka był mniejszy niż w poprzednim roku o 7,9% i wyniósł 525,4 mln l.

W 2009 r. na rynku produktów rolnych w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano spadek cen skupu zbóż: żyta o 43,2%, owsa i mieszanek zbożowych o 36,8%, jęczmienia i pszenżyta o 35,1%. W omawianym okresie wzrosły ceny skupu żywca rzeźnego cielęcego o 19,6%, wołowego (bez cielęcego) o 15,2% oraz wieprzowego o 13,8%. Cena skupu mleka wyniosła 0,87 zł za 1 l i zmniejszyła się o 10,8%.

**PRZECIĘTNE CENY SKUPU I TARGOWISKOWE
W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM**

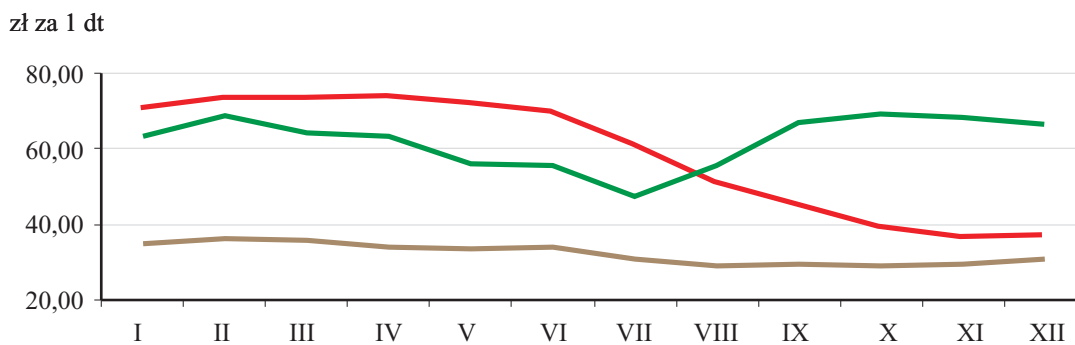

**UDZIAŁ SKUPU ZBÓŻ W ICH OGÓLNEJ PRODUKCJI
W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM**

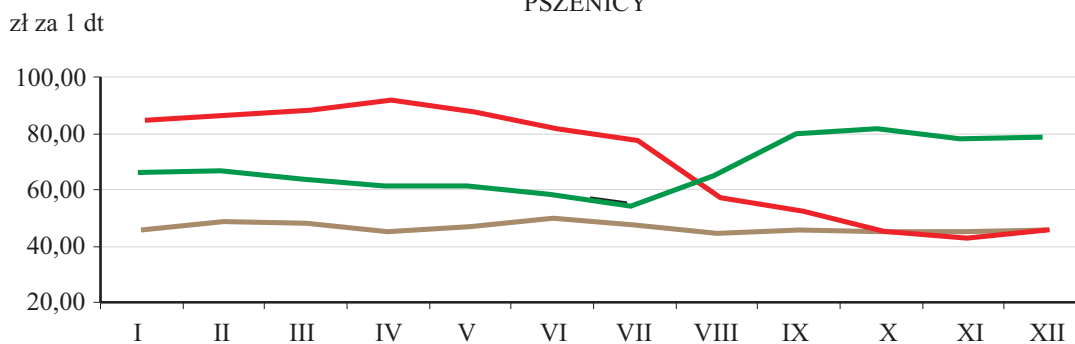

CENY SKUPU WYBRANYCH PRODUKTÓW ROLNYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

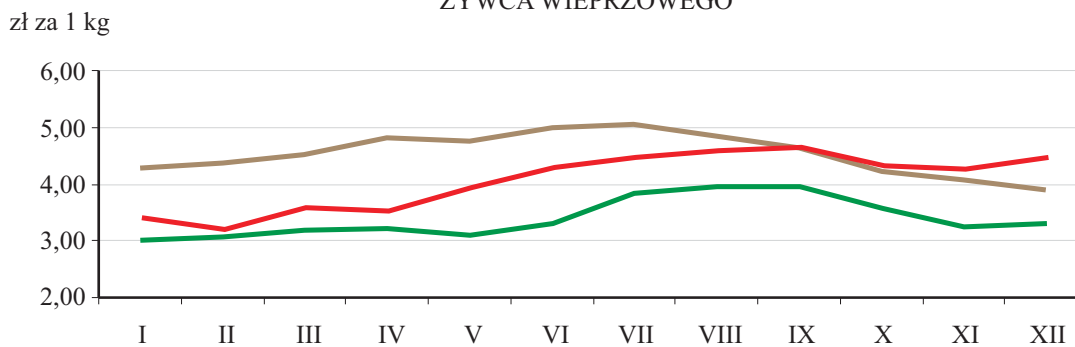
ŻYTA

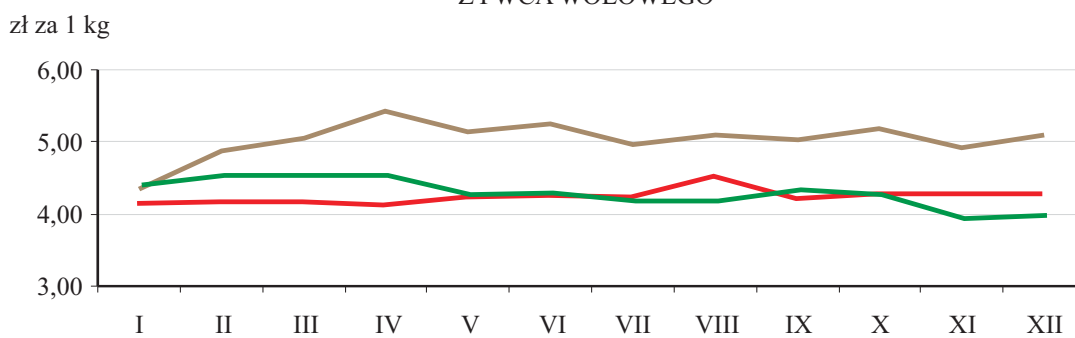
PSZENICY

ŻYWCA WIEPRZOWEGO

ŻYWCA WOŁOWEGO

— 2007 — 2008 — 2009

VI. ŚRODKI PRODUKCJI W ROLNICTWIE

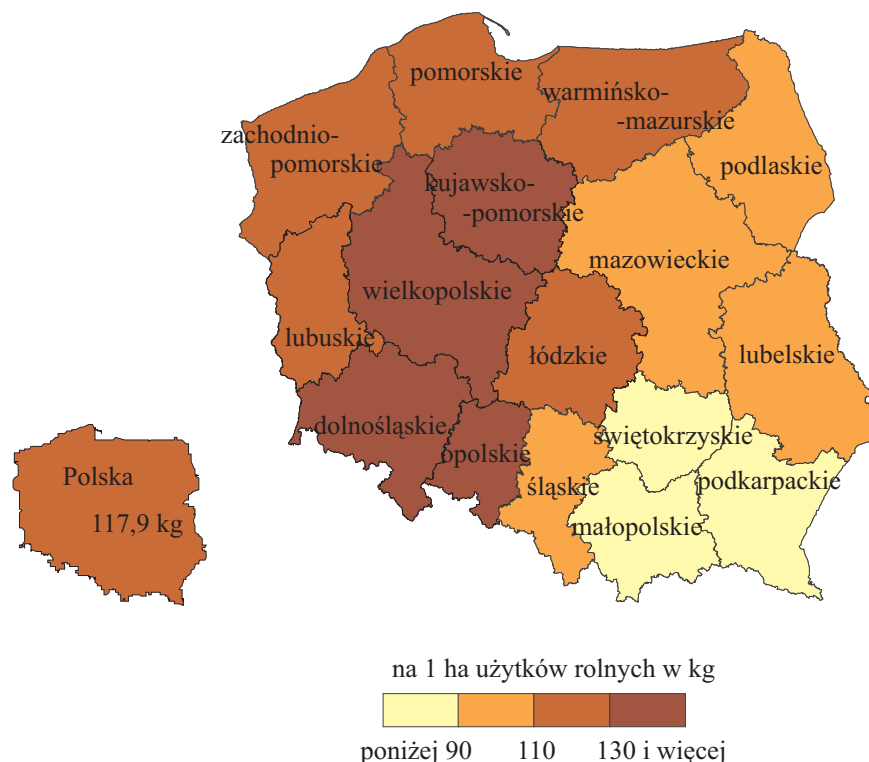
Zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik w roku gospodarczym 2008/2009 wyniosło 155,4 tys. t i było mniejsze o 21,5% od zużycia w roku 2007/2008 (w kraju o 11,3%). W strukturze zużycia nawozów mineralnych: 55,0% stanowiły nawozy azotowe (przed rokiem 48,9%), 22,9% nawozy potasowe (27,5%) i 22,1% fosforowe (23,6%).

W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych zużycie nawozów mineralnych wyniosło 98,1 kg, (w kraju 117,9 kg) i był to jeden z niższych poziomów nawożeń w kraju (11 miejsce).

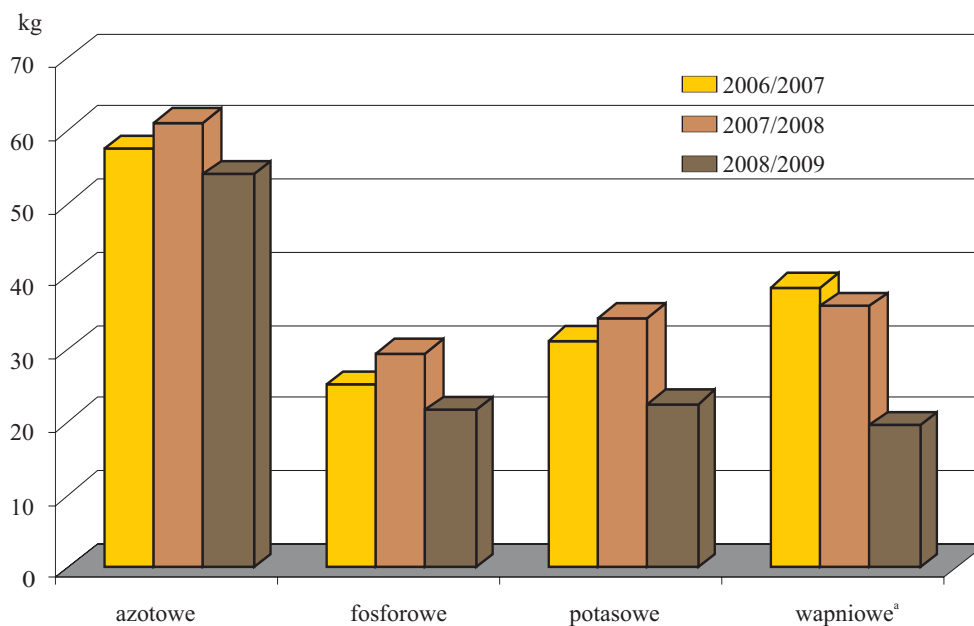
Zużycie nawozów wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik w roku gospodarczym 2008/2009 wyniosło 31,1 tys. t i zmniejszyło się o 45,6% (w kraju o 14,9%) w porównaniu do poprzedniego okresu rozliczeniowego. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych zużyto 19,6 kg tego rodzaju nawozu, co jest wskaźnikiem zdecydowanie najniższym od kilku lat.

W roku gospodarczym 2008/2009 poziom zużycia nawozów mineralnych przewyższał poziom zużycia nawozów wapniowych ponad pięciokrotnie (w kraju ponad trzykrotnie). Świadczy to o stosowaniu niekorzystnych proporcji w nawożeniu NPK do CaO, powodujących zwiększenie zakwaszenia gleb.

ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W ROKU GOSPODARCZYM 2008/2009 (w przeliczeniu na czysty składnik)

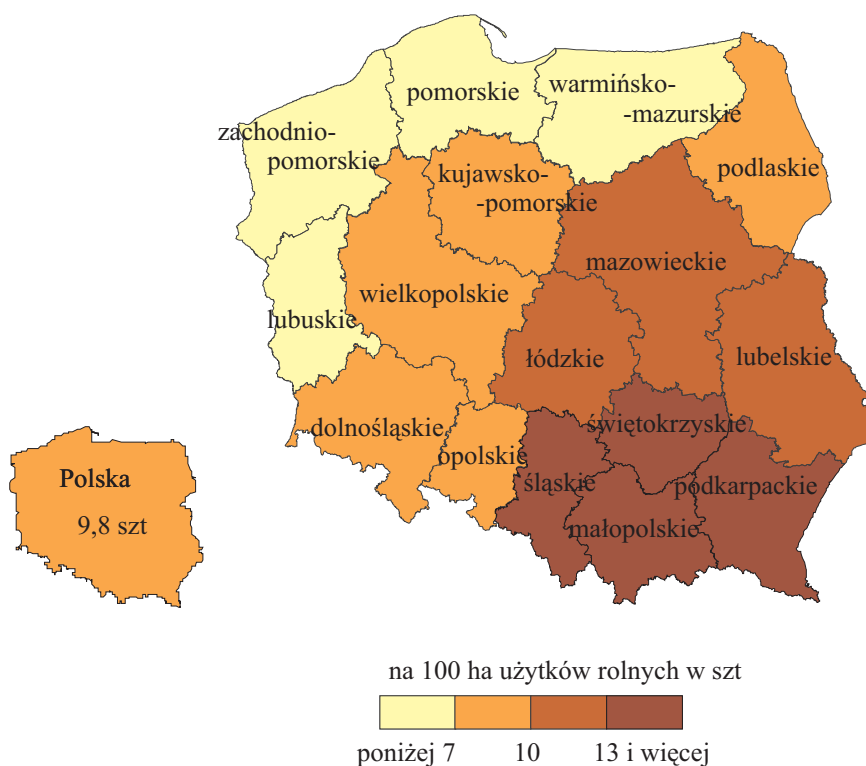

**ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH I WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU
NA CZYSTY SKŁADNIK NA 1 HA UŻYTKÓW ROLNYCH
W LATACH GOSPODARCZYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM**

^a Łącznie z wapnem defekacyjnym.

CIĄGNIKI ROLNICZE WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R.

VII. ANALIZA ZRÓŻNICOWANIA REGIONALNEGO ROLNICTWA

Rolnictwo w Polsce charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem produkcji rolnej. Wynika to z uwarunkowań klimatycznych, zróżnicowania jakości gleb, ukształtowania terenu i wielu innych czynników.

Celem rozdziału jest analiza zróżnicowania produkcji rolniczej poprzez zgrupowanie województw podobnych pod względem wybranych zmiennych. Podjęto także próbę wskazania charakterystycznych cech gospodarki rolnej województwa lubelskiego na tle innych województw.

Rolnictwo obejmuje wiele zróżnicowanych rodzajów działalności (użytkowanie gruntów, produkcja roślinna i zwierzęca, skup i ceny produktów rolnych, środki produkcji), dlatego też przy wyborze zmiennych starano się tą różnorodność odzwierciedlić. Oprócz wspomnianego kryterium, decydowały również: odpowiednio duża zmienność danych oraz eliminacja danych silnie ze sobą skorelowanych.

Tabl. 12. **Zmienne przyjęte do analizy skupień**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym w 2007 r.	Płony zbóż w dt na 1 ha użytków rolnych w 2009 r.	Pogłowie bydła na 100 ha użytków rolnych w 2009 r.	Pogłowie trzody chlewnej na 100 ha gruntów ornych w 2009 r.	Produkcja żywca rzeźnego w kg na 1 ha użytków rolnych w 2008 r.	Zużycie nawozów sztucznych w kg na 1 ha użytków rolnych w roku gospodarczym 2008/2009	Ciągniki rolnicze na 100 ha użytków rolnych w 2009 r.
Dolnośląskie	8,39	41,8	10,9	44,4	101,1	158,9	7,5
Kujawsko-pomorskie	10,40	38,0	44,4	179,6	275,6	175,5	8,8
Lubelskie	5,42	30,3	23,0	76,0	149,3	98,1	11,3
Lubuskie	10,51	37,1	12,4	51,5	193,3	120,4	4,7
Łódzkie	5,72	31,4	43,1	127,0	324,7	120,1	12,5
Małopolskie	2,23	31,8	28,4	84,8	186,3	62,0	18,5
Mazowieckie.....	6,55	27,8	45,2	88,7	213,2	92,3	10,1
Opolskie.....	9,08	49,0	21,6	120,0	177,6	186,6	8,4
Podkarpackie	2,58	31,2	19,6	54,9	120,9	55,4	15,8
Podlaskie.....	10,07	27,0	78,4	82,5	191,1	93,3	8,9
Pomorskie	12,21	35,9	23,3	137,6	182,7	129,2	6,5
Śląskie.....	2,58	34,9	27,5	93,6	332,6	105,9	13,9
Świętokrzyskie	3,90	28,6	29,7	98,8	174,1	83,1	14,7
Warmińsko-mazurskie.....	14,56	35,4	44,4	101,6	229,8	121,1	5,2
Wielkopolskie.....	9,83	39,9	46,8	275,2	483,3	154,6	9,1
Zachodniopomorskie.....	17,04	41,2	10,1	51,4	166,4	121,4	4,0

Tablicę 12 można rozpatrywać jako macierz posiadającą $k=7$ zmiennych oraz $n=16$ obiektów (województw). Ponieważ dane posiadają różne jednostki miary i różnią się rzędem wielkości, w celu dalszej analizy zostały poddane standaryzacji za pomocą formuły:

$$z_{ik} = \frac{x_{ik} - \bar{x}_k}{s_k},$$

przy czym

$$\bar{x}_k = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_{ik}, \quad s_k = \left[\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (x_{ik} - \bar{x}_k)^2 \right]^{\frac{1}{2}},$$

gdzie:

z_{ik} – standaryzowana wartość k -tej zmiennej w i -tym obiekcie (województwie),

x_{ik} – wartość k -tej zmiennej w i -tym obiekcie (województwie),

\bar{x}_k – średnia arytmetyczna k -tej zmiennej,

s_k – odchylenie standardowe k -tej zmiennej,

n – liczba obiektów.

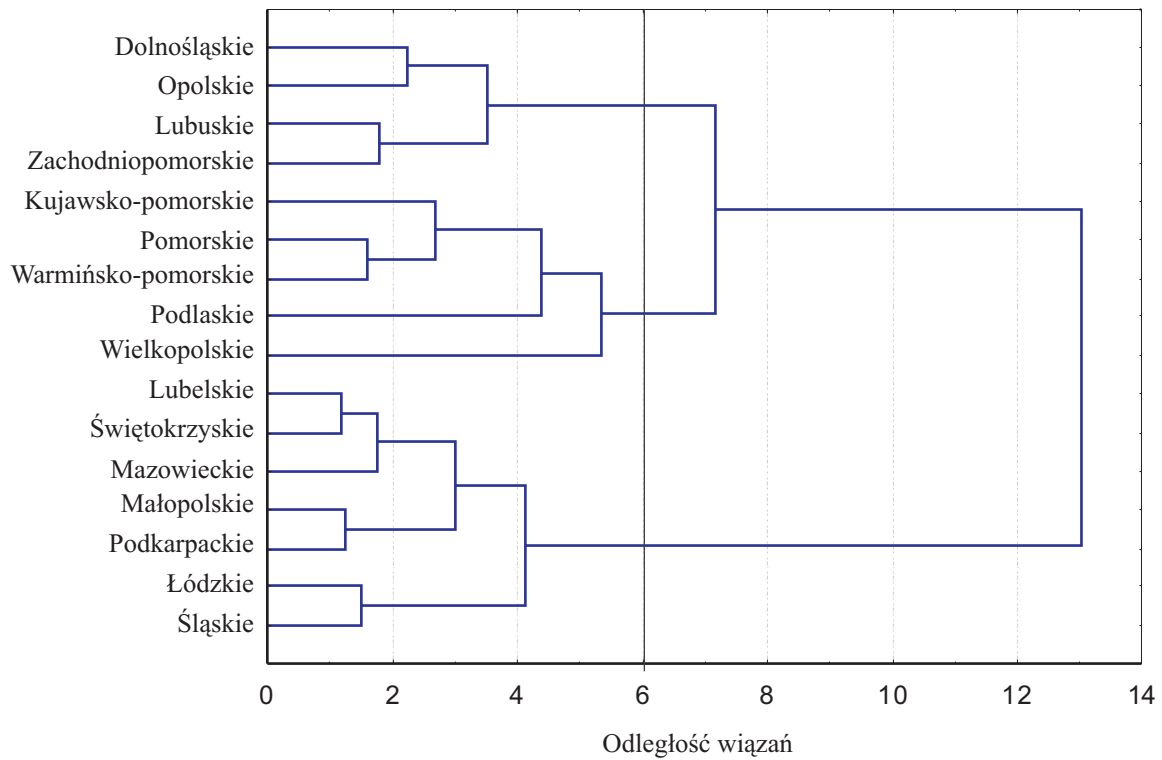
Powyższe równania przekształcają zmienne w ten sposób, że mają one średnią arytmetyczną równą zero oraz wariancję równą jeden. Powoduje to, że rozpatrywane dane charakteryzują się równymi wagami.

Grupowania województw dokonano za pomocą metody Warda. Metoda ta pozwala skupiać województwa w taki sposób, żeby każda grupa była możliwie jak najbardziej jednorodna, a jednocześnie poszczególne grupy powinny być jak najbardziej zróżnicowane między sobą. Przy użyciu standaryzowanych zmiennych z tablicy 12, uzyskano diagram przedstawiony na poniższym rysunku. Na osi poziomej znajdują się odległości pomiędzy poszczególnymi skupieniami województw. Analiza wykresu pozwala na wyodrębnienie zróżnicowanej liczby skupień w zależności od założonej odległości wiązań.

Odcinając dendrogram na odległości wiązania równej 6 otrzymać można trzy dość wyraźnie wyodrębnione skupienia województw:

1. dolnośląskie, opolskie, lubuskie, zachodniopomorskie.
2. kujawsko-pomorskie, pomorskie, warmińsko-mazurskie, podlaskie, wielkopolskie.
3. **lubelskie**, świętokrzyskie, mazowieckie, małopolskie, podkarpackie, łódzkie, śląskie.

DENDROGRAM WYGENEROWANY ZA POMOCĄ METODY WARDA

ZRÓŻNICOWANIE REGIONALNE ROLNICTWA

Tabl. 13. Średnie wartości w skupieniach

WYSZCZEGÓLNIENIE	Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym w 2007 r.	Plony zbóż w dt na 1 ha użytków rolnych w 2009 r.	Pogłowie bydła na 100 ha użytków rolnych w 2009 r.	Pogłowie trzody chlewnej na 100 ha gruntów ornych w 2009 r.	Produkcja żywca rzeźnego w kg na 1 ha użytków rolnych w 2008 r.	Zużycie nawozów sztucznych w kg na 1 ha użytków rolnych w roku gospodarczym 2008/2009	Ciągniki rolnicze na 100 ha użytków rolnych w 2009 r.
Ogółem	6,27	34,8	35,4	117,9	243,7	117,9	9,8
skupienie 1	10,66	42,5	12,9	63,7	152,0	145,6	6,1
skupienie 2	10,89	36,2	49,1	178,7	304,1	137,3	8,0
skupienie 3	4,19	30,1	33,6	89,7	208,3	91,2	12,7

Analiza danych z tablicy 13 oraz kartogramu prowadzi do następującej charakterystyki poszczególnych skupień:

Skupienie 1 obejmuje województwa: **dolnośląskie, opolskie, lubuskie i zachodniopomorskie** zlokalizowane wzdłuż zachodniej granicy Polski. Takie położenie geograficzne wyróżnia się dobrymi glebami oraz najdłuższym okresem wegetacji roślin, co determinuje wyraźne ukierunkowanie produkcji rolniczej na produkcję roślinną. Dobre warunki klimatyczne i wysoki poziom nawożenia nawozami mineralnymi (o 28 kg na 1 ha wyższy niż w kraju) skutkują wysokimi plonami zbóż (o 7,7 dt na 1 ha wyższych niż w kraju). Omawiane województwa charakteryzują się również znacznie większą niż przeciętnie w kraju powierzchnią gospodarstw rolnych i mniejszą liczbą ciągników rolniczych.

W skład **skupienia 2** wchodzi województwa: **kujawsko-pomorskie, pomorskie, warmińsko-mazurskie, podlaskie i wielkopolskie** położone w centralnej i północno-wschodniej części kraju. Obszary te charakteryzują się słabszą jakością gleb (szczególnie w części północno-wschodniej) i dużym udziałem użytków zielonych. Czynniki te wpływają na specjalizację tych regionów w produkcji zwierzęcej. Pogłowie bydła na 100 ha użytków rolnych i trzody chlewnej na 100 ha gruntów ornych jest wyraźnie wyższe niż przeciętnie w kraju (odpowiednio o 13,7 szt i 60,8 szt), także produkcja żywca rzeźnego jest najwyższa w kraju. W tych województwach występują też największe gospodarstwa rolne w kraju oraz wyższe niż przeciętnie zużycie nawozów sztucznych.

W **skupieniu 3** znajdują się województwa: **lubelskie, świętokrzyskie, mazowieckie, małopolskie, podkarpackie, łódzkie i śląskie** położone w południowo-wschodniej Polsce. Ten obszar charakteryzuje się niskim zużyciem nawozów sztucznych na 1 ha użytków rolnych (o 26,7 kg niższe niż w kraju). Pomimo gleb o dobrej jakości, plonowanie zbóż jest niższe niż w kraju (o 4,7 dt na 1 ha). Duża liczba ciągników w relacji do powierzchni użytków rolnych wskazuje na nieefektywne wykorzystanie środków produkcji i pozostaje w związku z niekorzystną strukturą gospodarstw rolnych, w której dominują gospodarstwa niewielkie, mające trudności z samodzielnym utrzymaniem się na rynku. Przeciętne gospodarstwo rolne w tej grupie posiada 4,19 ha użytków rolnych tj. ponad dwu-

krotnie mniej niż w pozostałych dwóch grupach. Pogłowie bydła i trzody chlewnej kształtują się również poniżej średniej krajowej.

PODSUMOWANIE

Produkcja rolnicza z racji tradycji, osiągniętej specjalizacji oraz uwarunkowań naturalnych jest i zapewne pozostanie w przyszłości wiodącą funkcją województwa.

Lubelszczyzna jest regionem typowo rolniczym, o czym świadczy duża powierzchnia użytków rolnych oraz najwyższy w Polsce udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej. Posiada również dobrej jakości gleby do produkcji rolniczej, co powoduje, że przeważają uprawy intensywne (pszenica, jęczmień, buraki cukrowe, rośliny strączkowe).

Województwo jest jednym z największych w kraju producentów zbóż, warzyw gruntowych, owoców z drzew oraz owoców z krzewów i plantacji jagodowych. W porównaniu do 2003 r. województwo lubelskie utrzymało na zbliżonym poziomie udział w krajowej produkcji zbóż, natomiast zmniejszył się udział buraków cukrowych i ziemniaków. Na przestrzeni ostatnich 6 lat wzmocniona została, mierzona udziałem w produkcji krajowej, specjalizacja w uprawach owoców z drzew oraz owoców z krzewów i plantacji jagodowych, w których Lubelszczyzna posiada pozycję dominującą.

Słabą stroną województwa jest niekorzystna struktura gospodarstw rolnych – w większości posiadających niewielką powierzchnię użytków rolnych i co za tym idzie, mających trudności z samodzielnym utrzymaniem się z produkcji rolnej. Niewielkie zasoby finansowe gospodarstw mają także wpływ na jeden z najniższych w kraju poziomów nawożenia nawozami mineralnymi. W roku gospodarczym 2003/2004 województwo lubelskie pod względem poziomu nawożenia nawozami mineralnymi zajmowało 9 miejsce, a w roku gospodarczym 2008/2009 - 11. Z tego powodu, pomimo dobrych gleb, plonowanie roślin jest jednym z gorszych w kraju (pod względem plonów zbóż województwo zajmuje 13 miejsce w kraju).

W okresie ostatnich kilku lat powiększa się dystans pomiędzy województwem lubelskim i innymi województwami w produkcji zwierzęcej. Pod względem obsady bydła na 100 ha użytków rolnych w 2003 r. region zajmował 10, a obecnie 11 pozycję w kraju, natomiast liczebność stada stanowiła 6,4% pogłowia krajowego (w 2003 r. 7,7%). W omawianym okresie udział stada trzody chlewnej w kraju zmniejszył się o 0,8 pkt. proc.

Województwo dysponuje dużym potencjałem w produkcji rolnej, a zwłaszcza roślinnej. W ostatnich latach dokonują się zmiany zmierzające do tworzenia większych i wydajniejszych gospodarstw rolnych, co pozwoli poprawić ich możliwości finansowe. Lepsza kondycja finansowa powinna przyczynić się do wyzwolenia większych mocy produkcyjnych i wzmocnić pozycję Lubelszczyzny jako jednego z głównych producentów rolnych.

WAŻNIEJSZE DANE WOJEWÓDZKIE NA TLE KRAJU

TABL. 1. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	
					ogółem	Polska = 100
w ha						
Powierzchnia ogólna	2512154	2512249	2512249	2512250	2512250	8,0
użytki rolne	1497356	1480813	1574997	1590593	1587343	9,8
grunty orne	1177137	1180472	1216608	1239476	1233883	10,2
sady	55453	56777	63351	63655	63764	19,2
łąki	227198	211316	222274	222172	228669	9,3
pastwiska	37569	32248	32079	28682	28243	3,9
pozostałe	-	-	40685	36609	32784	6,6
lasy i grunty leśne	567725	571956	574038	576500	576855	6,2
pozostałe grunty	447073	459480	363214	345157	348051	5,9

a Według granic administracyjnych.

TABL. 2. PRODUKCJA ROŚLINNA

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	
					ogółem	Polska=100 * wskaźnik krajowy
PODSTAWOWE ZIEMIOPŁODY						
Powierzchnia zasiewów – w ha						
OGÓLEM	1117827	1124943	1186083	1208982	1196211	10,3
zboża	854036	855709	911248	947619	946042	11,0
w tym:						
zboża podstawowe	677135	677097	724606	755380	765049	11,1
w tym:						
pszenica	264002	261621	273081	298339	303183	12,9
żyto	96224	81547	86958	95903	92965	6,7
jęczmień	139967	151572	167565	162908	161372	13,9
mieszanki zbożowe	141395	146227	154905	157503	150905	11,3
strączkowe na ziarno ^a	20881	27998	28103	23323	23851	.
w tym jadalne	12570	18671	17342	13178	12147	43,6
ziemniaki	51665	49282	47573	44413	41456	8,2
przemysłowe	89316	86113	99456	88145	79617	.
w tym:						
buraki cukrowe	45186	39082	35595	29966	28391	14,2
rzepak i rzepik	29267	28616	48614	43097	39426	4,9
pastewne na paszę	49112	54782	47591	46629	55233	.
pozostałe uprawy	52817	51059	52112	58853	52800	.
w tym:						
warzywa gruntowe	20317	23794	23152	23331	23821	11,5
w tym:						
kapusta	3040	3379	2981	2710	2707	8,9
marchew jadalna	2877	3388	3189	3203	3175	10,7
truskawki	8975	8642	7979	9188	9650	18,0

a Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno.

TABL. 2. PRODUKCJA ROŚLINNA (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	
					ogółem	Polska=100
						* wskaźnik krajowy
PODSTAWOWE ZIEMIOPŁODY (dok.)						
Plony – w dt/ha						
Zboża ogółem	29,6	21,5	28,5	33,3	30,3	34,8*
w tym:						
zboża podstawowe	29,9	22,1	28,9	33,6	30,6	35,0*
w tym:						
pszenica	33,9	26,3	33,5	38,0	35,0	41,7*
żyto	23,8	17,2	22,2	26,8	24,4	26,6*
mieszanki zbożowe	26,9	19,0	26,3	30,0	28,0	29,0*
Strączkowe jadalne	18,7	13,2	19,0	19,6	19,2	21,5*
Ziemniaki	174	155	200	202	189	191*
Buraki cukrowe	385	411	489	455	559	543*
Rzepak i rzepik	20,4	23,1	20,1	20,3	21,0	30,8*
Kapusta	349	299	324	335	334	421*
Marchew jadalna	336	273	301	310	310	309*
Truskawki	31	33	40	45	46	37*
Zbiory – w dt						
Zboża ogółem	25277729	18432924	26010544	31564110	28695142	9,6
w tym:						
zboża podstawowe	20237496	14969474	20952362	25416694	23430169	9,7
w tym:						
pszenica	8961345	6887822	9151489	11351606	10618187	10,8
żyto	2294554	1402682	1932671	2566782	2264707	6,1
mieszanki zbożowe	3806285	2776910	4071234	4727068	4219167	10,9
Strączkowe jadalne	235253	246369	330076	258544	232880	38,9
Ziemniaki	8988713	7638206	9497954	8965050	7834987	8,1
Buraki cukrowe	17384700	16059997	17408568	13626793	15881459	14,6
Rzepak i rzepik	596308	659726	975930	875400	827795	3,3
Kapusta	1061382	1010555	966918	906564	904710	7,1
Marchew jadalna	966367	925007	959640	993589	985433	10,8
Truskawki	278254	283410	319550	413451	443981	22,3
SADY						
Powierzchnia uprawy – w ha						
Drzewa owocowe	27623	28672	31956	32814	33419	12,0
w tym:						
jabłonie	19339	20306	22007	22169	22951	13,2
śliwy	1862	1632	1721	1871	1844	8,8
wiśnie	4309	4474	4813	4957	4792	13,5
Krzewy owocowe i plantacje jagodowe	41754	39600	43188	44886	44790	34,3
w tym:						
maliny	12060	11423	14038	14121	14311	70,8
porzeczki	17215	16073	16986	17070	17006	39,5

TABL. 2. PRODUKCJA ROŚLINNA (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	
					ogółem	Polska=100 * wskaźnik krajowy
SADY (cd.)						
Plony – w dt/ha						
Drzewa owocowe						
jabłonie	123	174	89	170	173	151*
śliwy	40	63	31	60	85	57*
wiśnie	36	67	38	55	61	53*
Owoce z krzewów i plantacji jagodowych						
maliny	43	35	30	46	47	40*
porzeczki	33	45	27	42	45	46*
Zbiory – w dt						
Owoce z drzew	2673075	4025944	2257649	4256753	4566234	14,7
w tym:						
jabłonie	2376120	3523409	1958374	3772283	3976553	15,1
śliwy	73689	102880	52538	111737	156179	12,9
wiśnie	155275	301510	184592	272587	294388	15,6
Owoce z krzewów i plantacji jagodowych	1538088	1624282	1373813	2013310	2039967	37,3
w tym:						
maliny	514495	399330	426710	655737	667300	81,6
porzeczki	560654	720689	453925	721030	768581	39,1
ŁĄKI TRWAŁE						
Powierzchnia w ha	226523	210544	221467	221358	227874	9,3
Plony siana z 1 ha w dt.....	42,6	35,4	47,0	48,0	37,3	49,2*
Zbiory siana w dt	9640421	7461334	10409235	10618363	8510635	7,0
W JEDNOSTKACH ZBOŻOWYCH (w plonie głównym)						
OGÓLEM	42061812	35274602	44916146	50504100	46560133	.
zboża	25277729	18432924	26010544	31564110	28695142	.
strączkowe na ziarno	504541	496225	651258	568583	572592	.
ziemniaki	2247178	1909552	2374488	2241263	1958747	.
przemysłowe	6063125	5989412	6903732	5958468	6317723	.
pastewne polowe na paszę .	1338178	1630175	1712107	1586566	1713022	.
pozostałe uprawy	1221564	1496619	1295822	1656712	1290111	.
owoce w sadach	1272352	1878219	1271012	2194522	2156594	.
trwałe użytki zielone	4473921	3441476	4697183	4733876	3856202	.

TABL. 3. **POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH**
Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	
					ogółem	Polska=100 * wskaźnik krajowy
W szt						
Bydło.....	434931	421808	424210	407827	364103	6,4
w tym krowy	258610	238232	228023	213878	184955	6,9
Trzoda chlewna ^a	1269299	1344062	1289900	1017399	936139	6,6
w tym lochy.....	134162	132305	121273	88795	93998	6,8
Owce	23506	25944	22570	20501	17810	6,2
Konie.....	41494	41045	43745	43766	32168	10,8
Drób ^{bc}	9241,0	7919,3	8948,4	7789,1	6897,6	4,9
W przeliczeniowych sztukach dużych ^d	581714	582176	578404	524277	465296	6,6
Na 100 ha użytków rolnych w szt						
Bydło.....	29,1	28,5	27,0	25,7	23,0	35,4*
w tym krowy	17,3	16,1	14,5	13,5	11,7	16,7*
Trzoda chlewna ^{ae}	108,0	114,1	106,2	82,2	76,0	117,9*
w tym lochy.....	11,4	11,2	10,0	7,2	7,6	11,3*
Owce	1,6	1,8	1,4	1,3	1,1	1,8*
Konie.....	2,8	2,8	2,8	2,8	2,0	1,8*
Drób ^c	618	536	569	491	435	874*
W przeliczeniowych sztukach dużych ^c	38,9	39,4	36,8	33,0	29,3	43,6*

a Stan w końcu lipca. *b* W tys. szt. *c* W wieku powyżej 2 tygodni. *d* Patrz „Uwagi metodyczne”, str. 12. *e* Na 100 ha gruntów ornych.

TABL. 4. **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO I PRODUKTÓW POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	
				ogółem	Polska=100 * wskaźnik krajowy
Żywiec rzeźny					
w tys. szt:					
bydło (bez cieląt).....	72,3	82,5	97,3	106,2	7,9
cielęta	74,3	87,4	92,6	84,3	11,2
trzoda chlewna	1476,4	1652,5	1722,2	1469,3	6,7
owce	20,6	22,4	19,5	16,0	9,0
konie.....	8,5	10,4	9,6	4,6	8,7
na 100 ha użytków rolnych w szt:					
bydło (bez cieląt).....	4,9	5,2	6,2	6,7	8,3*
cielęta	5,0	5,6	5,9	5,3	4,7*
trzoda chlewna	99,9	105,1	109,5	92,5	135,7*
owce	1,4	1,4	1,2	1,0	1,1*
konie.....	0,6	0,7	0,6	0,3	0,3*

TABL. 4. **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŹNEGO I PRODUKTÓW POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	
				ogółem	Polska=100
					* wskaźnik krajowy
Żywiec rzeźny (dok.)					
w wadze żywej w tys. t	280,8	318,1	331,2	316,6	6,4
w wadze bitej ciepłej ^a (łącznie z podrobami) w tys. t	212,5	241,7	250,4	237,1	6,3
na 1 ha użytków rolnych w kg.....	142,2	163,5	159,3	149,3	232,2*
na 1 mieszkańca w kg....	97,4	111,2	115,4	109,6	98,4*
Mleko krowie w mln l	1033,3	931,9	898,8	859,7	7,1
na 100 ha użytków rolnych w tys. l	69,1	63,1	57,2	54,1	74,7*
przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l.....	4224	3987	4193	4139	4351*
Jaja kurze w mln szt	449,4	511,8	451,3	398,8	3,8
przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nioski w szt	180	203	181	167	217*
Wełna w t	94,7	111,4	82,1	78,4	8,2
przeciętna roczna ilość wełny od 1 owcy w kg	3,8	4,5	3,5	4,0	3,2*

a Wołowy, cielęcy, wieprzowy, barani, koński, drobiowy, króliczy, kozi i dziczyzna. Dane obejmują skup żywca rzeźnego (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu) oraz ubój gospodarczy.

TABL. 5. **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008		2009
				ogółem	Polska = 100	
OGÓLEM						
Zboża w t	634946	548355	527780	493131	7,6	714078
w tym zboża podstawowe	576201	496435	466864	430070	7,6	648986
w tym:						
pszenica	443929	378636	355427	320054	8,2	487462
żyto	46173	32990	26030	39085	5,2	47802
jęczmień	66724	62573	65288	49605	8,4	71231
Strączkowe jadalne w t.....	1720	1004	1143	1033	21,5	2018
Ziemniaki w t.....	24148	21202	25129	27207	2,3	21446
Buraki cukrowe w t.....	1738470	1606000	1740857	1362679	15,9	1588146
Rzepak i rzepik w t	55288	65973	95093	79673	4,2	81671
Warzywa w t.....	153065	136794	142208	189610	15,3	185344
Owoce w t.....	225351	287329	184088	256686	18,7	470258
Żywiec rzeźny ^a w t.....	211890	237788	252220	238401	6,0	219012
Mleko krowie w tys. l.....	613783	590164	567052	570507	6,6	525369
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	248	5787	5200	7185	0,8	21

a W wadze żywej. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób.

TABL. 5. SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008		2009
				ogółem	Polska =	
					* wskaźnik krajowy	
W % OGÓLNEJ PRODUKCJI						
Zboża	25,1	29,7	20,3	15,6	23,6*	24,9
w tym zboża podstawowe ..	24,0	33,2	22,3	16,9	22,0*	27,7
w tym:						
pszenica	49,5	55,0	38,8	28,2	41,8*	45,9
żyto	20,1	23,5	13,5	15,2	21,8*	21,1
jęczmień	15,8	18,5	13,1	9,0	16,4*	14,2
Ziemniaki	2,7	2,8	2,6	3,0	11,4*	2,9
Buraki cukrowe	100,0	100,0	100,0	100,0	98,2*	100,0
Rzepak i rzepik	92,7	100,0	97,4	91,0	90,5*	98,7
Warzywa	36,8	31,6	31,7	41,3	23,8*	38,2
Owoce	53,5	50,9	50,7	40,9	35,8*	71,2
Żywiec rzeźny ^a	75,5	74,8	76,1	75,3	80,4*	.
Mleko	59,4	63,3	63,1	64,4	72,0*	.
Jaja	0,1	1,1	1,2	2,1	9,3*	.
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg						
Zboża	425	371	336	311	404*	451
w tym zboża podstawowe..	386	336	297	271	350*	410
Ziemniaki	16	14	16	17	74*	14
Żywiec rzeźny ^a	142	161	160	150	247*	138
w tym:						
bydło (bez cieląt)	21	26	30	30	33*	26
trzoda chlewna	82	100	96	77	120*	71
drób	35	32	31	41	92*	38
Mleko w l	411	399	361	359	538*	332
WARTOŚĆ SKUPU W MLN ZŁ						
OGÓLEM	2325,1	2390,0	2884,1	2692,2	7,6	2698,1
produkty roślinne	989,0	1038,1	1360,4	1170,7	10,9	1257,5
produkty zwierzęce	1336,1	1351,9	1523,7	1521,5	6,2	1440,6

a W wadze żywej. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób.

TABL. 6. CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008		2009
				ogółem	* wskaźnik krajowy	
w zł						
Ziarno zbóż (bez siewnego) – za 1 dt						
pszenicy	34,53	43,51	70,22	65,76	64,24*	46,06
żyta	25,72	36,35	60,36	56,67	51,65*	32,20
jęczmienia	35,77	40,65	64,61	65,52	64,37*	42,53
Ziemniaki – za 1 dt	20,20	23,69	22,56	21,98	29,72*	22,56
Buraki cukrowe – za 1 dt	17,73	13,79	10,45	9,67	10,37*	11,52
Rzepak i rzepik – za 1 dt ziarna	71,96	89,65	88,75	119,76	126,77*	97,93
Liście tytoniu – za 1 dt	491,31	323,96	270,50	345,67	311,43*	455,33
Chmiel surowy – za 1 dt	925,53	1081,34	4885,96	2394,37	2326,80*	1166,23
Żywiec rzeźny – za 1 kg:						
bydło (bez cieląt)	4,02	4,12	4,11	4,21	4,03*	4,85
cielęta	10,26	9,80	8,69	7,79	7,60*	9,32
trzoda chlewna	3,72	3,43	3,38	4,00	4,01*	4,55
Mleko krowie – za 1 l	0,86	0,84	1,04	0,97	1,02*	0,87
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt	0,20	0,22	0,24	0,23	0,19*	0,32

TABL. 7. ŚRODKI PRODUKCJI W ROLNICTWIE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	
					ogółem	Polska = 100 * wskaźnik krajowy
CIĄGNIKI ROLNICZE						
OGÓLEM w szt	156217	168516	186836	178562	179810	11,4
powierzchnia użytków rolnych ^a przypadająca na 1 ciągnik w ha	9,5	8,9	8,4	8,9	8,8	10,2*
na 100 ha użytków rolnych ^a w szt	10,5	11,3	11,9	11,2	11,3	9,8*
ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH I WAPNIOWYCH ^b						
W przeliczeniu na czysty składnik w t						
Nawozy mineralne	149114	179722	178578	198016	155401	8,2
Nawozy wapniowe	93970	59277	60496	57075	31050	5,9
Na 1 ha użytków rolnych w kg						
Nawozy mineralne	99,8	121,6	113,6	124,7	98,1	117,9*
Nawozy wapniowe	62,9	40,1	38,5	35,9	19,6	32,9*

a Stan w czerwcu. b W latach gospodarczych.

TABL. 8. **WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE NA TLE INNYCH WOJEWÓDZTW W 2009 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia użytków rolnych ^a w tys. ha	Zbiory						
		zbóż			ziemniaków	warzyw gruntowych	owoców z drzew	owoców z krzewów i plantacji jagodowych
		ogółem	w tym					
			pszenicy	żyta	w tys. t			
POLSKA	16119,6	29826,6	9789,9	3712,9	9702,8	4809,7	3646,3	5463,0
województwa:								
dolnośląskie.....	951,3	2290,7	1261,5	145,7	458,9	181,3	57,4	127,1
kujawsko-pomorskie.....	1087,5	2444,6	876,8	208,2	469,8	528,5	80,7	147,4
<i>lubelskie</i>	<i>1584,3</i>	<i>2869,5</i>	<i>1061,8</i>	<i>226,5</i>	<i>783,5</i>	<i>484,7</i>	<i>660,6</i>	<i>2040,0</i>
lubuskie	500,2	904,3	280,7	150,1	225,3	91,2	27,4	77,4
łódzkie.....	1097,7	2092,0	371,5	464,8	1066,8	604,7	448,8	552,1
małopolskie.....	690,7	821,9	363,8	23,0	687,4	535,7	160,8	243,9
mazowieckie	2190,3	2963,0	486,9	647,1	1404,0	704,4	1394,3	1018,2
opolskie.....	561,4	1720,0	833,0	67,9	284,7	52,2	15,8	35,3
podkarpackie.....	746,8	930,7	449,9	63,6	853,1	162,1	63,9	162,5
podlaskie	1148,8	1444,8	132,3	230,8	365,6	79,9	32,9	149,6
pomorskie.....	772,3	1562,7	647,7	167,5	610,5	162,2	27,1	108,0
śląskie.....	454,5	792,3	254,3	86,2	288,6	100,0	52,1	59,0
świętokrzyskie.....	578,4	794,3	253,1	76,9	446,2	335,1	400,9	220,7
warmińsko-mazurskie	995,8	1608,8	596,5	155,0	213,0	96,7	29,2	111,0
wielkopolskie	1807,3	4489,1	1010,9	655,6	981,0	581,0	150,4	183,3
zachodniopomorskie	952,3	2097,9	909,2	344,0	564,3	110,1	43,8	227,4

a Według siedziby użytkownika.

TABL. 8. **WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE NA TLE INNYCH WOJEWÓDZTW W 2009 R. (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Pogłowie					Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik ^c		Ciągniki rolnicze w tys. szt
	bydła ^a		trzody chlewnej ^b		owiec ^a	mineralnych	wapniowych ^d	
	ogółem	w tym krów	ogółem	w tym loch				
	w tys. szt					w tys. t		
POLSKA	5700,0	2687,9	14278,6	1373,8	286,4	1899,5	529,8	1577,3
województwa:								
dolnośląskie.....	103,8	46,1	336,7	44,9	11,7	151,2	54,3	71,0
kujawsko-pomorskie.....	482,6	191,4	1724,6	184,0	15,2	190,8	42,3	96,2
<i>lubelskie</i>	<i>364,1</i>	<i>185,0</i>	<i>936,1</i>	<i>94,0</i>	<i>17,8</i>	<i>155,4</i>	<i>31,1</i>	<i>179,8</i>
lubuskie.....	61,9	25,7	181,1	18,5	4,3	60,2	18,2	23,7
łódzkie.....	473,2	234,3	1116,5	107,0	21,9	131,9	25,5	137,2
małopolskie.....	196,0	116,1	366,9	39,5	94,5	42,9	4,8	127,8
mazowieckie	989,8	526,4	1331,8	126,3	5,8	202,2	35,1	220,8
opolskie.....	121,4	49,1	595,0	56,1	2,0	104,7	55,9	47,3
podkarpackie.....	146,0	93,3	270,0	22,2	13,7	41,4	11,5	118,3
podlaskie	900,7	464,9	604,9	55,4	18,1	107,1	15,2	102,5
pomorskie.....	180,3	71,2	861,4	90,0	13,4	99,8	28,9	50,5
śląskie.....	125,1	52,2	313,2	29,8	13,8	48,1	11,0	63,1
świętokrzyskie.....	171,6	85,3	389,3	41,2	3,3	48,1	2,8	85,2
warmińsko-mazurskie	442,0	207,6	678,7	68,7	8,1	120,6	47,9	52,1
wielkopolskie	845,4	300,2	4199,1	358,2	37,2	279,5	85,6	164,0
zachodniopomorskie	96,1	39,2	373,2	37,8	5,7	115,6	59,8	37,9

a Stan w czerwcu. b Stan w końcu lipca. c W roku gospodarczym 2008/2009. d Łącznie z wapnem defekacyjnym.

TABL. 8. **WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE NA TLE INNYCH WOJEWÓDZTW
W 2009 R. (cd.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Po- wierzchnia użyt- ków rolnych ^a	Zbiory						
		zbóż			ziemnia- ków	warzyw grunto- wych	owoców z drzew	owoców z krzewów i plantacji jagodo- wych
		ogółem	w tym					
			pszenicy	żyta				
w %								
POLSKA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
województwa:								
dolnośląskie.....	10,2	7,7	12,9	3,9	4,7	3,8	1,6	2,3
kujawsko- pomorskie.....	18,4	8,2	9,0	5,6	4,8	11,0	2,2	2,7
<i>lubelskie</i>	<i>14,6</i>	<i>9,6</i>	<i>10,8</i>	<i>6,1</i>	<i>8,1</i>	<i>10,1</i>	<i>18,1</i>	<i>37,3</i>
lubuskie	0,9	3,0	2,9	4,0	2,3	1,9	0,8	1,4
łódzkie.....	3,4	7,0	3,8	12,5	11,0	12,6	12,3	10,1
małopolskie.....	0,7	2,8	3,7	0,6	7,1	11,1	4,4	4,5
mazowieckie	6,4	9,9	5,0	17,4	14,5	14,6	38,2	18,6
opolskie.....	7,6	5,8	8,5	1,8	2,9	1,1	0,4	0,6
podkarpackie.....	2,1	3,1	4,6	1,7	8,8	3,4	1,8	3,0
podlaskie	0,2	4,8	1,4	6,2	3,8	1,7	0,9	2,7
pomorskie.....	4,5	5,2	6,6	4,5	6,3	3,4	0,7	2,0
śląskie.....	0,8	2,7	2,6	2,3	3,0	2,1	1,4	1,1
świętokrzyskie.....	2,5	2,7	2,6	2,1	4,6	7,0	11,0	4,0
warmińsko- mazurskie	1,3	5,4	6,1	4,2	2,2	2,0	0,8	2,0
wielkopolskie	22,3	15,1	10,3	17,7	10,1	12,1	4,1	3,4
zachodniopomor- skie	4,1	7,0	9,3	9,3	5,8	2,3	1,2	4,2

a Według siedziby użytkownika.

TABL. 8. **WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE NA TLE INNYCH WOJEWÓDZTW W 2009 R. (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Pogłowie					Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik ^c		Ciągniki rolnicze
	bydła ^a		trzody chlewnej ^b		owiec ^a	mineralnych	wapniowych ^d	
	ogółem	w tym krów	ogółem	w tym loch				
w %								
POLSKA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
województwa:								
dolnośląskie.....	1,8	1,7	2,4	3,3	4,1	8,0	10,2	4,5
kujawsko-pomorskie.....	8,5	7,1	12,1	13,4	5,3	10,0	8,0	6,1
<i>lubelskie</i>	<i>6,4</i>	<i>6,9</i>	<i>6,6</i>	<i>6,8</i>	<i>6,2</i>	<i>8,2</i>	<i>5,9</i>	<i>11,4</i>
lubuskie.....	1,1	1,0	1,3	1,3	1,5	3,2	3,4	1,5
łódzkie.....	8,3	8,7	7,8	7,8	7,6	6,9	4,8	8,7
małopolskie.....	3,4	4,3	2,6	2,9	33,0	2,3	0,9	8,1
mazowieckie	17,4	19,6	9,3	9,2	2,0	10,6	6,6	14,0
opolskie.....	2,1	1,8	4,2	4,1	0,7	5,5	10,6	3,0
podkarpackie.....	2,6	3,5	1,9	1,6	4,8	2,2	2,2	7,5
podlaskie	15,8	17,3	4,2	4,0	6,3	5,6	2,9	6,5
pomorskie.....	3,2	2,6	6,0	6,6	4,7	5,3	5,5	3,2
śląskie.....	2,2	1,9	2,2	2,2	4,8	2,5	2,1	4,0
świętokrzyskie.....	3,0	3,2	2,7	3,0	1,1	2,5	0,5	5,4
warmińsko-mazurskie	7,8	7,7	4,8	5,0	2,8	6,3	9,0	3,3
wielkopolskie.....	14,8	11,2	29,4	26,1	13,0	14,7	16,2	10,4
zachodniopomorskie.....	1,7	1,5	2,6	2,8	2,0	6,1	11,3	2,4

a Stan w czerwcu. b Stan w końcu lipca. c W roku gospodarczym 2008/2009. d Łącznie z wapnem defekacyjnym.

TABL. 9. **LOKATA WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO NA TLE INNYCH WOJEWÓDZTW W 2009 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia użytków rolnych ^a w % powierzchni ogółem	Zbiory						
		zbóż			ziemniaków	warzyw gruntowych	owoców z drzew	owoców z krzewów i plantacji jagodowych
		ogółem	w tym					
			pszenicy	żyta	na 1 mieszkańca w kg			
Dolnośląskie.....	9	10	4	13	14	14	13	14
Kujawsko-pomorskie.....	3	6	5	9	11	2	7	11
<i>Lubelskie</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>8</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
Lubuskie.....	16	8	9	5	12	8	10	9
Łódzkie	2	9	12	4	1	3	4	2
Małopolskie.....	10	15	14	16	13	6	5	10
Mazowieckie	4	13	15	6	10	7	3	3
Opolskie	6	1	1	11	8	15	14	15
Podkarpackie.....	13	14	10	14	2	9	8	8
Podlaskie.....	7	5	13	2	6	12	9	6
Pomorskie	14	11	8	10	9	10	15	13
Śląskie	15	16	16	15	16	16	16	16
Świętokrzyskie.....	8	12	11	12	4	1	1	4
Warmińsko-mazurskie	11	7	6	7	15	11	12	7
Wielkopolskie	5	3	7	3	7	5	6	12
Zachodniopomorskie	12	4	2	1	5	13	11	5

a Według siedziby użytkownika.

TABL. 9. **LOKATA WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO NA TLE INNYCH WOJEWÓDZTW W 2009 R. (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Pogłowie				owiec ^a na 100 ha użytków rolnych	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik ^c		Ciągniki rolnicze w szt na 100 ha użytków rolnych
	bydła ^a na 100 ha użytków rolnych		trzody chlewnej ^b na 100 ha gruntów ornych			mineralnych	wapniowych ^d	
	ogółem	w tym krów	ogółem	w tym loch		w kg na 1 ha użytków rolnych		
Dolnośląskie.....	15	15	16	13	9	3	3	12
Kujawsko-pomorskie.....	5	5	2	2	8	2	6	10
<i>Lubelskie</i>	<i>11</i>	<i>10</i>	<i>12</i>	<i>11</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>11</i>	<i>6</i>
Lubuskie.....	14	14	14	14	11	8	8	15
Łódzkie	6	3	4	4	4	9	10	5
Małopolskie.....	8	6	10	8	1	15	15	1
Mazowieckie.....	3	2	9	10	16	13	12	7
Opolskie.....	12	13	5	5	15	1	1	11
Podkarpackie.....	13	9	13	16	5	16	13	2
Podlaskie.....	1	1	11	12	7	12	14	9
Pomorskie	10	12	3	3	6	5	7	13
Śląskie.....	9	11	8	9	2	10	9	4
Świętokrzyskie.....	7	8	7	6	14	14	16	3
Warmińsko-mazurskie	4	4	6	7	12	7	4	14
Wielkopolskie.....	2	7	1	1	3	4	5	8
Zachodniopomorskie	16	16	15	15	13	6	2	16

a Stan w czerwcu. b Stan w końcu lipca. c W roku gospodarczym 2008/2009. d Łącznie z wapnem defekacyjnym.

DANE WOJEWÓDZKIE

TABL. 10. STRUKTURA PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2008 R. ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wartość produkcji		
	globalna	końcowa	towarowa
OGÓŁEM	7493,0	5278,4	4280,7
gospodarstwa indywidualne w mln zł....	7265,8	5087,3	4117,3
gospodarstwa pozostałe w mln zł	227,2	191,1	163,4
Produkcja roślinna w mln zł	5157,3	3081,3	2418,3
gospodarstwa indywidualne w mln zł....	5011,2	2968,3	2328,2
gospodarstwa pozostałe w mln zł	146,1	113,0	90,1
Produkcja zwierzęca w mln zł.....	2335,7	2197,1	1862,4
gospodarstwa indywidualne w mln zł....	2254,6	2119,0	1789,1
gospodarstwa pozostałe w mln zł	81,1	78,1	73,3

a Ceny stale z 2007 r.

TABL. 11. STRUKTURA GLOBALNEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2008 R. ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym gospodarstwa indywidualne
	w %	
OGÓŁEM	100,0	100,0
PRODUKCJA ROŚLINNA		
Razem	68,8	69,0
w tym:		
zboża	25,4	25,2
w tym zboża podstawowe.....	20,9	20,8
pszenica.....	10,2	9,9
żyto.....	1,9	1,9
jęczmień	4,3	4,4
owies	1,4	1,4
pszenżyto.....	3,1	3,2
ziemniaki	4,1	4,2
przemysłowe	6,0	5,9
buraki cukrowe	2,0	1,9
oleiste.....	1,2	1,1
pozostałe	2,8	2,9
warzywa	6,6	6,5
owoce	16,8	17,1
siano łąkowe.....	2,3	2,3

a Ceny stale z 2007 r.

TABL. 11. STRUKTURA GLOBALNEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2008 R. ^a (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym gospodarstwa indywidualne
	w %	
PRODUKCJA ZWIERZĘCA		
Razem	31,2	31,0
w tym:		
żywiec rzeźny	15,8	15,9
w tym:		
wołowy	3,1	3,1
cielęcy	0,9	0,9
wieprzowy	8,0	8,1
barani	0,0	0,0
drobiowy	3,6	3,5
mleko krowie	12,5	12,6
jaja kurze	1,7	1,4
obornik	1,1	1,1

a Ceny stałe z 2007 r.

TABL. 12. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W 2009 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sektor		
		prywatny		publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
		w ha		
WEDŁUG GRANIC ADMINISTRACYJNYCH				
Powierzchnia ogólna	2512250	1990000	1739351	522250
użytki rolne	1587343	1564600	1534131	22743
grunty orne	1233883	1229323	1204977	4561
sady	63764	63659	62937	105
łąki	228669	227081	223653	1588
pastwiska	28243	27657	26412	586
pozostałe	32784	16880	16153	15904
las i grunty leśne	576855	222701	134456	354155
pozostałe grunty	348051	202699	70764	145352
WEDŁUG SIEDZIBY UŻYTKOWNIKA				
Powierzchnia ogólna	2508877	1985929	1735481	522947
użytki rolne	1584332	1560898	1530656	23435
grunty orne	1231613	1226398	1202310	5215
sady	63756	63651	62755	105
łąki	227874	226279	223017	1595
pastwiska	28276	27670	26402	606
pozostałe	32812	16900	16171	15913
las i grunty leśne	577002	222848	134605	354155
pozostałe grunty	347542	202184	70221	145358

TABL. 13. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH W 2009 R.

Grupy obszarowe użytków rolnych	Powierzchnia gruntów										
	ogółem	użytki rolne							pozostałe	Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		razem	użytki rolne w dobrej kulturze								
			razem	grunty orne	sady	łąki trwałe	pastwiska trwałe				
w tys. ha											
Ogółem...	1801,6	1584,3	1551,5	1231,6	63,8	227,9	28,3	32,8	137,4	79,8	
0-1 ha ...	36,6	23,8	22,6	18,1	2,2	1,8	0,4	1,3	5,4	7,4	
1-2	70,9	55,3	54,0	43,5	3,8	5,6	1,0	1,3	9,3	6,3	
2-3	97,8	79,6	78,4	63,3	5,0	9,4	0,7	1,3	11,9	6,4	
3-5	207,6	175,2	172,8	138,4	9,5	22,8	2,1	2,4	21,8	10,7	
5-10	475,5	413,7	408,5	326,3	18,4	57,4	6,5	5,2	44,0	17,9	
10-15	288,5	260,0	257,7	204,6	12,0	35,6	5,5	2,4	19,4	9,0	
15-20	141,1	129,9	128,6	102,9	5,5	17,4	2,9	1,2	7,1	4,2	
20-30	124,5	115,0	114,6	97,1	2,1	13,6	1,9	0,4	6,8	2,8	
30-50	126,0	116,4	116,0	100,6	1,6	11,7	2,0	0,4	5,2	4,4	
50 ha i więcej...	233,0	215,4	198,5	137,0	3,8	52,5	5,3	16,9	6,6	10,9	

TABL. 14. LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH POSIADAJĄCYCH UŻYTKI ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH W 2009 R.

Grupy obszarowe użytków rolnych	Z powierzchnią gruntów										
	ogółem	użytków rolnych							pozostałych	lasów i gruntów leśnych	pozostałych gruntów
		razem	użytków rolnych w dobrej kulturze								
			razem	gruntów ornych	sadów	łąk trwałych	pastwisk trwałych				
Ogółem...	268180	267802	266543	262120	59726	140567	36129	29633	134936	230303	
0-1 ha ...	54508	54130	53728	51138	7107	7688	2105	5678	9134	42596	
1-2	38244	38244	37744	37142	7039	13718	2988	3537	16391	31151	
2-3	32783	32783	32783	32467	7057	16687	2357	3258	14614	28070	
3-5	44791	44791	44691	44432	12087	28482	6132	4362	26460	39477	
5-10	59365	59365	59110	58657	15770	43568	12006	7247	40749	53689	
10-15	21406	21406	21406	21353	6118	16820	5720	3256	15175	19440	
15-20	7554	7554	7554	7453	2169	6005	2205	1060	5437	7003	
20-30	4863	4863	4862	4837	1144	3943	1248	491	3540	4620	
30-50	3040	3040	3039	3036	722	2366	979	471	2268	2712	
50 ha i więcej...	1625	1625	1624	1604	512	1288	390	275	1168	1545	

TABL. 15. ŚREDNIA POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH POSIADAJĄCYCH UŻYTKI ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH W 2009 R.

Grupy obszarowe użytków rolnych	Z powierzchnią gruntów									
	ogółem	użytków rolnych							lasów i gruntów leśnych	pozostałych gruntów
		razem	użytków rolnych w dobrej kulturze					pozostałych		
			razem	gruntów ornych	sadów	łąk trwałych	pastwisk trwałych			
w ha										
Ogółem...	6,72	5,92	5,82	4,70	1,07	1,62	0,78	1,11	1,02	0,35
0-1 ha ...	0,67	0,44	0,42	0,35	0,31	0,24	0,21	0,23	0,59	0,17
1-2	1,85	1,45	1,43	1,17	0,54	0,41	0,35	0,38	0,57	0,20
2-3	2,98	2,43	2,39	1,95	0,71	0,56	0,29	0,39	0,81	0,23
3-5	4,64	3,91	3,87	3,11	0,79	0,80	0,34	0,55	0,82	0,27
5-10	8,01	6,97	6,91	5,56	1,17	1,32	0,54	0,72	1,08	0,33
10-15	13,48	12,15	12,04	9,58	1,97	2,12	0,95	0,72	1,28	0,46
15-20	18,68	17,19	17,03	13,80	2,52	2,90	1,31	1,16	1,30	0,60
20-30	25,61	23,65	23,58	20,08	1,80	3,45	1,50	0,77	1,91	0,60
30-50	41,44	38,28	38,16	33,13	2,20	4,96	2,08	0,90	2,31	1,61
50 ha i więcej...	143,38	132,55	122,25	85,38	7,38	40,76	13,60	61,33	5,69	7,08

TABL. 16. CENY UŻYTKÓW ROLNYCH W 2009 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Grunt orny				Łąka		
	ogółem	dobry (klasy I, II, IIIa)	średni (klasy IIIb, IV)	słaby (klasy V, VI)	ogółem	dobra	słaba
		w zł za 1 ha					
zakup/sprzedż							
I-IV kwartał.....	11987	15398	11746	9402	6257	6982	5240
IV kwartał	12762	16628	12188	10480	6570	7138	5681
dzierżawa							
I-IV kwartał.....	384	483	361	322	190	210	159
IV kwartał	398	491	360	374	177	203	133

TABL. 17. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW PODSTAWOWYCH UPRAW W 2009 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sektor		
		prywatny		publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
w ha				
OGÓŁEM	1196211	1191184	1167343	5028
Zboża ogółem.....	946042	942712	926315	3330
zboża podstawowe	765049	762015	747995	3034
pszenica	303183	301845	294146	1337
ozima	258458	257322	250621	1137
jara	44724	44524	43525	201
żyto.....	92965	92553	90440	411
jęczmień	161372	160911	158257	461
ozimy	7761	7693	7462	68
jary	153611	153218	150795	393
owies	73857	73422	73049	435
pszenżyto.....	133672	133283	132103	389
ozime	119397	119090	118073	308
jare	14275	14193	14030	81
mieszanki zbożowe	150905	150842	150711	63
ozime.....	3027	2992	2992	35
jare.....	147878	147850	147719	29
gryka, proso i inne zbożowe	15436	15424	15380	13
kukurydza na ziarno.....	14652	14432	12230	221
Strączkowe na ziarno	23851	23761	23098	90
jadalne	12147	12128	12091	19
pastewne ^a	11704	11633	11007	71
Ziemniaki	41456	41439	41426	17
Przemysłowe	82804	81855	76624	948
buraki cukrowe	28391	28143	27041	249
rzepak i rzepik	39425	38779	34780	646
len włóknisty	1175	1175	1175	-
tytoń ^b	7891	7890	7890	-
konopie	3	3	3	-
chmiel ^b	1863	1822	1822	41
pozostałe przemysłowe (słonecznik, len oleisty, mak, gorczyca i inne)	4055	4043	3913	12

^a Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. ^b Dane nieostateczne.

TABL. 17. **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW PODSTAWOWYCH UPRAW W 2009 R.**
(dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sektor		
		prywatny		publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
w ha				
Pastewne na paszę	47369	46916	46268	453
kukurydza na zielonkę	23826	23507	22887	320
okopowe pastewne	2463	2460	2459	3
strączkowe na zielonkę	1364	1348	1348	16
koniczyna i lucerna na zielonkę ..	4427	4393	4378	33
seradela, esparceta i inne motyl- kowe pastewne na zielonkę	950	928	928	22
inne pastewne i trawy polowe na zielonkę	11314	11287	11275	27
pastwiska polowe na zielonkę	3025	2993	2993	32
Pozostałe uprawy	54689	54501	53612	190
warzywa gruntowe	23821	23793	23268	28
truskawki	9650	9650	9639	0
uprawy na nasiona	2568	2534	2501	35
koniczyna i lucerna	556	529	522	27
seradela, esparceta i inne mo- tylkowe pastewne	60	60	60	-
inne pastewne i trawy	1219	1217	1197	2
pozostałe nasienne	733	727	722	6
uprawy na przyoranie	4341	4322	4312	19
strączkowe pastewne	1320	1313	1313	7
motylkowe drobnonasienne, inne pastewne i trawy	2105	2097	2087	8
łubin gorzki	916	912	912	4
pozostałe uprawy	14309	14201	13892	108
zioła lecznicze	5034	5034	5024	-
wiklina	306	306	306	-
łubin gorzki na nasiona	56	56	51	-
inne uprawy	8913	8806	8511	108

TABL. 18. PLONY PODSTAWOWYCH UPRAW W 2009 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sektor		
		prywatny		publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
w dt/ha				
Zboża ogółem.....	30,3	30,3	30,0	39,4
zboża podstawowe.....	30,6	30,6	30,3	38,7
pszenica	35,0	35,0	34,6	45,7
ozima	35,5	35,4	35,0	47,4
jara	32,3	32,2	32,0	35,6
żyto.....	24,4	24,3	24,0	31,4
jęczmień	31,1	31,1	30,9	35,6
ozimy	30,3	30,2	29,5	47,5
jary.....	31,1	31,1	31,0	33,5
owies	25,4	25,3	25,3	31,1
pszenżyto.....	27,4	27,3	27,3	34,3
ozime	27,3	27,2	27,2	35,7
jare	28,2	28,2	28,0	29,2
mieszanki zbożowe.....	28,0	28,0	28,0	27,3
ozime	26,5	26,5	26,5	29,7
jare	28,0	28,0	28,0	23,4
gryka, proso i inne zbożowe	13,7	13,7	13,7	4,5
kukurydza na ziarno	56,9	57,0	55,0	55,0
Strączkowe na ziarno				
jadalne	19,2	19,2	19,1	25,8
pastewne ^a	20,9	20,9	21,4	10,7
Ziemniaki	189	189	189	120
Przemysłowe				
buraki cukrowe	559	560	561	506
rzepak i rzepik	21,0	20,8	20,1	33,1
len włóknisty	8,8	8,8	8,8	-
tytoń ^b	23,1	23,1	23,1	-
konopie	30,0	30,0	30,0	-
chmiel ^b	18,5	18,6	18,6	15,1
Pastewne na paszę				
kukurydza na zielonkę	473	475	480	321
okopowe pastewne	426	427	427	-
strączkowe na zielonkę	194	195	195	186
koniczyna i lucerna na zielonkę ..	255	255	256	243
seradela, esparceta i inne motyl- kowe pastewne na zielonkę	159	161	161	89
inne pastewne i trawy polowe na zielonkę	217	217	217	241
pastwiska polowe na zielonkę	197	197	197	197
Pozostałe uprawy				
warzywa.....	203	204	204	161
truskawki	46,0	46,0	46,0	-
uprawy na nasiona				
koniczyna i lucerna	5,0	5,0	5,0	4,5
seradela, esparceta i inne mo- tylkowe pastewne	5,4	5,4	5,4	-
inne pastewne i trawy	7,9	7,9	7,8	7,0
pozostałe uprawy				
zioła lecznicze	9,1	9,1	9,1	-
wiklina	200	200	200	-
łubin gorzki	13,3	13,3	13,8	-

^a Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. ^b Dane nieostateczne.

TABL. 19. ZBIORY PODSTAWOWYCH UPRAW W 2009 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sektor		
		prywatny		publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
w dt				
Zboża ogółem.....	28695142	28563943	27781518	131199
zboża podstawowe.....	23430169	23312895	22682435	117274
pszenica.....	10618187	10557094	10164535	61093
ozima.....	9175221	9121278	8771735	53943
jara.....	1442966	1435816	1392800	7150
żyto.....	2264707	2251790	2170560	12917
jęczmień.....	5016730	5000337	4894774	16393
ozimy.....	235191	231964	220129	3227
jary.....	4781539	4768373	4674645	13166
owies.....	1872704	1859194	1848140	13510
pszenżyto.....	3657841	3644480	3604426	13361
ozime.....	3255716	3244722	3211586	10994
jare.....	402125	399758	392840	2367
mieszanki zbożowe.....	4219167	4217447	4215420	1720
ozime.....	80329	79288	79288	1041
jare.....	4138838	4138159	4136132	679
gryka, proso i inne zbożowe.....	211550	211492	211013	58
kukurydza na ziarno.....	834256	822109	672650	12147
Strączkowe na ziarno				
jadalne.....	232880	232389	231404	491
pastewne ^a	244280	243517	235318	763
Ziemniaki.....	7834987	7832948	7829210	2039
Przemysłowe				
buraki cukrowe.....	15881459	15755393	15171311	126066
rzepak i rzepik.....	827795	806420	697970	21375
len włóknisty.....	10340	10340	10340	-
tytoń ^b	182260	182260	182260	-
konopie.....	90	90	90	-
chmiel ^b	34510	33890	33890	620
Pastewne na paszę				
kukurydza na zielonkę.....	11273830	11171276	10985760	102554
okopowe pastewne.....	1050008	1049998	1049993	-
strączkowe na zielonkę.....	265223	262243	262243	2980
koniczyna i lucerna na zielonkę ..	1130309	1122279	1120887	8030
seradela, esparceta i inne motyl-				
kowe pastewne na zielonkę.....	151252	149302	149202	1950
inne pastewne i trawy polowe na				
zielonkę.....	2453681	2447168	2444788	6513
pastwiska polowe na zielonkę	595921	589621	589621	6300
Pozostałe uprawy				
warzywa gruntowe.....	4847105	4842602	4737621	4503
truskawki.....	443981	443974	443600	7
uprawy na nasiona				
koniczyna i lucerna.....	2758	2637	2595	121
seradela, esparceta i inne mo-				
tylkowe pastewne.....	323	323	323	0
inne pastewne i trawy.....	9598	9584	9317	14
pozostałe uprawy				
zioła lecznicze.....	45759	45759	45700	-
wiklina.....	61200	61200	61200	-
łubin gorzki.....	742	742	704	0

^a Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. ^b Dane nieostateczne.

TABL. 20. **POWIERZCHNIA, PLONY I ZBIORY WARZYW GRUNTOWYCH W 2009 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sektor		
		prywatny		publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
POWIERZCHNIA w ha				
OGÓLEM	23821	23793	23268	28
kapusta	2707	2703	2700	4
kalafiorzy	1928	1928	1928	0
cebula	2380	2378	2206	2
marchew jadalna	3175	3162	3113	13
buraki ćwikłowe	1580	1578	1571	2
ogórki	1795	1793	1786	2
pomidory	1863	1863	1863	0
brokuły	1557	1557	1557	-
pory	515	514	514	1
pietruszka	540	539	539	1
fasola szparagowa	2542	2540	2255	1
pozostałe ^a	3239	3237	3237	2
PLONY z 1 ha w dt				
Kapusta	334	334	334	283
Kalafiorzy	178	178	178	100
Cebula	189	189	177	119
Marchew jadalna	310	311	310	179
Buraki ćwikłowe	256	256	255	184
Ogórki	140	140	140	81
Pomidory	210	210	210	100
Brokuły	135	135	135	-
Pory	170	170	170	83
Pietruszka	150	150	150	84
Fasola szparagowa	102	102	105	31
Pozostałe ^a	148	148	148	62
ZBIORY w dt				
OGÓLEM	4847105	4842602	4737621	4503
kapusta	904710	903566	901800	1144
kalafiorzy	343223	343222	343216	1
cebula	448656	448467	390470	189
marchew jadalna	985433	983079	965108	2354
buraki ćwikłowe	404375	404060	400525	315
ogórki	251213	251070	250052	143
pomidory	391263	391262	391230	1
brokuły	210226	210226	210226	-
pory	87439	87386	87356	53
pietruszka	80920	80798	80785	122
fasola szparagowa	259375	259336	236733	39
pozostałe ^a	480272	480130	480120	143

a Selery, rzodkiewka, salata, rabarbar, chrzan, szparagi, koper, groszek zielony, kapusta pekińska i inne.

TABL. 21. **POWIERZCHNIA UPRAWY DRZEW, KRZEWÓW OWOCOWYCH, PLANTACJI JAGODOWYCH I LESZCZYNY, PLONY I ZBIORY OWOCÓW W 2009 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sektor		
		prywatny		publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
POWIERZCHNIA w ha				
OGÓŁEM	68496	68390	67494	106
drzewa owocowe	33419	33339	32894	80
jabłonie	22951	22888	22788	63
grusze	1187	1184	1184	3
śliwy	1844	1841	1833	3
wiśnie	4792	4782	4750	10
czereśnie	795	795	795	0
brzoskwinie	112	112	112	0
morele.....	91	90	90	1
orzechy włoskie.....	1647	1647	1342	1
krzewy owocowe i plantacje				
jagodowe.....	44790	44766	44304	25
leszczyna	837	832	832	5
agrest	537	536	524	1
porzeczki	17006	16991	16911	16
truskawki	9650	9650	9639	0
maliny	14311	14311	14280	-
aronia.....	1583	1581	1554	2
borówka wysoka.....	682	682	381	-
pozostałe jagodowe ^a	184	183	183	1
PLONY w dt/ha				
Owoce z drzew:				
jabłonie	173	173	174	124
grusze	68,6	68,7	68,7	26,7
śliwy	84,7	84,8	85,0	18,8
wiśnie	61,4	61,4	61,6	78,8
czereśnie	42,0	42,0	42,0	6,8
brzoskwinie	52,5	52,6	52,6	12,0
morele.....	59,3	59,4	59,4	36,5
orzechy włoskie.....	7,9	7,9	9,7	-
Owoce z krzewów i plantacji jagodowych:				
leszczyna.....	14,5	14,5	14,5	10,1
agrest	51,9	52,0	52,7	-
porzeczki	45,2	45,2	45,3	29,1
truskawki	46,0	46,0	46,0	33,3
maliny	46,6	46,6	46,6	-
aronia	53,0	53,0	53,5	31,8
borówka wysoka	43,0	43,0	44,4	-
pozostałe jagodowe ^a	37,4	37,6	37,6	-

^a Poziomki, winorośl i inne.

TABL. 21. **POWIERZCHNIA UPRAWY DRZEW, KRZEWÓW OWOCOWYCH, PLANTACJI JAGODOWYCH I LESZCZYNY, PŁONY I ZBIORY OWOCÓW W 2009 R. (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sektor		
		prywatny		publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
ZBIORY w dt				
OGÓŁEM	6606201	6596916	6566606	9285
owoce z drzew	4566234	4557546	4544810	8688
jabłonie	3976553	3968771	3957200	7782
grusze	81475	81400	81400	75
śliwy	156179	156130	155800	49
wiśnie	294388	293635	292800	753
czereśnie	33403	33400	33400	3
brzoskwinie	5903	5900	5900	3
morele	5373	5350	5350	23
orzechy włoskie	12960	12960	12960	-
owoce z krzewów i plantacji jagodowych	2039967	2039370	2021796	597
leszczyna	12152	12100	12100	52
agrest	27869	27869	27618	-
porzeczki	768581	768117	766600	464
truskawki	443981	443974	443600	7
maliny	667300	667300	664900	-
aronia	83862	83788	83200	74
borówka wysoka	29334	29334	16890	-
pozostałe jagodowe ^a	6888	6888	6888	-

a Poziomki, winorośl i inne.

TABL. 22. **POWIERZCHNIA, PŁONY I ZBIORY SIANA Z ŁĄK TRWAŁYCH W 2009 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia w ha	Płony z 1 ha w dt	Zbiory w dt
OGÓŁEM	227874	37,3	8510635
I pokos	227874	18,3	4173582
II pokos	227874	14,3	3250594
III pokos	227874	4,8	1086459
SEKTOR PRYWATNY	226279	37,5	8483817
I pokos	226279	18,4	4160793
II pokos	226279	14,3	3238316
III pokos	226279	4,8	1084708
w tym gospodarstwa indywidualne	223017	37,8	8430659
I pokos	223017	18,5	4129605
II pokos	223017	14,4	3221335
III pokos	223017	4,8	1079719
SEKTOR PUBLICZNY	1595	16,8	26818
I pokos	1595	8,0	12789
II pokos	1595	7,7	12278
III pokos	1595	1,1	1751

TABL. 23. **UŻYTKOWANIE ŁĄK TRWAŁYCH W 2009 R.**
- GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z tego					
		na siano	jako zielonkę na:		użytkowa- ne jako pastwiska	skoszone, ale nie zebrane	nieeksplo- atowane
			kiszenie	bieżące skarmianie			
POWIERZCHNIA w ha							
I pokos	223017	106294	16187	11083	13683	20218	55552
II pokos	223017	112279	12159	13261	22381	6844	56093
III pokos.....	223017	35307	8644	17713	43840	2669	114844
W ODSETKACH							
I pokos	100,0	47,7	7,3	5,0	6,1	9,1	24,9
II pokos	100,0	50,3	5,5	5,9	10,0	3,1	25,2
III pokos.....	100,0	15,8	3,9	7,9	19,7	1,2	51,5
ZBIORY w dt							
Ogółem.....	8430659	5789102	797661	718355	1125541	x	x
I pokos.....	4129605	3029379	451617	291483	357126	x	x
II pokos.....	3221335	2346631	243180	253285	378239	x	x
III pokos	1079719	413092	102864	173587	390176	x	x
W ODSETKACH							
Ogółem.....	100,0	68,7	9,5	8,5	13,4	x	x
I pokos.....	100,0	73,4	10,9	7,1	8,6	x	x
II pokos.....	100,0	72,8	7,5	7,9	11,7	x	x
III pokos	100,0	38,3	9,5	16,1	36,1	x	x

TABL. 24. **ZBIORY ZIELONEK W 2009 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Strączkowe	Motylkowe drobno- nasienne i trawy na- sienne	Zbiory z pastwisk trwałych i polowych	Poplony i wsiewki	Kukurydza
OGÓŁEM	265223	3735242	5115397	344892	11273830
SEKTOR PRYWATNY	262243	3718749	5076666	344892	11171276
w tym gospodarstwa indywidualne.....	262243	3714877	5051559	344893	10985760
SEKTOR PUBLICZNY	2980	16493	38731	-	102554

TABL. 25. **ZBIORY PASZ DODATKOWYCH W 2009 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wysłodki buraczane	Liście okopowych			Plewy motylko- wych	Słoma strączko- wych
		ogółem	buraków cukrowych	okopowych pastewnych		
OGÓŁEM	6709710	7024713	6709710	315003	25358	293137
SEKTOR PRYWATNY	6646677	6961677	6646677	315000	25088	292221
w tym gospodarstwa indywidualne...	6354635	6669633	6354635	314998	24470	282382
SEKTOR PUBLICZNY	63033	63036	63033	3	270	916

TABL. 26. **PASZE SOCZYSTE WEDŁUG SPOSOBU SKARMIANIA W 2009 R.**
- *GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Z tego w postaci ^a		
		zielonki ^b	kiszonki	siana
W TONACH				
OGÓŁEM	7583690	2286022	2174330	3123338
Zielonki.....	6251263	2185595	942330	3123338
strączkowe pastewne.....	26224	20924	-	5300
motylkowe drobnonasienne.....	371488	148000	-	223488
trawy z łąk trwałych.....	4215330	921950	398830	2894550
trawy z pastwisk ^c	505156	505156	-	-
kukurydza.....	1098576	558576	540000	x
poplony i wsiewki.....	34489	30989	3500	x
Pozostałe soczyste.....	1332427	100427	1232000	x
liście okopowych.....	666963	46963	620000	x
wysłodki buraczane.....	635464	32464	603000	x
inne soczyste.....	30000	21000	9000	x
W ODSETKACH				
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0
Zielonki.....	82,4	95,6	43,3	100,0
strączkowe pastewne.....	0,3	0,9	-	0,2
motylkowe drobnonasienne.....	4,9	6,5	-	7,2
trawy z łąk trwałych.....	55,6	40,3	18,3	92,7
trawy z pastwisk ^c	6,7	22,1	-	-
kukurydza.....	14,5	24,4	24,8	x
poplony i wsiewki.....	0,5	1,4	0,2	x
Pozostałe soczyste.....	17,6	4,4	56,7	x
liście okopowych.....	8,8	2,1	28,5	x
wysłodki buraczane.....	8,4	1,4	27,7	x
inne soczyste.....	0,4	0,9	0,4	x

a Bez względu na sposób użytkowania w przeliczeniu na zielonkę. *b* Bieżące skarmianie. *c* Trawy z pastwisk trwałych i polowych.

TABL. 27. **POWIERZCHNIA PASZOWA W 2009 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		Trwałe użytki zielone		Polowe uprawy pastewne użytkowane na paszę	
	w ha	w % użytków rolnych	w ha	w % użytków rolnych	w ha	w % powierzchni zasiewów
OGÓŁEM	303519	19,2	256150	16,2	47369	4,0
SEKTOR PRYWATNY.....	300865	19,3	253949	16,3	46916	3,9
w tym gospodarstwa indywidualne.....	295688	19,3	249419	16,3	46268	4,0
SEKTOR PUBLICZNY.....	2655	11,3	2201	9,4	454	9,0

TABL. 28. **ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE W 2009 R.**
Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sektor		
		prywatny		publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
W SZT				
Bydło.....	364103	362338	357096	1765
cielęta w wieku poniżej 1 roku....	90535	90099	88420	436
młode bydło w wieku 1-2 lat.....	69559	69205	68457	354
bydło w wieku 2 lat i więcej.....	204009	203034	200219	975
w tym krowy.....	184955	184032	181721	923
w tym mleczne.....	181425	180525	178736	900
Trzoda chlewna ^a	936139	935979	924166	160
prosięta o wadze do 20 kg.....	284747	284661	282262	86
warchlaki o wadze				
od 20 do 50 kg.....	238612	238575	234136	37
trzoda chlewna o wadze				
50 kg i więcej.....	412780	412743	407768	37
na ubój.....	316300	316298	312492	2
na chów.....	96480	96445	95276	35
w tym lochy.....	93998	93966	92842	32
w tym prośne.....	57441	57424	56684	17
Owce.....	17810	16886	16886	924
w tym maciorki.....	12375	11748	11748	627
Konie.....	32168	31233	31224	935
w tym 3-letnie i starsze.....	20821	20262	20257	559
W przeliczeniowych sztukach du- żych ^b (bydło, trzoda chlewna, owce, konie).....	465296	462851	456877	2445
NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt				
Bydło.....	23,0	23,2	23,3	7,5
cielęta w wieku poniżej 1 roku....	5,7	5,8	5,8	1,9
młode bydło w wieku 1-2 lat.....	4,4	4,4	4,5	1,5
bydło w wieku 2 lat i więcej.....	12,9	13,0	13,1	4,2
w tym krowy.....	11,7	11,8	11,9	3,9
w tym mleczne.....	11,5	11,6	11,7	3,8
Owce.....	1,1	1,1	1,1	3,9
w tym maciorki.....	0,8	0,8	0,8	2,7
Konie.....	2,0	2,0	2,0	4,0
w tym 3-letnie i starsze.....	1,3	1,3	1,3	2,4
W przeliczeniowych sztukach du- żych ^b (bydło, trzoda chlewna, owce, konie).....	29,3	29,7	29,8	10,4

a Stan w końcu lipca. b Patrz „Uwagi metodyczne”, str. 12.

TABL. 28. **ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE W 2009 R. (dok.)**
Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sektor		
		prywatny		publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
NA 100 ha GRUNTÓW ORNYCH w szt				
Trzoda chlewna ^a	76,0	76,3	76,9	3,1
prosięta o wadze do 20 kg	23,1	23,2	23,5	1,6
warchlaki o wadze od 20 do 50 kg.....	19,4	19,5	19,5	0,7
trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej	33,5	33,7	30,1	0,7
na ubój	25,7	25,8	26,0	0,0
na chów.....	7,8	7,9	7,9	0,7
w tym lochy.....	7,6	7,7	7,7	0,6
w tym prośne	4,7	4,7	4,7	0,3
W ODSETKACH wg grup wiekowo-użytkowych				
Bydło.....	100,0	100,0	100,0	100,0
cielęta w wieku poniżej 1 roku....	24,9	24,9	24,8	24,7
młode bydło w wieku 1-2 lat	19,1	19,1	19,2	20,1
bydło w wieku 2 lat i więcej.....	56,0	56,0	56,1	55,2
w tym krowy	50,8	50,8	50,9	52,3
w tym mleczne.....	49,8	49,8	50,1	51,0
Trzoda chlewna ^a	100,0	100,0	100,0	100,0
prosięta o wadze do 20 kg	30,4	30,4	30,5	53,8
warchlaki o wadze od 20 do 50 kg.....	25,5	25,5	25,3	23,1
trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej	44,1	44,1	44,1	23,1
na ubój	33,8	33,8	33,8	1,3
na chów.....	10,3	10,3	10,3	21,9
w tym lochy.....	10,0	10,0	10,0	20,0
w tym prośne	6,1	6,1	6,1	10,6
Owce	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym maciorki.....	69,5	69,6	69,6	67,9
Konie.....	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym 3-letnie i starsze	64,7	64,9	64,9	59,8

a Stan w końcu lipca.

TABL. 29. **DRÓB W 2009 R.** (w wieku powyżej 2 tygodni)
Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sektor		
		prywatny		publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
w szt				
Ogółem.....	6897637	6895248	6357887	2389
drób kurzy.....	5818730	5817361	5280000	1369
w tym nioski.....	2605530	2604304	2333943	1226
gęsi.....	305004	305000	305000	4
kaczki i inne.....	380016	379000	379000	1016
indyki.....	393887	393887	393887	-

TABL. 30. **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO W 2008 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		W tym gospodarstwa indywidualne	
	w tys. szt	na 100 ha użytków rolnych	w tys. szt	na 100 ha użytków rolnych
Bydło (bez cieląt).....	106,2	6,7	104,7	6,8
Cielęta.....	84,3	5,3	83,8	5,5
Trzoda chlewna.....	1469,3	92,5	1443,2	94,3
Owce.....	16,0	1,0	15,1	1,0
Konie.....	4,6	0,3	4,6	0,3

TABL. 31. **PRODUKCJA MIĘSA I PODROBÓW W WADZE ŻYWEJ W 2008 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym gospodarstwa indywidualne
	w tys. t	
Żywiec rzeźny – ogółem.....	316,6	310,0
wołowy.....	58,1	57,3
cielęcy.....	8,2	8,2
wieprzowy.....	172,1	169,2
barani.....	0,6	0,5
koński.....	2,4	2,4
drobiowy.....	74,7	71,8
kozi, króliczy.....	0,6	0,6

TABL. 32. PRODUKCJA MIĘSA I PODROBÓW W WADZE BITEJ CIEPŁEJ W 2008 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys. t	Na 1 ha użytków rolnych	Na 1 mieszkańca
		w kg	
Żywiec rzeźny ^a z podrobami	237,1	149,3	109,6
mięso	224,2	141,2	103,6
w tym:			
wołowe	30,3	19,1	14,0
cielęce	4,9	3,1	2,3
wieprzowe.....	134,2	84,5	62,0
baranie	0,3	0,2	0,1
końskie.....	1,3	0,8	0,6
drobiowe.....	52,3	32,9	24,2
podroby	12,9	8,1	5,9

a Wołowy, cielęcy, wieprzowy, barani, koński, drobiowy, króliczy, kozi i dziczyzna. Dane obejmują skup żywca rzeźnego (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu) oraz ubój gospodarczy.

TABL. 33. PRODUKCJA MLEKA, JAJ I WEŁNY W 2008 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym gospodarstwa indywidualne
Mleko krowie w mln l	859,7	843,7
na 100 ha użytków rolnych w tys. l.....	54,1	55,1
przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l.....	4139	4123
Jaja kurze w mln szt	398,8	335,3
przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury noski w szt .	167	157
Wełna w t	78,4	73,2
przeciętna roczna ilość wełny od 1 owcy w kg	4,0	4,0
Miód w t	740,8	740,8

TABL. 34. **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH WEDŁUG SEKTORÓW I FORM WŁASNOŚCI W 2009 R. (ceny bieżące ^a)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Produkty	
		roślinne	zwierzęce
W MLN ZŁ			
OGÓŁEM	2698,1	1257,5	1440,6
gospodarstwa indywidualne	2573,5	1171,3	1402,2
pozostałe.....	124,6	86,2	38,4
W ODSETKACH			
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
gospodarstwa indywidualne	95,4	93,1	97,3
pozostałe.....	4,6	6,9	2,7

a Placone dostawcom łącznie z premiami.

TABL. 35. **WARTOŚĆ SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH W 2009 R. (w cenach bieżących ^a)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Gospodarstwa indywidualne	Pozostałe
W TYS. ZŁ			
Zboża	317257,7	274501,0	42756,7
w tym zboża podstawowe	285404,7	246280,3	39124,4
pszenica	224509,3	192453,5	32055,8
żyto	15393,7	11822,0	3571,7
jęczmień	30296,9	27610,3	2686,6
owies i mieszanki zbożowe	2151,0	2142,2	8,7
pszenżyto	13053,9	12252,2	801,6
kukurydza	25272,8	21688,6	3584,2
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	315530,1	272833,9	42696,2
w tym zboża podstawowe	283677,1	244613,3	39063,8
pszenica	223643,4	191628,7	32014,7
żyto	15393,7	11822,0	3571,7
jęczmień	29985,1	27298,5	2686,6
owies i mieszanki zbożowe	1750,4	1741,6	8,7
pszenżyto	12904,5	12122,4	782,1
kukurydza	25272,8	21688,6	3584,2

a Placone dostawcom łącznie z premiami.

TABL. 35. **WARTOŚĆ SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH W 2009 R. (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Gospodarstwa indywidualne	Pozostałe
W TYS. ZŁ (dok.)			
Strączkowe jadalne	5082,8	4957,2	125,6
Ziemniaki	4839,1	4836,2	3,0
Buraki cukrowe	183009,1	174743,9	8265,2
Rzepak i rzepik	79983,0	67133,3	12849,8
Warzywa	114243,3	105544,0	8699,4
Owoce	461432,1	449685,0	11747,1
Żywiec rzeźny	970266,7	951273,6	18993,1
bydło (bez cieląt)	201086,8	198443,8	2643,0
cielęta	23827,2	23685,8	141,4
trzoda chlewna	510213,1	498702,0	11511,1
owce	1899,0	1811,8	87,2
konie	11793,0	11241,8	551,2
drób	221447,6	217388,4	4059,2
Mleko krowie	454497,7	438974,9	15522,8
Jaja kurze	7254,5	3538,4	3716,1

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w zł

Zboża	200	179	.
w tym zboża podstawowe	180	161	.
Ziemniaki	3	3	.
Żywiec rzeźny	612	621	.
w tym:			
bydło (bez cieląt)	127	130	.
trzoda chlewna	322	326	.
drób	140	142	.
Mleko krowie	287	287	.

a Płacone dostawcom łącznie z premiami.

TABL. 36. **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH W 2009 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Gospodarstwa indywidualne	Pozostałe
OGÓLEM			
Zboża w t.....	714078	618818	95260
w tym zboża podstawowe	648986	561745	87241
pszenica	487462	419522	67940
żyto	47802	37090	10712
jęczmień	71231	64528	6703
owies i mieszanki zbożowe	6518	6497	21
pszenżyto	35973	34108	1865
kukurydza.....	57397	49438	7959

TABL. 36. SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH W 2009 R. (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Gospodarstwa indywidualne	Pozostałe
OGÓLEM (cd.)			
Zboża w t (dok.)			
zboża konsumpcyjne i paszowe	710473	615272	95201
w tym zboża podstawowe	645381	558199	87182
pszenica	485725	417825	67900
żyto	47802	37090	10712
jęczmień	70611	63908	6703
owies i mieszanki zbożowe	5583	5562	21
pszenżyto	35660	33814	1846
kukurydza.....	57397	49438	7959
zboża siewne	3605	3546	59
w tym zboża podstawowe	3605	3546	59
pszenica	1737	1697	40
żyto	-	-	-
jęczmień	620	620	-
owies.....	935	935	-
pszenżyto	313	294	19
Strączkowe jadalne w t	2018	1883	135
w tym konsumpcyjne	1395	1285	110
Ziemniaki w t.....	21446	21442	4
w tym ziemniaki jadalne	10175	10172	3
Buraki cukrowe w t.....	1588146	1517131	71015
Rzepak i rzepik w t	81671	68688	12983
Chmiel w t.....	1117	1057	60
Zioła w t.....	2489	2485	4
Warzywa w t.....	185344	172012	13332
w tym:			
kapusta.....	3816	3654	162
cebula.....	4711	2508	2203
marchew.....	59350	56196	3154
buraki.....	13804	13767	37
ogórki.....	3286	2665	621
pomidory.....	25623	21144	4479
kalafioły.....	27030	27029	1
Owoce w t.....	470258	465321	4937
w tym:			
jabłka.....	281570	278864	2706
gruszki.....	1119	1118	1
śliwki.....	4355	4319	36
wiśnie.....	29410	29272	138
truskawki.....	42585	42549	36
maliny	69132	68626	506
porzeczki.....	33610	33430	180

TABL. 36. SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH W 2009 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Gospodarstwa indywidualne	Pozostałe
OGÓLEM (dok.)			
Żywiec rzeźny ^a w t	219012	214591	4421
bydło (bez cieląt)	41455	40905	550
cielęta	2557	2541	16
trzoda chlewna	112053	109624	2429
w tym maciory	3925	3874	51
owce	293	276	17
konie	1970	1892	78
w tym konie rzeźne eksportowe	1703	1625	78
drób	60684	59353	1331
w tym:			
kury	2303	2107	196
kurczaki	43207	42072	1135
kaczki	2339	2339	-
gęsi	2840	2840	-
indyki	9995	9995	-
Mleko krowie w tys. l	525369	507899	17470
Jaja kurze w tys. szt.			
konsumpcyjne	21	21	-
wylęgowe	10593	4628	5965
Wełna owcza w kg	56867	44196	12671
Miód w kg	507847	507847	-
W % OGÓLNEJ PRODUKCJI			
Zboża	24,9	22,3	.
w tym zboża podstawowe	27,7	24,8	.
pszenica	45,9	41,3	.
żyto	21,1	17,1	.
jęczmień	14,2	13,2	.
owies i mieszanki zbożowe	1,1	1,1	.
pszenżyto	9,8	9,5	.
Strączkowe jadalne	8,7	8,1	.
Ziemniaki	2,9	2,9	.
Buraki cukrowe	100,0	100,0	.
Rzepak i rzepik	98,7	98,4	.
Warzywa	38,2	36,3	.
Owoce	71,2	70,9	.
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH W kg			
Zboża	451	404	.
w tym zboża podstawowe	410	367	.
Ziemniaki	14	14	.
Żywiec rzeźny ^a	138	140	.
w tym:			
bydło (bez cieląt)	26	27	.
trzoda chlewna	71	72	.
drób	38	39	.
Mleko krowie w l	332	332	.

^a W wadze żywej.

TABL. 37. PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH
W 2009 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Gospodarstwa indywidualne	Pozostałe
		w zł	
Ziarno zbóż (bez siewnego) – za 1 t.....	444,29	443,59	448,84
pszenicy.....	460,57	458,74	471,82
żyta.....	322,03	318,74	333,43
jęczmienia.....	425,33	427,88	400,80
owsa i mieszanek zbożowych.....	330,00	329,73	415,81
pszenżyta.....	362,88	359,22	429,83
gryka.....	850,62	851,03	802,68
kukurydza.....	440,32	438,70	450,33
Strączkowe jadalne – za 1 t.....	2518,71	2632,59	930,29
w tym konsumpcyjne.....	2685,25	2842,22	851,46
w tym fasola.....	3352,70	3352,70	-
Ziemniaki – za 1 t.....	225,64	225,55	737,50
w tym: jadalne.....	225,32	225,20	634,00
Buraki cukrowe – za 1 t.....	115,23	115,18	116,39
Rzepak i rzepik – za 1 t ziarna.....	979,33	977,37	989,74
Liście tytoniu – za 1 t.....	4553,26	4553,26	-
Chmiel surowy – za 1 t.....	11662,32	11734,22	10395,60
Zioła – za 1 t.....	5716,28	5721,64	2385,25
Warzywa za 1 t.....	616,39	613,58	652,52
kapusta.....	481,11	472,99	664,12
cebula.....	679,78	617,30	750,91
marchew.....	260,45	256,37	333,05
buraki.....	198,13	197,30	508,38
ogórki.....	1670,15	1857,41	866,51
pomidory.....	526,95	543,08	450,78
kalafioły.....	1036,23	1036,25	629,00
Owoce za 1 t.....	981,23	966,40	2379,40
jabłka.....	214,88	211,38	575,82
gruszki.....	651,79	650,64	1941,00
śliwki.....	712,06	713,26	568,17
wiśnie.....	837,09	837,88	670,74
czereśnie.....	2367,65	2367,65	-
truskawki.....	1388,70	1388,45	1676,22
maliny.....	3306,33	3307,32	3171,62
porzeczki.....	2037,86	2037,35	2132,17
Pieczarki za 1 t.....	3590,10	3497,38	4022,80
Żywiec rzeźny – za 1 t.....	4430,20	4432,96	4296,11
bydło (bez cieląt).....	4850,72	4851,33	4805,48
ciełeta.....	9318,41	9321,44	8836,62
trzoda chlewna.....	4553,32	4549,20	4739,02
w tym maciory.....	3649,02	3663,17	2574,53
owce.....	6481,19	6564,48	5128,94
konie.....	5986,32	5941,77	7066,76
drób.....	3649,19	3662,64	3049,75
kury.....	2584,78	2683,53	1523,15
kurczaki.....	3290,30	3289,67	3313,38
kaczki.....	4267,20	4267,20	-
gęsi.....	4940,69	4940,69	-
indyki.....	4934,31	4934,31	-
Mleko krowie – za 1 tys. l.....	865,10	864,30	888,54
Jaja kurze – za 1 tys. szt			
konsumpcyjne.....	323,95	323,95	-
wylęgowe.....	684,84	764,56	622,98
Woolna owcza za 1 kg.....	2,05	2,00	2,23
Karp za 1 t.....	7621,00	7643,16	7200,00
Miód za 1 kg.....	9,52	9,52	-

TABL. 38. **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH WEDŁUG MIESIĘCY W 2009 R.**

OKRESY	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Ziemniaki	Prosię na chów w zł za 1 szt
	w zł za 1 dt					
I-XII.....	47,79	37,11	43,35	36,46	65,17	164,58
I.....	51,51	44,12	49,67	44,42	56,72	148,51
II.....	49,83	42,08	48,30	43,40	60,27	160,37
III.....	49,70	37,46	47,70	40,52	60,00	177,58
IV.....	56,73	40,83	49,00	41,90	54,72	174,01
V.....	46,15	39,32	42,42	35,05	47,47	167,70
VI.....	45,53	34,47	42,49	35,88	56,97	175,96
VII.....	45,09	37,25	40,42	33,84	96,56	173,68
VIII.....	45,10	38,13	41,17	34,75	82,98	171,90
IX.....	45,60	35,84	39,36	31,96	66,62	167,19
X.....	45,40	33,44	38,89	30,65	61,80	158,41
XI.....	45,54	32,71	40,31	32,92	63,71	148,92
XII.....	47,33	29,72	40,44	32,26	74,27	150,78

TABL. 39. **RELACJE CEN W ROLNICTWIE WEDŁUG MIESIĘCY W 2009 R.**

OKRESY	Relacje ceny skupu 1 kg żywca wieprzowego do cen				Relacje cen targowisko- wych do cen skupu pszenicy	
	1 kg ziemni- ków	1 kg żyta		1 kg żywca wołowego		1 l mleka
	na targowiskach		w skupie			
I.....	7,5	9,7	12,2	1,0	5,0	1,1
II.....	7,3	10,4	12,0	0,9	5,1	1,0
III.....	7,5	12,1	12,6	0,9	5,3	1,0
IV.....	8,8	11,8	14,2	0,9	5,6	1,3
V.....	10,0	12,1	14,2	0,9	5,7	1,0
VI.....	8,8	14,5	14,7	1,0	5,9	0,9
VII.....	5,2	13,5	16,3	1,0	6,1	1,0
VIII.....	5,8	12,7	16,8	0,9	5,8	1,0
IX.....	7,0	12,9	15,7	0,9	5,5	1,0
X.....	6,8	12,6	14,4	0,8	4,8	1,0
XI.....	6,4	12,4	13,8	0,8	4,3	1,0
XII.....	5,2	13,1	12,6	0,8	4,0	1,0

TABL. 40. **CIĄGNIKI ROLNICZE W 2009 R.**
Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym gospo- darstwa indywidualne
OGÓŁEM w szt.....	179810	177395
powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w ha.....	8,8	8,6
na 100 ha użytków rolnych w szt	11,3	11,4

TABL. 41. **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH I WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK WEDŁUG SEKTORÓW I FORM WŁASNOŚCI W ROKU GOSPODARCZYM 2008/2009**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sektor		
		prywatny		publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
W TONACH				
Nawozy mineralne	155401	154501	149757	900
azotowe	85442	84909	82116	533
fosforowe.....	34303	34151	33276	152
potasowe.....	35656	35441	34365	216
Nawozy wapniowe ^a	31050	30201	27367	849
w tym nawozy wapniowo- magnezowe.....	17420	16948	14915	472

a Łącznie z wapnem defekacyjnym.

TABL. 42. **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH I WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK NA 1 HA UŻYTKÓW ROLNYCH W ROKU GOSPODARCZYM 2008/2009**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Nawozy					
	mineralne				wapniowe ^a	
	ogółem	azotowe	fosforowe	potasowe	ogółem	w tym wapniowo- magnezowe
	na 1 ha w kg					
Na 1 ha użytków rolnych ^b	98,1	53,9	21,7	22,5	19,6	11,0
w tym gospodarstwa indywidualne	97,8	53,6	21,7	22,5	17,9	9,7
Na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze ^b	100,2	55,1	22,1	23,0	20,0	11,2
w tym gospodarstwa indywidualne	98,9	54,2	22,0	22,7	18,1	9,8

a Łącznie z wapnem defekacyjnym. b Nie uwzględniono gruntów państwowych i społecznych nie stanowiących gospodarstw rolnych.

ZNAKI UMOWNE

Kreska	(-)	-	zjawisko nie występuje
Zero	(0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5
	(0,0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05
Kropka	.	-	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych
Znak	(x)	-	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe
„W tym”		-	nie podaje się wszystkich składników sumy ogólnej

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

zł	-	złoty	ha	-	hektar
tys.	-	tysiąc	szt	-	sztuka
mln	-	milion	l	-	litr
t	-	tona	m	-	metr
dt	-	decytona	pkt	-	punkt
kg	-	kilogram			

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych US

Urząd Statystyczny w Lublinie, ul. St. Leszczyńskiego 48,
20-068 Lublin, tel. 081 533 20 51, fax 081 533 27 61
Informacje w sprawach zbytu publikacji tel. 081 533 20 51 w. 128 lub 081 533 27 14
e-mail: SekretariatUSLUB@stat.gov.pl
